

KLÍČ KE CVIČENÍM Z UČEBNICE ČESKÝ JAZYK 6

UČEBNICE

str. 5

1. a) zlaté sluníčko
b) český jazyk, čeština; říká se mu mateřský jazyk
c) C. slovanské jazyky
2. a) A. slavný, B. úkol, C. fotbal, D. prohledat, E. podvodník, F. víčko
3. **sypat** – násyp, vysypat, sýpkovina; **rybník** – ryba, rybina, rybníční; **zpěvák** – zpěv, zpívat, zpívající; **květina** – květinářství, květináč, květinář; **papír** – papírnictví, papírna, papírový
4. a) podvádět, tatík, směšný, přetvářka, klíči, kolečko, bylinkový
c) **podvod** – 1. p., č. j.; **podvodu** – 2. p., č. j.; **podvodem** – 7. p., č. j.; **podvody** – 1. p., č. mn. nebo 4. p., č. mn.; **tatínek** – 1. p., č. j.; **tatínkovi** – 3. p., č. j. nebo 6. p., č. j.; **tatínkem** – 7. p., č. j.; **tatínka** – 2. p., č. j. nebo 4. p., č. j.; **pro smích** – 4. p., č. j.; **smíchem** – 7. p., č. j.; **smíchu** – 2. p., č. j.; **tvář** – 4. p., č. j.; **tváře** – 2. p., č. j. nebo 1. p., č. mn.; **tvářemi** – 7. p., č. mn.; **tváří** – 7. p., č. j.; **klíč** – 4. p., č. j.; **líče** – 2. p., č. j. nebo 1. p., č. mn.; **klíči** – 3. p., č. j. nebo 6. p., č. j. nebo 7. p., č. mn.; **klíčích** – 6. p., č. mn.; **kolo** – 1. p., č. j.; **kola** – 2. p., č. j. nebo 1. p., č. mn. nebo 4. p., č. mn.; **kolu** – 3. p., č. j. nebo 6. p., č. j.; **kolech** – 6. p., č. mn.; **bylinka** – 1. p., č. j.; **bylinky** – 2. p., č. j. nebo 1. p., č. mn.; **bylinkami** – 7. p., č. mn.; **bylinek** – 2. p., č. mn.

UČEBNICE

str. 6

5. a) Orloj má **ozubená** kolečka. Nezapomeň si vzít **zubní** kartáček. Paní **zubařka** se usmívala a vůbec nic mě nebolelo. Vlasy byly i po zastřižení poněkud **zubaté**. Můj **zubař** je šikovný, navštěvuji ho každého půl roku.
b) V lese sbíráme **lesní** plody. Velké plochy lesa je po vichřici potřeba **zalesnit**. U ohně seděli staří **zalesáci** a zpívali. Na Boubíně si můžeme prohlédnout, jak vypadá **prales**. V **lesíku** za zahradou rostou houby.
c) Nechali jsme **vyklíčit** semínka okurek. Použili jsme k otevření tatínkův **paklič**. Na zámku měla **klíčnice** mezi služebními zvláštní postavení. Mamika připravila salát z **naklíčené** čočky. Kdysi jsem zbožňovala hračky na **klíček**.
6. b) **rozzářený** – předpona **roz-**, kořen **-zář-**, přípona **-en**, koncovka **-ý**
zahradník – předpona **za-**, kořen **-hrad-**, přípona **-ník**, koncovka **není**
nevědecký – předpona **ne-**, kořen **-věd-**, přípona **-eck**, koncovka **-ý**
ponožka – předpona **po-**, kořen **-nož-**, přípona **-k**, koncovka **-a**
učitelka – předpona **není**, kořen **-uč-**, přípona **-itelk**, koncovka **-a**
okenní – předpona **není**, kořen **-okn-**, přípona **-n**, koncovka **-í**
prodavač – předpona **pro-**, kořen **-dav-**, přípona **-ač**, koncovka **není**
lední – předpona **není**, kořen **-led-**, přípona **-n**, koncovka **-í**
c) Např. Jirka je celý **rozzářený**. Zahradník vypěstoval obrovské okurky. Tento postup považuji za **nevědecký**. Jirkova ponožka byla **děravá**. Paní učitelka se na nás mile usmívala. Tatínek natřel **okenní** rámy. Jirka pracuje jako **prodavač**. Honza hraje **lední** hokej.

UČEBNICE

str. 7

7. a) A. zelenina, B. ovoce, C. lesní plody, D. ovoce (citrusy), E. zelenina
b) rostliny
8. **nářadí** – lopata, rýč, kleště; **povolání** – učitel, řezník, lékař; **nádobí** – talíř, hrnec, lžice; **bankovky** – storkoruna, tisícikoruna, pětistovka; **psací potřeby** – tužka, propiska, pastelka; **smysly** – zrak, sluch, čich; **prsty** – palec, ukazováček, malíček
9. a) **zuby** – stolička, řezák, špičák; **oblečení** – košile, kalhoty, ponožky; **města** – Praha, Paříž, Řím; **cesty** – pěšina, stezka, dálnice; **nápoje** – čaj, voda, káva; **pohádkové bytosti** – vodník, čert, víla; **suroviny** – sklo, dřevo, železo
10. a) A. korálky z roztržené šňůrky, projížďka na koni, velké bohatství
B. blyskavý náhrdelník, slíbený výprask, přepychová vila
C. vyzývavé pohledy, vymyšlená hra, propíchnutý míč, zívát únavou
D. polévka s knedlíčky, otázky ze soutěže, cesta z města
E. s čitateli, v cíli, jít před tabulí, pod lavicemi, v okolí
b) V řádku E.

c) V řádku B. a C.

11.

	o	p
podstatná jména	opice	pes
přídavná jména	opilý	pěkný
zájmena	on	
číslovky	osm	pět
slovesa	opravit	plavat

	o	p
příslovce	ospale	pěkně
předložky	od	pod
spojky		protože
částice		prý
citoslovce	ouvej	pozor

UČEBNICE

str. 8

12. a) „Brr (10),“ otrásl (5) se (3) brácha (1) zabalený (2) v (6) kabátě (1) a (8) řekl (5), „ano (9), i (8) dnes (6) cítím (5) tu (3) zimu (1).“ Prvním (4) hostům (1) nabízíme (5) takovou (3) úsporu (1) prachů (1), že (8) si (3) snad (9), každý (3) přijde (5) na (7) své (3). Z (7) temné (2) propasti (1) se (3) ozvalo (5) říčení (1) a (8) my (3) jsme (5) k (7) ní (3) rychle (6) běželi (5).
- b) číslovka
- c) prachů – peněz, říčení – hluk
13. Na začátku **leží** křída **v** papírové krabici **s** **ostatními** křídami, **leží** a **sní** o **tom**, jaké nádherné věci nakreslí. Chtěla by nakreslit **moře** s majákem a lodí, **která** pluje v dálce na pozadí **křídových** útesů, chtěla by nakreslit **slunce**, jak se **zrcadlí** v modré hladině, chtěla by nakreslit velikou **vzducholod**, která letí **vysoko** nad střechami domů **a** nad zahradami s altánky **kolem** malého bílého obláčku bílého jako **křída**. Chtěla by nakreslit květiny, veliký padák, který se **snáší**, tunel, z něhož **vyjíždí** vlak. Chtěla by nakreslit **bílé** motýly.
14. **palubě** – 6. p., č. j., r. ž., vzor žena; **zaoceánského** – 2. p., č. j., r. m. než., vzor mladý; **parníku** – 2. p., č. j., r. m. než., vzor hrad; **skvělá** – 1. p., č. j., r. ž., vzor mladý; **nálada** – 1. p., č. j., r. m., vzor žena; **vládl** – 3. o., č. j., zp. ozn., čas min.

UČEBNICE

str. 9

15. Myslím si, že vedle mluvnice, která je **naukou** o mluvnické **stavbě** jazyka, by měla existovat i výmluvnice: věda o stavbě **výmluv**. Každý z **nás** se někdy **vymlouvá**, **vykrucuje**, či **vytáčí**. Nejraději **se** **vymlouváme** na **kamarády**, kteří nás **zdrželi** a **přemlouvali** k **účasti** na všelijakých **neplechách**, často využíváme zdravotní výmluvy, kromě **bolení hlavy** se lze **vymluvit** i na **slabý zrak**, prostě jsme si **nevšimli**.
16. a) Kolem oběda se **obloha** zatáhla. Z dálky se **ozývaly** **hromy**, nejprve potichu, ale po chvíli **burácelly** **hlasitěji**, **častěji** a **zlověstněji**. Velké černé **mraky** se **shlukovaly** a **nebe** **osvětlovaly** **blesky**. Bylo jen otázkou času, než se **spustí** **prudký liják**. **Rodiče** **volali** na děti, aby si **posbíraly** **hračky**. **Maminka** **schovala** **prádlo** ze **šňůry**. **Včely** **spěchaly** do **úlu**, **ptáci** **přestali** **zpívat**. Jen náš **tatínek** se **těšil**, že **konečně** **pořádně** **zaprší** a **tráva** na **zahrádce** **trošku** **pookřeje**.
- c) Kolem oběda se **obloha** **zatáhla**. – **VJ**; Z dálky se **ozývaly** **hromy**, nejprve **potichu**, ale po chvíli **burácelly** **hlasitěji**, **častěji** a **zlověstněji**. – **S**; Velké černé **mraky** se **shlukovaly** a **nebe** **osvětlovaly** **blesky**. – **S**; Bylo jen otázkou času, než se **spustí** **prudký liják**. – **S**; **Rodiče** **volali** na děti, aby si **posbíraly** **hračky**. – **S**; **Maminka** **schovala** **prádlo** ze **šňůry**. – **VJ**; **Včely** **spěchaly** do **úlu**, **ptáci** **přestali** **zpívat**. – **S**; Jen náš **tatínek** se **těšil**, že **konečně** **pořádně** **zaprší** a **tráva** na **zahrádce** **trošku** **pookřeje**. – **S**
17. a) Včera jsem **šel/šla** za Evou. U jejich domu do mě **narazila** **holčička** na **koloběžce**. **Měla** **červený** **svetr**, **fialovou** **sukni** a **světlé** **čůpky**. **Honem** jsem jí **pomohl/a** ze **země**. Ona **odvezla** **koloběžku** k **sousednímu** **domu**. Potom **se** **ztratila** za **dveřmi**. Asi za **hodinu** jsem **se** **vracel/a** od **Evy** **domů**. A ta **copatá** **holka** zase **jezdila** na **koloběžce**. **Žádné** **odřené** **koleno** **přitom** **neměla**. A navíc **dělala**, že mě **nezná**. **Nevěřil/a** jsem **vlastním** **očím**. Ale **Eva** mi to **druhý** **den** ve **škole** **vysvětlila**.
- b) Včera jsem **šel/šla** za Evou. (**já** – **podmět nevyjádřený**); U jejich domu do mě **narazila** **holčička** na **koloběžce**. (**holčička**); **Měla** **červený** **svetr**, **fialovou** **sukni** a **světlé** **čůpky**. (**ona** – **podmět nevyjádřený**); **Honem** jsem jí **pomohl/a** ze **země**. (**já** – **podmět nevyjádřený**); Ona **odvezla** **koloběžku** k **sousednímu** **domu**. (**ona**); Potom **se** **ztratila** za **dveřmi**. (**ona** – **podmět nevyjádřený**); Asi za **hodinu** jsem **se** **vracel/a** od **Evy** **domů**. (**já** – **podmět nevyjádřený**); A ta **copatá** **holka** zase **jezdila** na **koloběžce**. (**holka**); **Žádné** **odřené** **koleno** **přitom** **neměla**. (**ona** – **podmět nevyjádřený**); A navíc **dělala**, že mě **nezná**. (**ona** – **podmět nevyjádřený**); **Nevěřil/a** jsem **vlastním** **očím**. (**já** – **podmět nevyjádřený**); Ale **Eva** mi to **druhý** **den** ve **škole** **vysvětlila**. (**Eva** – **podmět nevyjádřený**)
- c) **Vypravěč/ka** **pravděpodobně** **potkal/a** **dvojče** **holčičky**, které **pomáhal/a** ze **země**.

- 18. a)** Zelenina na talíři vytvářela barevné obrazce. (PO zelenina = PS vytvářela); Tyhle věci si bratr bere s sebou na výlet. (PO bratr = PS si bere); Po naší ulici půjde průvod masek. (PO průvod = PS půjde); Světla ve výkladních skříních se rozzářila. (PO světla = PS se rozzářila); Domů se vrátím odpoledne. (PO nevyjádřený já = PS se vrátím); Dopis budeme psát v páteční hodině slohu. (PO nevyjádřený my = PS budeme psát); Vývěsní štítky nad vchody obchodů vybledly. (PO štítky = PS vybledly); Před prázdninami jsme se domluvili na společné akci. (PO nevyjádřený my = PS jsme se domluvili); Na nástupišti se tísnily skupinky dětí odjíždějících na tábor. (PO skupinky = PS se tísnily)
- b)** Zelenina (1) na (7) talíři (1) vytvářela (5) barevné (2) obrazce (1). Tyhle (3) věci (1) si (3) bratr (1) bere (5) s (7) sebou (3) na (7) výlet (1). Po (7) naší (3) ulici (1) půjde (5) průvod (1) masek (1). Světla (1) ve (7) výkladních (2) skříních (1) se (3) rozzářila (5). Domů (6) se (3) vrátím (5) odpoledne (6). Dopis (1) budeme (5) psát (5) v (7) páteční (2) hodině (1) slohu (1). Vývěsní (2) štítky (1) nad (7) vchody (1) obchodů (1) vybledly (5). Před (7) prázdninami (1) jsme (5) se (3) domluvili (5) na (7) společné (2) akci (1). Na (7) nástupišti (1) se (3) tísnily (5) skupinky (1) dětí (1) odjíždějících (2) na (7) tábor (1).
- c)** zelenina – žena, talíř – stroj, obrazec – stroj, věc – kost, bratr – pán, výlet – hrad, ulice – růže, průvod – hrad, maska – žena, světlo – město, skříň – píseň, dopis – hrad, hodina – žena, sloh – hrad, štítek – hrad, vchod – hrad, obchod – hrad, prázdniny – žena, akce – růže, nástupiště – moře, skupinka – žena, děti – kosti, tábor – hrad
- d)** půjde, se vrátím, budeme psát
- 19. a)** Když (8) přichází (5) podzim (1), tažní (2) ptáci (1) odlétají (5) přečkat (5) zimu (1) do (7) teplých (2) krajin (1).
- b)** jde o souvětí skládající se ze dvou vět
- c)** PO podzim = PS přichází, PO ptáci = PS odlétají
- d)** Když 1V, 2V.
- f)** vlaštovky, jiřičky, husy, čápi, špačci a skřivani
- g)** vlaštovky, jiřičky, husy, čápi, špačci a skřivani – ptáci
- h)** stálí ptáci
- i)** stěhovaví
- h)** by zahynuli

Uč., str. 11–13; PS, str. 4 | II. JAZYK A JEHO ÚTVARY

- Očekávaný výstup:**
- odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru
 - samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami
 - rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití

1. SPISOVNÁ A NESPISOVNÁ ČEŠTINA

1. mačka – Slovensko, a cat – Velká Británie, die Katze – Německo, kóška – ruština, le chat – Francie, di gatto – Itálie, kočka – Česká republika

2. Je to takový obyčejný člověk, co žije svůj normální život, ráno do práce, tam pracovat osm hodin, nějaké jídlo v kantýně, ale to není nic k chlubení, protože tam vaří hůř než na vegetariánském táboře, když dojde zelenina. Odpoledne zpět domů, nějaké noviny, knížku, DVD přehrahač nebo s kamarády na jedno nebo dvě piva. Však to znáte sami. Co se týká věku, tak po práci si připadá na padesát, ale když jde kolem mladé dívky, je mu jednadvacet. Možná se každý den potkáváte. Anebo nakonec – Ostravák může být i ty.
3. akvárium – prosklené studio, blembák – přilba, brept – přeřeknutí, fanka – zednická naběračka, hajer – horník, slepák – slepé střevo
4. kelce – špičáky, světla – oči, slechy – uši, barva – krev
5. Silva býval často bez peněz, neměl ani na tramvaj. Ale ono není dobré jít v noci pěšky přes město. Proto vždy každému říkal, aby mu půjčil korunu na tramvaj a vymámil přitom i peníze na pivo.

2. NĚKTERÉ JAZYKOVÉ PŘÍRUČKY

1. a) Bible kralická, Kralická bible
b) kybernetyka; [-ty-]; ve Slovníku cizích slov
2. a) mít ve zvyku, zvyk je železná košile
b) komická postava, hlupák, služebník obveselující pána
c) z maďarštiny
d) šereda – rod mužský i ženský
e) číslovka, příslovce
f) řečech
3. a) lingvistika – jazykověda; gramatika – mluvnice; syntax – skladba; stylistika – nauka o slohu
c) lingvistika – latina; gramatika – řečtina; syntax – řečtina; stylistika – latina
4. a) zakončení 2. pádu, mluvnický rod, věcný význam, nejčastější spojení, ustálená spojení a vysvětlení jejich významů, způsob tvoření přídavného jména
b) zakončení 2. pádu, mluvnický rod, věcný význam, nejčastější spojení, odborný termín z botaniky, přenesené významy slova dřevo, ustálená spojení a vysvětlení jejich významu, chápavý; způsob tvoření přídavných jmen, zdobnělina a její 6. p. č. mn.

Uč., str. 14–19; PS, str. 5–9 | III. ZVUKOVÁ STRÁNKA JAZYKA

Očekávaný výstup: • spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova

1. HLÁSKOVÁNÍ

Hláska a písmeno

1. a) Měl také jednu vyhaslou sopku. Ale vždycky říkával: „Člověk nikdy neví,“ a vymetl i tu vyhaslou. Jsou-li sopky dobře vymeteny, hoří mírně a pravidelně, nevybuchují. Sopečné výbuchy jsou jako oheň v krbu. Na naší Zemi jsme ovšem příliš malí, abychom si mohli vymetat sopky. Proto nám způsobují spoustu nepříjemností. Malý princ vytrhl trochu smutně také poslední výhonky baobabů. Myslel, že se už nikdy nevrátí. Ale všechny tyto obvyklé práce se mu zdály toho rána nesmírně milé. A když naposled zalil květinu a chystal se ji zakrýt poklopem, zjistil, že je mu do pláče.
b) vymetl, krbu, vytrhl
c) měl, člověk, květinu
d) vyhaslou, spoustu
e) i, í, ú, v
f) mněl, človjek, fšechni, naposlet, kvjetinu
g) A. NE; B. ANO; C. ANO
2. slabikotvorná – srdce, krvinky, první, zrnko, Vltava, vlčice, plný, slza, držení, vlněný, odvezl, smrkový, hltan
3. kroutil, autorita, louka, Austrálie, doutník, automobil, mouka, houby, euro, loutka, loupežník, smlouva, foukal, proutěný

4. zbil (mlátil) – zbyl (zůstal), bidlo (tyčka) – bydlo (bydlení), blízka (někde blízko) – blýská (blesky na obloze), mi (3. p. od já) – my (více osob), míval (měl) – mýval (medvídek), mít (vlastnit) – mýt (umývat), pil (pil tekutinu) – pyl (žlutý prášek), slepiš (lepidlem) – slepýš (ještěrka), opilovat (obrousit) – opylovat (sbírat pyl), pikat (při schovce) – pykat (být potrestán), síra (chemický prvek) – sýra (mléčný výrobek), vír (vodní, vzdušný) – výr (pták)
5. zprá|vy v te|le|vi|zi, zá|pi|sy na ta|bu|li, před zr|cad|ly (zr|ca|dly), pod sto|ly, mo|tý|li v je|te|li, hři|by pod du|by, se Špa|ně|ly a Ita|ly, cu|kro|ví, šim|pan|zi, pět ble|du|lí

Spisovná výslovnost souhlásek

1. hlatký – podle následujícího k neznělá, když – na konci slova vždy neznělá, kníška – podle následujícího k neznělá, čedba – podle následujícího b znělá, žapka – podle následujícího k neznělá, prozba – podle následujícího b znělá, nechty – podle následujícího t neznělá, ločka – podle následujícího k neznělá,

hlávka – podle následujícího k neznělá, prutší podle následujícího š neznělá, skoušet – podle následujícího k neznělá, g doupěti – podle následujícího d znělá, s podbělu – podle následujícího p neznělá, z hedvábím – podle následujícího h znělá, f tůni – podle následujícího t neznělá

2. **b)** protože bez souvislostí je výslovnost slov plot i plod, les i lez, ... stejná; pouze slovo bez se píše jen se z Před domkem máme nízký plot. Utrhl jeden plod z broskve. Za chalupou je srkový les. Lez rychle nahoru. Ježek dupy dup. Na návsi rostl statný dub. Musíme jet do nemocnice. Koupila jed na krysy. Číňané vynalezli střelný prach. Máme nový prah do kuchyně. Hlava, trup a končetiny tvoří lidské tělo. Trub, ať uvolní cestu. Setřela si pot z čela. Pod stolem se válely papíry. Bez práce nejsou koláče. Černý bez je léčivý.

UČEBNICE

str. 16

3. Tento příklad je stále nejasnější. Která hvězda je nejjasnější? Poddaný pomlouval svého pána. Petr si vzal podaný sešit. Racci loví u řek ryby. Čisté potoky obývají raci říční. Malá Evička plaší na dvorku slepice. Strýčkovy andulky jsou plašší než naše.
5. zhoda, gdisi, podmňet, vješ, babičin, hrupki, krezba, pjet úkolú, Ana, mňesckí sat, zhořel, obráski, vístava, svjet, koroptef, ňískí poset, strouchňivjelí pařes
6. **a)** Ty dvě dívky se zúčastnily obou závodů ve vytrvalostním běhu uprostřed města. [Ti dvje dítki se zúčastnili obou závodů ve vitrvalostním bjehu uprostřet mňesta.]
b) Ty (3) dvě (4) dívky (1) se (3) zúčastnily (5) obou (4) závodů (1) ve (7) vytrvalostním (2) běhu (1) uprostřed (7) města (1).

2. SLOVNÍ PŘÍZVUK

1. **a)** postavičky z plastelíny, na nejnepřístupnějších místech, do kroužku vaření, u našeho domu, při hodině matematiky, z lipových květů, v nejneobydlenějších oblastech, za zlámanou grešli
b) koupit levně
2. Kolem naší chalupy rostou jehličnaté lesy. S babičkou sem chodíme na houby. S oblíbou sbíráme borůvky na knedlíky. Uprostřed lesů je malé jezírko. Do jezírka se chodíme ochladit. U rybníka za vsí hnízdí divoké kačeny. Mezi stromy můžeme vidět blízkou hájovnu.

UČEBNICE

str. 17

3. **a)** Dášeňka, bezmocný, uzlíček, třesoucím, ocáskem, samostatný, chlupatý, všetečný, zubatý, neposedný, ničivý, přírodopisně, řečeno, vyvinul, obratlovec, čeládky, šelmovských, psovitých, podčeled, neposedů, šmejdlů, rodina, tatrmanů, odrůda, tajtrlíků, černouchých.
b) náramně (náramný)
c) tatrmanů, tajtrlíků
d) samostatný, přírodopisně, černouchých
e) ne – jde o slovo složené ze slov čeno + uchých
f) Dášeňka
g) A. ANO; B. ANO; C. NE; D. ANO
4. **b)** rostly jako o závod
c) hříbky, závod, hub, Jakub
d) Josef a Jakub – několikanásobný podmět; vyrazili – přísudek
e) Domů (6) se (3) vraceli (5) se (7) dvěma (4) plnými (2) košíky (1).
f) nasbírali – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.
g) batůžku – 2. p., č. j., r. m. než, hrad; malý – 4. p., č. j., r. m. než., mladý; nožik – 4. p., č. j., r. m. než., hrad; hříbky – 4. p., č. j., r. m. než., hrad
5. kočičí, kulatý, zelený, veliký, obecný, kulatý, žirafí, samičí, medvědí, kouzelný, červený...

UČEBNICE

str. 18

3. VĚTNÁ MELODIE

1. **a)** Babička sbírá celé léto byliny. A co s nimi dělá? Když je někdo churavý, připraví mu z nich léčivý čaj. A můžu si takový čaj osladit? Oslad' si ho včelím medem. To bude pochoutka! Kéž by ho měly včely dost!
b) Babička sbírá celé léto byliny. – **Věta oznamovací.** A co s nimi dělá? – **Věta tázací.** Když je někdo churavý, připraví mu z nich léčivý čaj. – **Věta oznamovací.** A můžu si takový čaj osladit? – **Věta tázací.** Oslad' si ho včelím medem. – **Věta rozkazovací.** To bude pochoutka! – **Věta zvolací.** Kéž by ho měly včely dost! – **Věta přací.**
c) A co s nimi dělá? – **Věta tázací, doplňovací.** A můžu si takový čaj osladit? – **Věta tázací, zjišťovací.**

2. a) Jak se nazývá naše nejvyšší hora? Je plyněk léčivý? Založil náš významný panovník Karel IV. Karlovy Vary? Vyvinul se člověk z opice? Do jakého moře ústí Labe? Rozprostírá se Sahara v Africe? Ve kterém městě se nachází Eiffelova věž? Je zmije náš nejjedovatější had? Kdo zavedl povinnou školní docházku? Kdo objevil Ameriku?
- b) Jak se nazývá naše nejvyšší hora? **Sněžka**. Je plyněk léčivý? **Ano**. Založil náš významný panovník Karel IV. Karlovy Vary? **Ano**. Vyvinul se člověk z opice? **Ano**. Do jakého moře ústí Labe? **Severní moře**. Rozprostírá se Sahara v Africe? **Ano**. Ve kterém městě se nachází Eiffelova věž? **Paříž**. Je zmije náš nejjedovatější had? **Ano**. Kdo zavedl povinnou školní docházku? **Marie Terezie**. Kdo objevil Ameriku? **Kolumbus**.
3. Jaká je naše nejvyšší hora? – věta tázací; Zákaz lovení ryb! – věta rozkazovací; Kéž by bylo hezky! – věta přací; Byl tady tvůj otec. – věta oznamovací / Byl tady tvůj otec? – věta tázací; Zeptej se ho! – věta rozkazovací; Ať se ti daří. – věta přací

UČEBNICE

str. 19

4. Katka je opravdu vážně nemocná. Ty se s ním ještě bavíš? Kde jsi byla celé odpoledne? Katka je opravdu vážně nemocná. Ty se s ním ještě bavíš? Kde jsi byla celé odpoledne?
5. Sportovní redaktor má rychlejší tempo, aby zachytil strhující atmosféru zápasu a vše co se děje. Hlasatelka má pomalejší tempo, neboť má pouze srozumitelně informovat o události.
6. a) D, B, A, E, C

Uč., str. 20–31; PS, str. 10–16 | IV. NAUKA O SLOVĚ

- Očekávaný výstup:
- rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov
 - v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí

UČEBNICE

str. 20

1. TVOŘENÍ SLOV

Slova motivovaná a nemotivovaná

1. b) doba, počasí
c) přidáním předpony po- a koncovky -í, je motivované
2. motivovaná: holubník, nazelenalý, sídliště, lékař
nemotivovaná: kočka, starý, les, černý, stůl, klíč, úkol
3. a) prodává zboží – **prodejna**, čeká – **čekárna**, čistí – **čistírna** i **čistička**, posiluje – **posilovna**, učí – **učebna**, vystavuje zboží – **výstava** i **výstaviště**
b) prodej-**na**, čekár-**na**, čist-**írna** i čist-**ička**, posil-**ovna**, učeb-**na**, výstav-**a** i výstav-**iště**
4. a) léčí – **lékař**, učí – **učitel**, skládá (hudbu) – **skladatel**, trénuje – **trénér**, potápí se – **potapěč**, operuje (v nemocnici) – **operatér**, řídí – **řidič** i **ředitel**, pomáhá – **pomocník**
b) lek-**ař**, uč-**itel**, sklad-**atel**, trén-**ér**, potap-**ěč**, oper-**atér**, řid-**ič** i řed-**itel**, pomoc-**ník**
5. a) vaření – **vařečka**, vysávání – **vysavač**, houpání – **houpačka**, sváření – **svářečka**, lepení – **lepidlo**, mrazení – **mrazák**, vážení – **váha**, léčení – **léčivo**
b) vař-**ečka**, vysav-**ač**, houp-**ačka**, svář-**ečka**, lep-**idlo**, mraz-**ák**, váh-**a**, léč-**ivo**

UČEBNICE

str. 21

6. a) ředitel – **ředitelka**, kolega – **kolegyně**, úředník – **úřednice**, ministr – **ministryně**, poradce – **poradkyně**, lékař – **lékařka**, houslista – **houslistka**, spisovatel – **spisovatelka**, tanečník – **tanečnice**
b) řed-**itelka**, koleg-**yně**, úřed-**nice**, ministr-**yně**, porad-**kyně**, lék-**ařka**, housl-**istka**, spis-**ovatelka**, taneč-**nice**

Odvozování slov

7. teplo – **teplý**, neschopný – **schopný**, borůvčí – **borůvka**, pracovat – **práce**, učitelka – **učitel**, porážka – **porazit**, krabíčka – **krabice**, pěkně – **pěkný**, vymalovaný – **malovaný**, zavolat – **volat**, prodavač – **prodávat**, vodárenský – **vodárna**, poledník – **poledne**, úřednice – **úředník**, pekárna – **pekař**, štěňátko – **štěně**
8. a) létat – **vylétat**, **odlétat**; líný – **lenoch**, **lenivět**; chovat – **chovatel**, vychovat; škola – **školní**, **školník**; voda – **vodák**, **vodní**; péct – **upečený**, **pečivo**; mák – **makový**, **makovice**; léčit – **vyléčit**, **léčivo**; učít – **naučit**, **učitel**; trh – **tržiště**, **trhovce**; den – **denní**, **deník**; koupit – **nakoupit**, **vykoupit**

b) vy-lét-at, od-lét-at; len-och, len-ivět; chov-atel, vy-chov-at; škol-ní, škol-ník; vod-ák, vod-ní; u-peč-ený, peč-ivo; mak-ový, mak-ovice; vy-léč-it, léč-ivo; na-uč-it, uč-itel; trž-iště, trh-ovec; den-ní, den-ík; na-koup-it, vy-koup-it

9. a) Výprava za zubry. Zubři je pozorovali dlouhou chvíli. Vítr vál stranou od hochů, takže zubři nevětřili lidský pach a uklidnili se. Krávy se přitlačily k sobě a třely se. Mačkaly si tak obtížné komáry, kteří se hustě usadili po obou stranách břicha. Telátko si pochutnávalo na jetelí a mladé travičce. Vůdce stáda utrl celým kapradinovým trsem, ale nesežral ho. S visícími kapradinami v hubě zvedl hlavu. Něco zavětřil.
- b) hustě – hustý, travičce – tráva, nesežral – žral, zavětřil – větřil

UČEBNICE

str. 22

2. SLOVOTVORNÝ ROZBOR

1.	slovo odvozené	slovo základové	slovotvorný základ	slovotvorný prostředek
	krásně	krásný	krásn	koncovka -ě
	překrásný	krásný	krásný	předpona pře-
	lesník	les	les	přípona -ník
	mátový	máta	mát	přípona -ový
	rychlost	rychlý	rychl	přípona -ost
	břízka	bříza	bříz	přípona -ka
	trávník	tráva	tráv	přípona -ník
	stavba	stavět	stav	přípona -ba
	ženský	žena	žen	přípona -ský
	bydliště	bydlet	bydl	přípona -iště
	školní	škola	škol	přípona -ní
	kolébka	kolébat	koléb	přípona -ka

UČEBNICE

str. 23

2. A. lovit zlevnění
lovec sleva
výlov zlevněná
ulovit zlevnit
lovná
- B. namazaný omezený
promazat vymežit
mazat mezník
mazání zamežit
- C. hradní radit
zahrada poradní
vyhradit poradce
hradby porada
3. a) Hedvábí pochází z Číny. První zmínky o chovu bource morušového spadají do 3. tisíciletí př. n. l. O vynálezu jeho výroby vypráví legenda. Objev hedvábného vlákna je spjat se jménem Chuang-Ti. Muž toho jména požádal svoji ženu, aby zjistila, kdo škodí jeho morušovníkům. Manželka objevila bílé housenky, které vytvářely bílé zámotky. Když náhodou upustila zámotek do horké vody, zjistila, že z něho může vytáhnout jemné vlákno a navinout ho na cívku. Objevila tak technologii výroby hedvábí, která zůstala více než 2000 následujících let čínským tajemstvím. Hedvábí bylo velmi cenným zbožím. Pokusy o vývoz technologie se trestaly smrtí.
- b) pochází: předpona po-, přípona -í; vynálezu: předpona vy-, přípona -u; výroby: předpona -vý, přípona -y; vypráví: předpona vy-, přípona -í; objevila: předpona ob-, přípona -ila; zámotky: předpona zá-, přípona -ky; upustila: předpona u-, přípona -ila; následujících: předpona ná-, přípona -ujících; tajemstvím: předpona není, přípona -emstvím; vývoz: předpona vý-, přípona není
4. a) Letní dny už skončily. Na zahrádkách za lidskými obydlími vrcholí sklizeň zeleniny, na vinicích zase sběr hroznů. Mizí jeden luční kvítek za druhým. Ze stromů opadaly poslední listy, vítr si s nimi pohrává. Syslové si dělají zásoby potravy na zimu. Jezevci se pomalu ukládají k zimnímu spánku. Lidé nosí deštníky, protože deštivých dnů přibývá a začínají podzimní plískanice.
- b) dny, hroznů, stromů, listy, vítr, syslové, zima, jezevec, lidé
- c) letní: slovo základové – léto, slovotvorný základ -let-, přípona -ní; deštivý: slovo základové – dešť, slovotvorný základ -dešť-, přípona -ivý
5. a) PO rybář = PS chytil, PO on (nevyjádřený) = PS pustil, PO rybka = PS slíbila, PO ona (nevyjádřený) = PS splní, souvětí – 4 věty.
- b) Rybář (1) chytil (5) jednoho (4) dne (1) zlatou (2) rybu (1), pustil (5) ji (3) a (8) rybka (1) na (7) oplátku (1) slíbila (5), že (8) mu (3) splní (5) tři (4) přání (1).

- c) přání – 4. p., č. mn., r. stř., vzor stavení
 d) rybář: slovo základové – ryba, slovo tvorný základ -ryb-
 6. ryba, rybník, rybina, rybníční, rybařit, rybářka, rybí, porybný...

UČEBNICE

str. 24

3. SLOVA PŘÍBUZNÁ

1. a) Středověké hrady. Hrady plnily řadu funkcí, především obytnou a obrannou. Obývali je hradní páni, v podhradí většinou žili poddaní. K obraně hradů před dobyvateli sloužily hradby. Nejstarším kamenným hradem v Čechách je Přimda z doby před rokem 1121. Pražský hrad i po přestavbě z roku 1135 zůstal hradištěm. Stavební úpravy postihly i Vyšehrad. Ve 13. století začaly vznikat šlechtické hrady, známý je například Jindřichův Hradec.
 b) hrady, hradní, podhradí, hradů, hradby, hradem, hrad, hradiště, Vyšehrad
 c) A. NE; B. ANO; C. NE; D. NE
2. kupující – nákup, lovec – lovit, bavič – zábava
3. kov, kovář, podkova, kovat, kování, kovový, kovadlina – písař, písemný, opisoval, dopis, písmo – slovo, slovník, vyslovit, slovní, výslovnost, slovosled – kopat, překopávat, kopanec, kopaná; nepatří nikam: slovosled, rybíz, písek, kovboj, slovenština, kopec

UČEBNICE

str. 25

4. ROZBOR STAVBY SLOV

1.

	<i>předpona</i>	<i>kořen</i>	<i>přípona</i>	<i>koncovka</i>
školní		-škol-	-n	-í
školák		-škol-	-ák	
předškolák	před-	-škol-	-ák	
školačka		-škol-	-ačk	-a
školit		-škol-	-it	
vyškolený	vy-	-škol-	-en	-ý

UČEBNICE

str. 26

2. záruka – ruk, cvičitel – cvič, podhradí – hrad, výchova – chov, posluchárna – sluch, podkova – kov, povodí – vod, omluva – mluv, zábava – bav
3. popelář, nosík, listina, sklárna, teplota, bruslař, zimník, hračka, botník
4. a) nenatrhál zakopnul zařídil vodička prales
 praděd učitel úlovek přiletět rozkmitali
 b) vodička, učitel
 c) prales, praděd
 d) natrhál, zakopnul, zařídil, prales, praděd, učitel, úlovek, přiletět
5. předponou: prodavačka, zakladatel; příponou: opavský, zakladatel, nocovat, tábořiště, bradatý, rádce, prodavačka, pracovník; jen koncovkou: Jana, sloní, mládě, trní
6. a) Herakles. Řecký hrdina Herakles šel po úzké stezce. Najednou uviděl zvíře, které se ho chystalo kousnout. Připravil se k boji a zasadil mu několik ran kyjem. Myslel si, že bude moct jít dál. Jaký byl jeho úžas, když viděl, že zvíře hbitě roste. Za chvíli bylo třikrát větší než dřív. Herakles se znovu prudce vrhl na netvora a zasadil mu dvojnásobný počet ran. Netvor ale znovu vyrostl a stával se stále nebezpečnějším. Herakles umdlával. Náhle se objevila bohyně moudrosti Athéna: „Zadrž, Herakle! Chceš vědět, jak se jmenuje netvor, s nímž zápasíš? Jeho jméno je Svár. Přestaneš-li ho dráždit, bude tak malý, jako byl na začátku.“
 b) hrdina: předpona není, kořen -hrd-, přípona -in, koncovka -a;
 zasadil: předpona za-, kořen -sad-, přípona -il, koncovka není;
 umdlával: předpona u-, kořen -mdl-, přípona -éval, koncovka není;
 moudrosti: předpona není, kořen -moudr-, přípona -ost, koncovka -i;
 netvor: předpona ne-, kořen -tvor-, přípona není, koncovka není
 c) svár (nenávist)
7. učitel, skladatel, vychovatel, ředitel, chovatel (povolání)

5. TVAROSLOVNÝ ROZBOR

8. a) **příroda**: kmen přírod, koncovka -a; **tele**: kmen tel, koncovka -e; **chléva**: kmen chlév, koncovka -a; **soused**: kmen souse, koncovka -a; **teletem**: kmen tel, koncovka -etem; **skočil**: kmen skočil, koncovka není; **sousedovi**: kmen souse, koncovka -ovi; **rychtáři**: kmen rychtář, koncovka -i; **rychtáře**: kmen rychtář, koncovka -e; **úzkých**: kmen úzk, koncovka -ých; **přivedte**: kmen přived, koncovka -te
- b) Bratr Paleček byl šaškem krále Jiřího z Poděbrad, vynikal svou bystrostí a důvtipem.

6. ZMĚNY HLÁSEK PŘI ODVOZOVÁNÍ

Změny samohlásek

1. a) O lišce a hroznech. Mlsná liška běžela kolem vinné révy, kde visely zralé hrozny. Postavila se na zadní, ale na hrozny nedosáhla. Zkoušela vyskočit, ale zase neuspěla. Toužila po šťavnatých bobulích víc a víc, a tak skákala po dříví, až z toho byla celá rozlámaná. Teprve pak si uvědomila marnost svého počínání a začala si nalhávat, že jsou hrozny kyselé a že by ji bolelo břicho. A když tomu uvěřila, odcházela z vinice s lehkým srdcem.
- b) vinné – vzniklo ze slova víno krácením, slovo příbuzné: vinice, vinaři; zralé – vzniklo ze slova zrát krácením, slovo příbuzné: dozrávat, uzrát; vyskočit – vzniklo ze slova skočit, změna není, slovo příbuzné: skokan, skokanský; šťavnatých – vzniklo ze slova šťáva krácením, slovo příbuzné: šťávička, šťavnatý; dříví – vzniklo ze slova dřevo střídáním, slovo příbuzné: dřevník, dřevorubec; břicho – vzniklo ze slova břicho dloužením, slovo příbuzné: břichatý, břišní
- c) A. NE; B. NE; C. ANO; D. NE

2.

slovo odvozené	slovo základové	změna
soudek	sud	S
makovec	mák	K
polička	police	není
doubek	dub	S
řidič	řít	K
nožik	nůž	S
dráček	drak	D

slovo odvozené	slovo základové	změna
kožený	kůže	S
traviny	tráva	K
zahrádka	zahrada	D
větévka	větev	D
koník	kůň	S
miska	mísa	K
domek	dům	S

MeDo Ukázat na slově police, že při odvozování nemusí docházet ke změně.

Změny souhlásek

1.

	přídavné jméno	změna
pták	ptačí	k – č
opice	opičí	c – č
sojka	sojčí	k – č
moucha	muší	ch – š
netopýr	netopýří	r – ř
pavouk	pavoučí	k – č

2. bílá stužka (**stuha**, h – ž), vtipná hláška (**hlásit**, s – š), kuchařčina (**kuchařka**, k – č) zástěra, oříškový (ořech, ch – š) dort, střešní (**střecha**, ch – š) okno, přihláška (**přihlas**, s – š) do baletu, uhrazení (úhrada, d – z) nájmu, ušní (ucho, ch – š) boltec, srážka (**srazit**, z – ž) vlaků, přišlo ochlazení (**ochladit**, d – z), nečekaná porážka (**překazit**, z – ž), donáška (**donést**, s – š) novin
3. a) Ve středověku žilo panstvo v kamenných hradech a tvrzích, prostí lidé měli své bídné příbytky v podhradí.
- b) panstvo z páni krácením, hrádek z hrad dloužením, sluha ze sloužit střídáním samohlásky, služka ze sluha změnou h – ž

c) **středověku** – 6. p., č. j., r. m. než, vzor hrad; **panstvo** – 1. p., č. j., r. stř., vzor město; **v hradech** – 6. p., č. mn., r. m. než, vzor hrad; **tvrzích** – 6. p., č. mn., r. ž., vzor píseň; **lidé** – 1. p., č. mn., r. m. živ., vzor pán, v množném čísle od 2. pádu dle vzoru kost; **příbytky** – 4. p., č. mn., r. m. než., vzor hrad; **podhradí** – 6. p., č. j., r. stř., vzor stavení

MeDo Ukázat skloňování slova člověk/lidé.

d) **žilo** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; **měli** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.

UČEBNICE

str. 30

7. ODVOZOVÁNÍ PŘÍDAVNÝCH JMEN PŘÍPONOU -SKÝ

1. olomoucký, rakouský, dětský, husitský, třebíčský, bukureštský, lidský, bělošský, dobšíšský, bangladešský, městský, valašský, týnecký, konžský, skautský, pardubický
2. Čeština neboli **český** jazyk patří mezi západoslovanské jazyky. Od 7. třídy se budu učit **francouzský** jazyk. **Kavkazský** ovčák je výborný hlídač. Při návštěvě Afriky se naučil **černošský** tanec. **Krkonošský** národní park byl založen roku 1959. Myslivce doprovází do lesa **lovecký** pes. Maminka má ráda **řecký** olej. V budově školy se nachází **plavecký** bazén. **Kroměřížský** zámek patří mezi památky UNESCO.
3. Olomoucký orloj je méně známý než ten **pražský**. Mezi mé oblíbené pochoutky patří **pardubický** perník. **Ostravský** dětský sbor vystoupil se svým **novým** sbormistrem. V **dobříšském** zámku se konají různé výstavy. **Sázavský** klášter byl vybudován v blízkosti řeky Sázavy. **Litomyšlský** orchestr zahrál oblíbené skladby **světových** skladatelů. **Mělnický** zámek byl vystavěn nad řekou Labe. Dokážete vyprávět pověst o blanických rytířích?

UČEBNICE

str. 31

4. a) americký fotbal, znojemské okurky, italské špagety, pardubický perník, holandské tulipány, vizovické pečivo, švýcarské hodinky, jablonecké bižuterie, benátské zrcadlo, jihočeské rybníky, čínský porcelán, karlovarské oplatky
b) američtí, znojemští, italští, pardubičtí, holandští, vizovičtí, švýcarští, jablonečtí, benátští, jihočeští, čínští, karlovarští
MeDo Spojte s podstatnými jmény rodu mužského životného v čísle množném.
c) Bratranec hraje americký fotbal. Náš děda má rád znojemské okurky. Na dovolené jsme jedli italské špagety. Při návštěvě Pardubic jsme ochutnali **pardubický** perník. K narozeninám jsme mamince koupili holandské tulipány. Vizovické pečivo je známé nejen u nás, ale i v cizině. Můj bratranec je přesný jako švýcarské hodinky. Jablonecká bižuterie se mi velmi líbí. Na zámcích můžete vidět **benátská** zrcadla. Jihočeské rybníky jsou lákadlem pro rybáře. Pravý čínský porcelán je velice drahý. Babička nám z lázní vždy doveze **karlovarské** oplatky.
5. pařížští radní, italská jídla, francouzští policisté, ruští vojáci, valašští rodáci, australské domorodci, budapeštské režiséři, madridští obchodníci, benátská zrcadla, japonští malíři, přeloučští číšníci, budějovičtí fotbalisté, ostravská divadla, olomoučtí herci, krkonošští průvodci, londýnská muzea, kroměřížští stavitelé, aljašští vlci, královehradečtí občané
6. **Indiánští** lovci se zaměřovali na lov bizonů. **Američtí** občané jsou většinou potomci evropských přistěhovalců. **Evropští** dobyvatelé rozvrátili indiánskou říši. **Australští** obyvatelé jsou často nazýváni protinožci. **Čeští** panovníci byli většinou cizího původu, jedinou výjimkou jsou Přemyslovci a Jiří z Poděbrad. **Afričtí** domorodci pěstují proso, sladké brambory, banány, kávu a čaj.

Uč., str. 32–45; PS, str. 17–27 | V. PRAVOPIS

Očekávaný výstup: • v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí
• využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace

UČEBNICE

str. 32

1. a) A. liška, píseň, nelíbila, zběsilého; B. být, kusy.; C. liško, prosím, umí, písničku; D. Brzičko, Liška, uslyšela, masíčko, rozplývala; E. šli, větvi; F. Milý, abych, pronikavý
b) E, D, F, C, A, B
c) A. NE; B. ANO; C. ANO; D. NE; E. ANO; F. ANO
d) Natěšená (2) liška (1) vzbudila (5) psa (1), ale (8) jeho (3) píseň (1) se (3) jí (3) nelíbila (5). Za (7) zběsilého (2) štekotu (1) ji (3) pes (1) pronásledoval (5) až (8) do (7) sousedního (2) lesa (1).

- e) liška
 f) zpěvák
 g) **probudil** – předpona pro-, kořen -bud-, přípona -il, koncovka není; **zakokrhá** – předpona za-, kořen -kokrh-, přípona -al, koncovka není; **uslyšela** – předpona u-, kořen -slyš-, přípona -el, koncovka -a; **dostala** – předpona do-, kořen -stal-, přípona není, koncovka -a; **přiběhla** – předpona při-, kořen -běh-, přípona -l, koncovka -a; **objevila** – předpona ob-, kořen -jev-, přípona -il, koncovka -a; **rozplývala** – předpona roz-, kořen -plýv-, přípona -al, koncovka -a
 h) kohout a pes
 i) **pane** – 5. p., č. j., r. m. živ, vzor pán; **obdivovatelka** – 1. p., č. j., r. ž., vzor žena; **slétněte** – 2. os., č. mn., zp. rozk., čas neurčujeme; **abych mohla obejmout** – 1. os., č. j., zp. podm., čas přít.
 j) přelstít, honit

1. PSANÍ Ú/Ů

1. neústupný člověk, manikúra, fůra sena, odůvodnění, je to hrůza, bezúročná půjčka, žízaly patří ke kruhoustým, král na trůnu, různoběžky, čtyřúhelník, zúžené kalhoty, třílůžkový pokoj, půllitr piva, neúplný zápis, krávy dělají bú, zúčastnil se závodu, účetní a průvodčí, dlouhá túra, dubová kůra, zaúkoluj ho

2. ZDOJENÉ SOUHLÁSKY

1. nejjemnější hedvábí, půllitrová lahev, právní jednání, nejjasnější hvězdy, rozzlobený poddůstojník, bezzásadové jednání
 Nejemnější hedvábí se vyrábělo v Číně. Na výlet nám vystačí jen půllitrová lahev. Tatínek se zúčastnil právního jednání. Baví mě pozorovat ty nejjasnější hvězdy. Rozzlobený poddůstojník okřikl svého mlatšího kolegu. Toto jednání považuji za bezzásadové.
 2. rozdělit od sebe – **oddělit**, odložit o nějakou dobu – **oddálit**, sloužící králi – **králův poddaný**, stařec bez zubů – **bezzubý stařec**, odpočinek – **oddych**, muž, který zuří – **rozzuřený muž**, skupina skautů – **skautský oddíl**, člověk bez zásad – **bezzásadový**

3. PSANÍ -N-/-NN-

1. sloní, havraní, beraní, vraní, jelení, krocání, varaní, tulení, lachtaní, kuní, klokaní
 2. ranní čaj, činná sopka, olovené závaží, rané jahody, kamenný most, sloní chobot, vraní oko, senná rýma, proutěný koš, tepenné krvácení, kolenní vazy
 Na táboře začíná den ranní rozcvičkou. Znáš nějakou činnou sopku? Ve fyzice používáme olovené závaží. Na zahradě pěstujeme rané jahody. Na výletě jsme šli přes kamenný most. Sloní chobot používají sloni k trhání trávy. Vraní oko je jedovatá rostlina. Jirka trpí sennou rýmou. Houby sbíráme do proutěných košů. V nemocnici mi zastavili tepenné krvácení. Při fotbale jsem si poškodil kolenní vazy.
 3. a) korunní svědek, kamenné, kostěné i dřevěné nástroje, rané brambory, strunné nástroje, tlumený zvuk, okenní rámy, havraní vlasy, týdenní plán, jmenný telefonní seznam, odsouzený muž, beraní rohy, raný středověk, kuní nora, postranní úmysly, účinné léky, tulení kůže, jeskynní chodby, varhaní koncert, ochranné pomůcky, lachtaní mládě, drcený kmín
 b) hraný příběh, stehenní kost, raný hrášek, zlomená noha, rovnoramenný i rovnostranný trojúhelník, plamenná výzva, rostlinné máslo, stavební firmy, skleněné vázy, pozlacený prstýnek, ranní směna, dceřiné buňky, celozrnný chléb, bylinná koupel, krocání hurování, slané tyčinky, slunný den, stinné údolí, terénní motorky, záchranná brzda, violka vonná

4. Maminka si vaří ranní kávu. Ranní vstávání nemám rád. Na zahrádce pěstujeme raný salát. V obchodech už mají rané jahody.
 5. Jaké kamenné nástroje z pravěku znáte? (**pěstní klín, sekáč, škrabka**); Jaké telefonní číslo má záchranná služba? (**155**); Ve kterém městě najdeme náš nejstarší kamenný most? (**Písek**); Která oblast je známá jeskynními prostorami? (**Moravský kras**); Víte, co je věnné město? (**město královen**)
 6. moje rodina, rodinná výchova, desetinná čísla, jedna desetina, cenný šperk, ceniny, ceník zboží, vedlejší věta příčinná, skutečná příčina, v hlubinách Země, hlubinné doly, vinice s vinnou révou, deník s denními záznamy, senná rýma, seník, ty jsi hrdina, hrdinný boj, Javoříčské jeskyně, jeskynní prostory, varhanní koncert, kostelní varhany, jihočeská krajina, léčivé byliny, bylinné výtažky, nový zákoník, zákonný postup
 7. vlněný svetr, krátkovlnná vysílačka, vyměněné boty, výměnný obchod, chráněná krajinná oblast, ochranné krémy, hliněné nádoby, nástěnné hodiny, slaměné ozdoby, změněné číslo, odměněný sportovec, plněné paprikové lusky, zachráněné kotě, záchranné vesty, rozměněné peníze

8. Včera jsem si u ranní kávy listoval Eviným deníkem. Eva je moje sestra, denně si najde chvíli, aby zapísala několik řádků, i když to není povinné. Její deník je naplněný cennými postřehy. Za teplých slunných dní se nejraději uchýlí do altánu ve stinném osamělém koutu zahrady. Od své každodenní činnosti se nedá vyrušit ani havraním křikem. Své dojmy doplňuje kresbami.
9. a) Nástěnné jeskynní malby vědci pokládají za nejstarší umělecké projevy člověka. Právěké malby najdeme téměř po celém světě, ale nejznámější se vyskytují v jeskyních ve Francii a ve Španělsku. (první věta je jednoduchá, druhá je souvětí o dvou větách)
- b) 1. větný celek: podmět – vědci, přísudek – pokládají, věta jednoduchá; 2. větný celek: podmět – nevyjádřený my, přísudek – najdeme, podmět – nevyjádřený malby, přísudek – se vyskytují; souvětí skládající se ze dvou vět; V1, ale V2.
- c) jeskyních – 6. p., č. mn., r. ž., vzor růže

4. SKUPINA BĚ/BJE, VĚ/VJĚ, PĚ, ME/MNĚ

1. a) koloběh vody, nová koloběžka, zpěvník, pověsti, věnování Věrce, věneček z lučních květin, obětavá babička nám objednala oběd, krevní oběh, objevitel Ameriky, hluboké bezvědomí, většinový systém, záhadná věštba, objednávka zboží, jízda na běloušovi, objedl překážku, běloši a černoši, tam a zpět, objedl na běžkách objekt hotelu, pěstoval květák, objektivní příčiny, hlasitě bědovala
- b) kruhový objezd, oběžná dráha, objemný balík, zbytečné oběti, mamincino objetí, průběžný výsledek, klidné povětří, zákaz vjezdu, obětní beránek, objevené cesty, objednávka nových objektivů, věta a souvětí, objem válce, vědec a objevitel, válečný zběh, odběr krve, sběrna papíru, oběživo, zaběhlý pes, kombajny vjely do polí, naběračka, oční bělmo, rovnoběžky, objevil nové řešení
- c) výběh pro koně, odběr objednaného zboží, objedl objekt školy, oběhl hřiště, svědek, pevné objetí, válečné oběti, oběsil se ve vězení, běsnění vodního živlu, objedl výmol na vozovce, objemná zásilka, penězům se říká oběživo, objevení penicilinu, zrakový vjem, prověrka, obě dívky, zvědavý člověk, zbytečný úvěr, větný rozbor, věžička, mimoběžky, pověsil věci na věšák, Země je oběžnice, známý zpěvák

2. zřejmě (zřejmý), významně (významný), dojemně (dojemný), sebevědomě (sebevědomý), upřímně (upřímný), známě (známý), duchapřítomně (duchapřítomný), nepříjemně (nepříjemný), vzájemně (vzájemný), střídme (střídmy), tajemně (tajemný), temně (temný), vědomě (vědomý), rozumně (rozumný), skromně (skromný), jemně (jemný), lakomě (lakomý), příjemně (příjemný)
3. Příjemně (příjemný) se usmíval. Učil se soukromě (soukromý) španělsky. Vědomě (vědomý) lhal svým rodičům. Rozumně (rozumný) zdůvodnil své jednání. Choval se příliš sebevědomě (sebevědomý). Jemně (jemný) se dotýkal Eviných vlasů. Jeho řeč vyzněla velice dojemně (dojemný). Zareagoval duchapřítomně (duchapřítomný), takže ji zachránil. Vzájemně (vzájemný) jsme si pomáhali. Jez střídme (střídmy). Upřímně (upřímný) jsme se tomu zasmáli. Tvářil se tajemně (tajemný). Zřejmě (zřejmý) se neshodli. Namaloval temně (temný) modrou oblohu. Ohromně (ohromný) nás překvapil svou omluvou.
4. zapomněl na nás, úsměv, zaměstnání, umělec, paměti, záměr, teploměr, zemědělec, úměrnost, poloměr, vzpomněl si, oněměl, neuměl nic, měl dost času, směrovka, ranní směna, uzemnění, měřil průměr, krmná směs, měděný drát, úsměv, připomněl se, umění, setmělo se, zeměpis, měšec, zatemnění oken, opomněl vypnout vařič, mělčina, měkkýši, záměna, mylná domněnka, pomněnky i slaměnky, průměr kruhu, tamější lidé, připomněl nám to, v domě, odměrka, setmělo se, oněměl hrůzou, měkké souhlásky
5. Dědeček často zapomíná, je už zapomnětlivý. Okapy se vyrábějí z mědi. Jeho bratr je náměstek ministra zahraničí. Na poslední chvíli si vzpomněl na sestřiny narozeniny. Pohyb litosférických desek má za následek zemětřesení. Na noční obloze jsme pozorovali zatmění Měsíce. Škeble, ústřice i chobotnice patří mezi měkkýše. V centru Prahy se nachází Václavské náměstí. V matematice jsme probírali přímou úměrnost. Zvukový doprovod blesku se nazývá hřmění. Synonymum ke slovu odvážný je smělý. Stále žijí paměťtici druhé světové války.

6. Ten problém nevyřešili ani ti nejrozumnější (2, rozumný) z nás. S Jakubem jsme si skvěle rozuměli (5, rozumí). Porozuměl (5, porozumí) jsem jejich chování, ale chvíli mi to trvalo. Petr je rozumnější (2, rozumný), než jsem si myslel. Dorozuměli (5, dorozumí) jsme se anglicky. Použijev hlavu a chovej se rozumně (6, rozumný). Porozumění (1, porozumí) mezi národy je hlavním předpokladem míru. Dostal jsem vyrozumění (1, vyrozumí) od vedení střední školy. Choval se nerozumně (6, nerozumný), když hned utratil všechno kapesné. Rozuměli (5, rozumí) jste významu té básně?

7. a) Sopky někdy nazýváme vulkány. Tento název je odvozen od jména římského boha Vulkána, který byl bohem ohně. Svou kovářskou dílnu měl podle pověsti v jícnu sopky, kde koval zbroj a zbraně pro boha války.
- b) podmět: sopky, přísudek: nazýváme; podmět: název, přísudek: je odvozen; podmět: nevyjádřený on, přísudek: byl bohem; podmět: nevyjádřený on, přísudek: měl; podmět: nevyjádřený on, přísudek: koval
- c) vlastní jméno: Vulkán (bůh), mnohoznačné slovo: jícen
8. a) Nejznámější výbuch sopky v dějinách byl výbuch Vesuvu roku 79. V jeho důsledku zanikla tři starověká města. Tehdy Vesuv vyvrhl obrovské množství lávy do výšky až 33 kilometrů. Lidé z Pompejí a dalších měst zemřeli na teplotní šok, protože vzduch se rozpálil na obrovskou teplotu. Láva a velké množství popela hustě pokryly celé město. Pompeje byly objeveny v roce 1599. Poté začal výzkum, který odhalil nejen památky, ale i ostatky lidských těl tak, jak je zastihla smrt.
- b) A. ANO; B. NE; C. NE; D. ANO

UČEBNICE

str. 39

5. PŘEDPONY S-, SE- / Z-, ZE-; VZ-

1. slepoval cukroví, smazal tabuli, zlepšil se, Pepík ztloustl, spravil autíčko, zmodernizované budovy, spínací špendlík, složil košili, sbalil si věci do kufru, zlomenina srostla, svázal mašli, zúrodnil celé údolí, spoutaný vězeň, zředěné roztoky, zúžená vozovka, sjezdové lyžování, zledovatělá silnice, smotal obvazy, zdramatizoval povídku, shromáždili se na schůzi, zdřevěněly mu nohy, spřátelili se, smířili jsme se, zbledla, sbíral houby, zkažený salát, sfoukla svíčku, ztvrdlý chléb, skamarádili se, shrabal spadané listí, zbohatlý Bohouš, zbystrili jsme
3. shořel jako papír (skončil rychle), skončili jako sedláci u Chlumce (prohráli, skončili špatně), osudové shledání (výjimečné setkání), zpívat jako slavík (krásně zpívat), ztratit se jako pára nad hrncem (rychle se ztratit), zpytovat svědomí (zjišťovat svou vinu)

UČEBNICE

str. 40

4. soutěž ve vzpírání, vzpoura proti králi, oheň vzplál, orli vzlétli k nebi, vzlykala, vzhůru na palubu, vstoupili na palubu, prudce vstal, letadlo vzlétlo, vstupenka na koncert, člověk vzpřímený
5. Náš skautský vedoucí nezklamal. Jeho nápad, abychom strávili noc v přírodě, způsobil nadšení. Zpracovali jsme návrh výpravy. Plán mohlo zkazit jen špatné počasí. Vyrazili jsme do lesů u Příbyslavi. Nikdo si nestěžoval na těžký batoh, cestou jsme si zpívali. Na pěšině jsme spatřili slepýše, který se hbitě odplazil do trávy. Cestou jsme spravili ukazatele, které byly spadené na zemi. Zastavili jsme u ztrouchnivělého pařezu, ze kterého vyrůstaly václavky. Některé už byly shnilé. Pokračovali jsme údolím kolem bystriny, kde Eda zpozoroval pstruha. Když jsme dorazili k cíli, prozkoumali jsme okolí myslivny, které bylo jako stvořené pro stanování. Večer jsme strávili u ohně. Když shořely poslední větve, ulehli jsme do spacáků.
6. Pepík po vyučování smazal tabuli. Při výletu se zmazal od bláta. Ve směnárně směnil koruny za eura. Jakub změnil své zaměstnání a stal se učitelem. Horolezec po sestupu smotal všechny své provazy. V matematice jsem zmotal celý příklad. Ředitel svolal mimořádné jednání. Když zjistil, že zvítězil, zvolal hurá. Otec svolil ke svatbě své dcery. Zvolili nového prezidenta. Vzbouřenci svrhli stávající vládu. Anička zvrhla hrnek s čajem. Sběh lidu se shromáždil na náměstí. Válečný zběh se skrýval před vojáky. Sběhlý dav se mačkal v úzké uličce. Petr je zběhlý v matematice. Tatínek sbil budku pro sýkorky. Tatínek zbil neposlušného syna. Stěžoval si na správe polesí. Četl si zprávy v ranních novinách. Petřík si neustále stěžoval na svou sestru. Neustále si ztěžují práci zbytečnými nepřesnostmi. Celý týden mě sužují obavy o syna. Maminka mi zúžila kalhoty. Matka shlédla s okna, aby se podívala na děti. Zhlédla jsem to představení ne jen jednou.

UČEBNICE

str. 41

7. Sbrousil hrany. Zbrousil celý svět. Slézala pomalu z žebříku. Zlézala jednu osmitisícovku za druhou. Smazal tabuli. Zmazal se od bláta. Domovní správa spravuje domy. Ta nová zpráva ho zaskočila. Ranní směna končí ve dvě hodiny. Přišla nenadálá změna počasí. Maminka shlédla z rozhledny do údolí. Zhlédla jsem výstavu hraček na Václavském náměstí.
8. a) Směnil peníze ve směnárně. Ranní směna skončila. Náhle změnil směr. Přijeli z výletu celí zmazaní. Smazali tabuli. Jirku sužovaly obavy. Zúžila mi kalhoty. Zhlédli jsme v televizi jen zprávy. Stěžovali si na správe polesí. Ztěžoval učiteli výklad svým vyrušováním. Chléb ztvrdl a zplesnivěl. Francouzi s Rusy stvrdili obě smlouvy podpisy ministrů. Zbil bratra a byl za to ztrestán. Sbil boudu z prken. Zbyl tu jeden oběd.

- b) Dezertér je válečný zběh. Sběhli se u radnice. Zběhl ze studií. Janovi bratři jsou zběhlí v astronomii. Lidé sběhlí u orloje čekali, až hodiny odbijí celou. Janovi rodiče svolili ke svatbě. Poddaní si zvolili krále. Vzbouřenci svrhli koňšely. Zvrhli jsme ze stolu vázu. Stovky lidí zvolaly: „Sláva!“ Na pondělí jsme svolali nájemníky na schůzi. Smotal provazy do klubíčka.

6. PŘEDLOŽKY S, SE-; Z-, ZE-

1. Odešla z baletu se svou kamarádkou Evou. Proč s ní nemluvíš? Kdy jedeš z Prahy? Co se stalo s Edou? Pejsek s kočičkou se vraceli z procházky. Sejde z očí, sejde z myslí. Z města přijela s Janem i babička. Pekla vdolky z bílé mouky s tvarohovou náplní. Vytáhla maso z mrazáku a upekla je se zelím. Miluju kuře s rýží. Pekla dort z ořechů. Pekla dort s ořechy. Oblíbila jsem si čaj z Indie. Mluvila o tom s kamarády z Brna.
2. Jiří z Poděbrad

UČEBNICE

str. 42

7. PSANÍ I, Í / Y, Ý PO OBOJETNÝCH SOUHLÁSKÁCH

1. Bílá kobylka pobíhala kolem obydlí. Obyčejně o Vánocích pobývala u babičky v Bystřici, ten pobyt se jí líbil. Pohádkové bytosti bývají milé. Čas rychle ubíhá. Zabýval se bílkovinami a býložravci. Už se nám sbíhají sliny. Sbírala rybiž. Spal jako zabítý. Odbyla nás několika větami. S bouří bývá spojeno silné vlnobití. Odbyla domácí úkol. Slíbil, že nás pozve na zabíjačku. Miminko přibývá na váze. Rozbil krabičku.
2. Byl jsme navštívit babičku. Bil svého syna za každou drobnost. Nabil poznatky o dobývání hradu. Nabil si mobil. Pobyl u nás celý týden. Pobil střechu plechem. Pálí ho dobré bydlo. Náš papoušek má v kleci dřevěné bidlo. Dobýt ten hrad bylo těžké. Potřebuji si dobít mobil. Babička sbírá léčivé bylí. Bílí motýlci poletovali po louce. Doktor používá bílý plášť.

UČEBNICE

str. 43

4. polykat, slyšet, plynout, pelyněk
5. Blízko mlýnice se zablýsklo. Mlynář šel semlít obilí. Neplýtvej potravinami! Zalyžoval si na Lysé hoře. Její hlas je líbezný. Zalíbil se mi ten kůň s bílou lysinou. Nenávidím lichocení. Slíbil, že zjistí, kdo jsou lichokopytníci. Učili jsme se o slímácích. Listoval linkovaným sešitem. Lidka byla líná. Sbíral oříšky pod lískou. Rozvzlykal se. Brzičko se spustil liják a silné krupobití pobilo obilí a zlikvidovalo úrodu. Na obličejí se mi objevil lišej.
6. Při bouřce se hodně blýská. Blízká vesnice nám poskytla střechu nad hlavou. Lysá hora je nejvyšší vrchol Beskyd. Naše kočka se pořád lísá. Na rybníce plavala černá lyska. Líska u našeho domu uschla. K narozeninám dostal nové lyže. Petr líže malinovou zmrzlinu. Oplývat přehnanou sebejistotou není dobré. Plivat na podlahu je neslušné.
7. Mínil, že mýt nádobí v myčce je nesmysl, ale zjistil, že se mýlil. Musíš mít ruce umyté mýdlem. Zamíchej ten guláš. Mírek mívá nemístné připomínky. Z průsmyku zamířil myslivec za pytlákem přímo na mýtinu. V zoo si oblíbil medvídko mývala. Mířil na ně nabitou puškou. Král udělil viníkovi milost, myslel si, že se polepší. Vyjmenuj krále z rodu Přemyslovců.
8. My jsme byli včera v zoo. Podej mi pravítko. Pravidelně se musíme mýt. Petr chce mít doma psa. Doma myjí nádobí v myčce. Roky rychle míjí. Karel se v matematice často mýlí. Petr je milý kluk. Medvídek mýval žije v lese. Dříve míval více volného času.
9. Když se pyšná princezna píchla o pichlavý trn, uvěřila, že růže píchá. Přemysl klopýtl u pískoviště o pytel písku. Pilné včely opylovaly květy a sbíraly pyl. Pytlák pyká za polní pych. Slepíš mi pytlík z papíru? Pil moc piva a opil se. Kůň zašlápl kopytem slepýše na písčité cestě. Koupil jí pivoňky. Pepík hbitě vyrobil píšťalku, aby mohl pískat. Zpíval lidové písně. Pýcha je ošklivá vlastnost.
10. Pýcha je ošklivá vlastnost. Růže píchá. Krasomila zpychla. Maminka si spíchla letní šaty. Kobylka měla na pysku mouchu. Děti si hrají na písku. Slepýš není had, ale ještěrka. Slepíš mi ten model hradu? Včely sbírají na louce pyl. Dědeček pil v hospodě pivo. Ve vězení pykal za své činy. Pepík pikal při schovce. Včely letěly opylovat louku. Bylo potřeba opilovat hrany pilníkem.

UČEBNICE

str. 44

12. SÝKORA, USYCHAT, SYCHRAVÝ, SYPAT, SYSEL

Za sychravého počasí jsem nasypal zrní sýkorkám do krmítka na usychající lísce.

13. sýslí nora, neumí vyslovit sykavky, přesíval mouku přes síto, sítnice, sirup, synovec posiloval v posilovně na sídlišti, u silnice zasýčela zmije, lůj pro sýkorky, uhasil oheň, koupil sýpkovinu na polštáře, sirkárna, syrovinky, nosítka, sirný zápach, měřil sílu siloměrem, síťe na ryby, klasické romány, zásyp na osypky, sytý hladovému nevěří, usínám, sirky, husité, olomoucké syrečky, sívá holubice, sýrová pomazánka, syrovátka, v prosinci se z oblohy sypal sypký sníh

14. Sytý hladovému nevěří. V síti zůstala jen jedna ryba. K snídani si dám kousek sýra. Síra je chemický prvek. Sypal zrní sýkorkám. Jirka nemluvil, jen sípal. Náš syn nám dělá jen radost. Dědeček zesinal. Přesypaval písek z jedné hromady na druhou. Přesíval písek přes síto. Janě chutná mu syrová zelenina. Sýrová pomazánka se připravuje ze sýra. Kyselina sírová se využívá při výrobě chemikálií.
15. vynikající výsledky, víly vily věnce, vířivka, výborná výslovnost, vysoušeč vlasů, vy mi budete vykat, vysočina, vykřikoval, vyměnil, vyluštil křížovku, rozviklaný nábytek, vískat ve vlasech, rozlehlá vila, navinout obinadlo, obvykle si zvykla, vyklizený byt, vichřice, vítr, vyviklaný zub, hlemýžď vysunul tykadla, povinnosti, makový závin, z velké výšky, vymysly, vídal je na Vysočině, viník si odpykal trest
16. Vlci hlasitě vyli. Víli jsou pohádkové bytosti. Víly vily věnečky. Výr velký je noční živočich. Jak vzniká vodní vír? Pepík výskal jako na lesy. Vískal ho ve vlasech. Narýsoval výšku trojúhelníka. Líbila se nám kostelní vížka. Musíš vyskočit výš. Víš kolik je pět krát pět? Vyděl výsledek dvěma. Viděl nás o víkend. Vysel obilí. Visel zavěšený na větvi. Zásuvka u stolu zůstala vysunutá. Nemám ráda visuté mosty. Nazýval věci pravými jmény. Hlasitě zívát. Vstával brzy ráno. Brzičko se uvidíme.

UČEBNICE

TEST

str. 45

TEST

Test – pravopis

1. a), 2. b), 3. b), 4. c), 5. b), 6. c), 7. b), 8. c), 9. c), 10. c), 11. d), 12. c), 13. d), 14. b), 15. d), 16. A. nabil, B. nabyl, C. dobil, D. dobylo

Uč., str. 46–125; PS, str. 28–64 | VI. TVAROSLOVÍ

- Očekávaný výstup:
- v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí
 - správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci
 - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace

UČEBNICE

str. 46

SLOVNÍ DRUHY

1. a) Byl (5) jeden (4) Loudal (1) z (7) Radětic (1) a (8) ten (3) se (3) neustále (6) hádal (5) se (7) svou (3) ženou (1). I (8) když (8) připustíme (5), že (8) Loudalka (1) byla (5) od (7) náтуры (1) ochotná (2) přít (5) se (3) kdykoliv (6) s (7) kýmkoliv (3) o (7) cokoliv (3), musíme (5) uznat (5), že (8) v (7) Loudalově (2) případě (1) měla (5) pravdu (1) ona (3), a (8) ne (9) Loudal (1). „Sázet (1) na (7) čísla (1) je (5) nemrav (1) nemravná (2), i (8) když (8) to (3) císař (1) pán (1) z (7) potřeby (1) podporuje (5)! Jen (6) se (3) rozhlídni (5) kolem (7) sebe (3)!“ křičela (5) a (8) mávala (5) rukama (1), takže (8) z (7) dálky (1) připomínala (5) větrný (2) mlýn (1). „Skrz (7) střechem (1) teče (5), omítka (1) se (3) drolí (5), podlahy (1) žere (5) houba (1), protože (8) všechno (3) prosázíš (5).“

- b) A. NE; B. NE; C. NE; D. ANO

2. podstatná jména	k	kočka	n	noha
přídavná jména	k	krásný	n	nový
zájmena	k	který	n	náš
číslovky	k	kolik	n	několik
slovesa	k	kráčet	n	najít
příslovce	k	kam	n	někam
předložky	k	k	n	na
spojky	k	když	n	nebo
částice	k	kéž	n	ne
citoslovce	k	kráá	n	nó

UČEBNICE

str. 48

3. a) Měl hezkou ženu, Julinku, s velkýma černýma očima. Ona mu řekla, aby se rozhodl mezi ní a kořalkou. Kolikrát ho křísila, když ho z hospody přinesli a posadili na hnůj na dvoře jako na trůn. Čupera

šel přes své pole a myslel na Julinku. Před sebou neviděl nic než zanedbaný úhor. Sousedům už se to zelenalo, na jeho půdě jen bodláčí a bejlí, husté jako větrolamy. Myslel na Jůlinku, jak její veliké oči samým smutkem ztrácejí lesk.

b) kořalka – alkohol, bejlí – býlí

4. Musela jsem se **teple** obléci, protože **venku** bylo **včera hodně chladno**. **Odpoledne** zašla **rychle** na nákup. Počkej na mě **tam, kde** jsme se sešli **minule**. S Evou jsme si **vzájemně** pomáhali. Udělal jsem to **přesně tak, jak** radil návod. **Někdy** jsem byl nejrychlejší, **jindy** mě někdo předběhl. **Ráno** bylo **velmi teplo**. Šel jsem **kolem**, ale na zahrádce jsem nikoho neviděl.
5. Na mýtině v lese se nacházela hájovna. **Blízko** hájovny stál vysoký posed, **ze** kterého byl báječný výhled. Na něm často sedával myslivec **se** psem. **Za** hory a **přes** doliny nesly Smolíčka jezinky **do** své jeskyně. **Před** jeskyní ležel obrovský kámen. Jelen si sem přišel **pro** Smolíčka. **Se** sestrou jsme se chovali **ke** všem spolužákům ohleduplně. Vyhráli jsme zápas **proti** Spartě.
6. **Když** se obloha zatáhla mraky, bylo mi jasné, **že** bude pršet. Rychle jsem spěchala domů, **protože** jsem si zapoměla pláštěnku. Nechtěla jsem, **abych** zmokla. **Bud'** se mi to podaří, **nebo** budu mít smůlu. **Ačkoli** jsem běžela jako o závod, dešti jsem neunikla. Trošku mě to naštvalo, **ale** pak jsem si řekla, **že** se nic strašného neděje. **Jakmile** jsem přišla domů, uvařila jsem si čaj.
7. **Když** on tu stojí jako solný sloup. **Když** budeš hodný, vezmu tě s sebou do Prahy. **Když** on je tak hodný. **Ano**, asi máš pravdu. Petr je **prý** úplně normální kluk. **Kež** by bylo v neděli hezky. **Ať** vám vydrží teplé počasí. **Ale** já přece seno nežeru! Řekla to, ale neměla pravdu. Řekla, že ona seno nežere. **Že** by zase nová výmluva? **Ať** se ti u nás daří. **Však** na tebe taky jednou dojde.

UČEBNICE

str. 49

8. Auto jede z kopečka a troubí **tú, tú**. Kočka **hop** na plot. Kosi **frr** na třešně. Holubi na střeše **vrkú**. Krávy u stodoly **bú**. Budík zvoní **crrr**. **Brr**, to je ale zima. **Fuj**, to jsem se lekla. Pes štěká na kočky **haf, haf**. **Ouvej**, to je strašná bolest.
9. A. – Naše slepice běhají po dvoře. B. – My hrajeme pozemní hokej. C. – Náš pes u boudy haf. D. – Brněnská babička má čtyři vnoučata.
10. a) **Vedoucí (1)** prodejny plánuje směny. Snad si **vedoucí (2)** tým svoje prvenství udrží. **Janovi (1)** se u vás nelíbilo. **Jirkovi (2)** papoušci jsou překrásně zbarvení. **Ranění (2)** vojáci sténali bolestí. **Ranění (1)** sténali. **Bílí (1)** vedou. Vede **bílí (2)** družstvo. **Dědečkovi (2)** bratři už nežijí. **Janovi (2)** kamarádi zašli k **dědečkovi (1)**.
b) nemocní, cestující, Pavlovi...

UČEBNICE

str. 50

11. Vrátili jsme se **večer (6)**. Mám ráda teplý letní **večer (1)**. Běžte **dolů (6)**. V severních Čechách je několik **dolů (1)** na těžbu hnědého uhlí. Vrať se **domů (6)**. V okolí měst vyrostly stovky **domů (1)**. Po bouři bylo v lese **mokro (6)**. **Mokro (1)** je důležité pro růst hub. **Vlhko (1)** může za plíseň na stěnách. Ve sklepě bývá **vlhko (6)**.
12. a) Pavel bydlí **blízko (6)**. Pavel bydlí **blízko (7)** mlýna. Karel sedí **vedle (7)** mě. Karel sedí **vedle (6)**. Jel jsem **kolem (6)**. Jel jsem **kolem (7)** kapličky. Jsem z toho **mimo (6)**. **Mimo (7)** tebe s ním nikdo nemluvil. Mají chatu **nedaleko (7)** rybníka. Mají chatu **nedaleko (6)**. Dědeček šel vnoučatům **naproti (6)**. **Naproti (7)** kostelu je nová pekárna.
b) okolo, uprostřed...
13. Přišel Petr, **ale (8)** Pavel tu ještě není. **Ale (9)**, že by vítěz! **A (9)** to snad není pravda! Přišel Petr **a (8)** Pavel taky. Já jsem vařila **a (8)** sestra uklízela. **Že (9)** by zase pozdní příchod? Slíbil, **že (8)** už bude chodit včas. Karel neuměl vypočítat objem válce, Jirka mu **však (8)** poradil. **Však (9)** on se někdo najde!
14. **má (3, 5)** – Má (3) sestra má (5) nové plavky.; **stará (2, 5)** – Jeho babička už je stará (2), ale pořád se o něho dobře stará (5).; **holí (1, 2, 5)** – Naše babička chodí s holí (1). Ti ptáčci ještě nemají peří, jsou holí (2). Otec se holí (5).; **kosí (2, 5)** – Dávali jsme se na Kosí (2) bratry. Tatínek kosí (5) louku.; **dědečkovi (1, 2)** – Zavolej dědečkovi (1). Dědečkovi (2) synové pracují jako lékaři.; **jednou (4, 6)** – Přišel s jednou (4) růží. Jednou (6) určitě vyhraju.; **kolem (1, 6, 7)** – Šel kolem (6) s novým kolem (1). Jezdil kolem (7) rybníka.; **se (3, 7)** – Se (7) Simonou se (3) nebavím.; **bez (1, 7)** – Přišel bez (7) peněz. U cesty roste černý bez (1)., **ale (8, 9)** – Přišel Petr, ale (8) Pavel ne. Ale (9) to snad není pravda!; **jí (3, 5)** – Katka jí (3) nerozumí. Hanka jí (5) ráda zeleninu.; **dospělí (1, 2)** – Dospělí (1) dětem někdy nerozumí. Dospělí (2) lidé většinou chodí do práce.; **mé (3, 10)** – To je mé (3) pouzdro. Koze mé, mé (10).; **při (1, 7)** – Při (7) té při (1) šlo o velké peníze.; **slepí (1, 2, 5)** – Slepí (1) chodí s bílou holí. Slepí (2) lidé chodí s bílou holí. Jirka mi to slepí (5).

1. PODSTATNÁ JMÉNA

Druhy podstatných jmen

Podstatná jména konkrétní a abstraktní

1. **konkrétní** – plot, očička, dar, okno, poklop, domek, teta, les; **abstraktní** – plachtění, pravda, teplo, zpěv
2. **a)** smích (A), knížka (K), úsměv (A), zub (K), pavouk (K), kreslení (A), jabloň (K), kyslík (A), prázdniny (A), oko (K), pád (A), sklo (K), vesnice (K), lyžování (A), slabost (A), voda (K), mrkev (K), závist (A), vlak (K), teplota (A), šarm (A)
3. Šití (A) mě nikdy nebavilo. Kopila si šití (K). Udělali jsme si krátkou zastávku (A). Na návsí je nová autobusová zastávka (K). Pití (A) vody je prospěšné pro zdraví. Koupil jsem si pití (K). Jeho životní cesta (A) byla trnitá. Ta cesta (K) je samý kámen. Malba (A) na plátno je náročnější než na papír. Na stěně visí Slavičková malba (K). Čtení (A) mě nebaví. Koupil jsem si čtení (K). Hudba (A) byla jeho koníčkem. Hradní hudba (K) vítá většinu delegací. Pletení (A) svetrů mi moc nešlo. Vzala si na dovolenou pletení (K). Láska (A) ke kytkám mi byla cizí. Lásko (K), přines mi něco na zub. Psaní (A) dopisů mě nebaví. Přišlo mi psaní (K). V pět hodin probíhá komentované krmení (A) šelem. Koupil jsem krmení (K) pro rybičky.

Podstatná jména pomnožná, hromadná a látková

1. **a)** maliny, krabice, slimáci, sirka, mýdlo, myši, plíce, pýchavky, bydliště, mlýnek, pilník, opice, dobyvatelé, ulice, sídliště, papír, obydlí, suchá líska, klíče, pytle
b) **maliny** – č. j., mn. Můj kousek dortu byl bez jediné maliny. Na zahradě pěstujeme maliny.; **krabice** – č. j., mn. To je moje krabice. Na stole zůstaly dvě krabice.; **slimáci** – č. mn.; **sirka** – č. j.; **mýdlo** – č. j.; **myši** – č. j., mn. Naš kocour se nikdy nevrací domů bez myši. Ve sklepě pobíhaly myši.; **plíce** – č. j., mn. Levá plíce je menší než pravá. Člověk má dvě plíce.; **pýchavky** – č. j., mn. Maminka udělala řízky z pýchavky. Pod stromy se objevily pýchavky.; **bydliště** – č. j., mn. Změnil jsem bydliště. V pravěku lidé stavěli nejrůznější bydliště.; **mlýnek** – č. j.; **pilník** – č. j.; **opice** – č. j., mn. V zoologické zahradě se narodila malá opice. V naší zoologické zahradě máme i opice.; **dobyvatelé** – č. mn.; **ulice** – č. j., mn. Z naší ulice odváží odpad v pátek. Obě ulice jsou opraveny.; **sídliště** – č. j., mn. V pravěku na tomto místě vzniklo sídliště. Pravěká sídliště vznikla především na Moravě.; **papír** – č. j.; **obydlí** – č. j., mn. Dědeček postavil to obydlí ještě před válkou. Obydlí z kotovic jsou vzácná.; **suchá líska** – č. j.; **klíče** – č. j., mn. Bez klíče se do domu nedostaneš. Ztatila jsem klíče.; **pytle** – č. j., mn. Dej brambory do pytle. Oba pytle byly děravé.
2. šaty, kraťasy, kamna, lázně, žně, prázdniny, námluvy, játra, nůžky, dějiny, sánky, tepláky, vrata, brýle
3. **a)** A. svátky, B. sekery, C. bubny, D. Šumava, E. Opava, F. ledviny
b) A. svátky, B. věci, C. hudební nástroje, D. pohoří, E. města, F. orgány a nemoci

5. kamení, trní, lidstvo, žáctvo, lanovní, ptactvo, studentstvo, maliní, zrní, listí, jehličí, sloupoví, dělnictvo, vojsko, dříví, křoví, letectvo, svalstvo, nádobí, poselstvo, větroví, stromoví, loďstvo
6. křoví, uhlí, zvěř, zvířectvo, zastupitelstvo, vodstvo, obecnstvo, drůbež, smetí, ostružiní, listí, listoví, nábytek, kvítí, býlí, smrčí, obyvatelstvo, měšťanstvo, včelstvo, hmyz, dobytek
7. **a)** Polévku dochutila špetkou soli a pepře. Maso na řízky obalila v mouce, rozšlehaném vejci a strouhance. Mezi vzácné kovy patří zlato a stříbro. V tepnách proudí okysličená krev. Voda je chemická sloučenina vodíku a kyslíku. Ve vzduchu je nejvíce zastoupen dusík a kyslík. Malta se míchá z písku, cementu a vápna. Lidé v Číně pijí nejraději čaj, v Řecku zase bílé nebo červené víno a u nás si muži oblíbili pivo. Bronz je slitina mědi a cínu.
b) kovy, voda, vzduch, malta, bronz
8. Tatínek si dal po zápase dvě piva (např. 2 sklenice). Objednala pro nás dva guláše (např. 2 porce). Prosím tři smetany (např. 3 kelímky). Je odborníkem na plasty (různé druhy plastů). Na přípravu dvou šťáv z rybízu použijeme dva cukry (např. 2 kila cukru). Na dort budu potřebovat dvě másla (např. 2 kostky másla).

9. **a)** vypravil, stěžoval, byl, nevydržení, uhlí, svážet, dříví, křoví, Beranovi, vadily, svatby
b) **hromadná** – uhlí, dříví, křoví, kamení, koření – všechna číslo jednotné; **pomnožná** – vrata, Kozojedy, záda, šaty, prázdniny – všechna číslo množné; **látková** – voda, uhlí, dříví, kamení, mouka, sůl, koření – všechna číslo jednotné

- c) Nedaleko (7) Kozojed (1) potkal (5) berana (1) a (8) stěžoval (5) si (3):
 d) Bydlel nedaleko (6).
 e) A. ANO; B. NE; C. NE; D. ANO
 f) Dalibor z Kozojed
10. peří – H, cukr – L, housle – P, olej – L, rozpaky – P, ptactvo – H, trní – H, hrábě – P, železo – L, chmýří – H, plavky – P, obuv – H, skot – H, sáně – P, sloupoví – H, nůžky – P, listí – H, brýle – P, uhlí – H, ústa – P, vzduch – L, sníh – L, zvířectvo – H, smetí – H, zastupitelstvo – H, zelenina – H
11. a) Dříve lidé vařili na kamnech, topili dřívím, prali v neckách, po dvorku jim pobíhala drůbež a v neděli zašli do kostela, kde při mši hrály varhany.
 b) 6 vět.
 c) Dříve lidé vařili na kamnech, topili dřívím, prali v neckách, po dvorku jim pobíhala drůbež a v neděli zašli do kostela, kde při mši hrály varhany.
 d) lidstvo
 e) mši – 6. p., č. j., r. ž., vzor růže
 f) **pomnožná** – kamna, necky, varhany; **látková** – dříví, drůbež
 g) lidé – 1. p., č. mn.; kamnech – 6. p., č. mn.; dřívím – 7. p., č. j.; neckách – 6. p., č. mn.; dvorku – 6. p., č. j.; drůbež – 1. p., č. j.; neděli – 6. p., č. j.; kostela – 2. p., č. j.; mši – 6. p., č. j.; varhany – 1. p., č. mn.
 h) předchůdce dnešní vany

UČEBNICE

str. 55

Podstatná jména obecná a vlastní

1. a) *Pardubice, Karlovy Vary, Praha, Uherský Brod*
 b) Pardubice – místo, kde se vyrábí perník. Praha – místo s vysokými cenami. Karlovy Vary – místo s léčivými prameny. Uherský Brod – centrum Slovácka.
2. medvěd Balú, bohyně Héra, liška Bystrouška, světadíl Afrika, město Brno, pohoří Šumava, čaroděj Dobroděj, časopis Čtyřlístek, stát Egypt, malíř Lada, planeta Jupiter, hora Plechý

UČEBNICE

str. 56

3. a)

Ě	V	R	O	P	A	N	I	Ě
J	E	Ě	P	A	A	A	X	Ī
E	N	C	O	K	N	Ž	Y	D
N	U	O	H	U	R	I	K	A
E	Š	N	O	Š	A	Ř	S	T
R	Ě	A	Ř	A	V	A	R	Ě
Y	X	V	I	N	O	P	E	V
P	L	A	N	E	T	A	P	\$

Evropan, Venuše, pohoří, planeta, Pařížan, Vánoce, Pyreneje, Nil, továrna, perský, světadíl

- b) Druhá planeta sluneční soustavy je **Venuše**. V Dolních Věstonicích se našla soška zvaná **Věstonická venuše**.
4. Žijeme na světadílu **Evropa**, jsme **Evropané**. Obyvatelé **České republiky** žijí v **Čechách**, na **Moravě** a ve **Slezsku**. Říká se jim proto **Češi**, **Moravané** a **Slezané**. Obyvatelé **Slovenska** jsou **Slováci**, obyvatelé **Slovinska** jsou **Slovinci**. Maminka má ráda knihu **Babička** od **Boženy Němcové**. Mě zaujal román **J. R. Tolkiena** nazvaný **Hobbit**. V románu **Harry Potter** jsem si oblíbil čaroděje **Brumbála**. Planety nejbližší k Zemi jsou **Venuše** a **Mars**. Někteří lidé věří v existenci **Martanů**. Nejjasnějším objektem na obloze po **Slunci** a **Měsíci** je **planeta Venuše**. Je vidět před východem **Slunce**, tehdy jí říkáme **Jitřenka**. Pozorovatelná je i po západu **Slunce**, kdy se jí říká **Večernice**.
5. a) Francie, Francouzi, francouzský, francouzština
 b) Obyvatelé Francie jsou Francouzi, mluví francouzským jazykem, tedy francouzštinou. Já se francouzsky nedomluším.
6. Co víš o zatmění Měsíce? Zůstanu u vás celý měsíc. Celou noc svítil měsíc. Jedním z nejnámějších souhvězdí je Malý vůz. Jsme jen dva, malý vůz nám postačí. Ta auto vyrábí Škoda Mladá Boleslav. To je škoda. Kde najdeme pohoří Atlas? Otevři si atlas. Miroslav Tyrš založil Sokol. Také sokol patří mezi dravce. Tábor je nejnámější husitské město. V létě jezdí děti na tábor. Hora Praděd je nejvyšší horou v Jeseníkách. Jak se jmenuje tvůj praděd?

7. a) Praha, hlavní město České republiky, je jedno z nejkrásnějších měst Evropy a světa. Návštěvníci zde obdivují Hradčany, Vyšehrad, Staroměstské náměstí nebo ostrov Kampu. Nemusíte projíždět Prahu kočárem. Projděte se Karlovou ulicí přes Karlův most a Nerudovou ulicí vystoupejte až na Pražský hrad. Potom možná podlehnete kouzlu romantického vrchu Petřín, nebo si třeba odpočnete ve známé kavárně Slávia.
- b) Praha (1), hlavní (2) město (1) České (2) republiky (1), je (5) jedno (4) z (7) nejkrásnějších (2) měst (1) Evropy (1) a (8) světa (1). Návštěvníci (1) zde (6) obdivují (5) Hradčany (1), Vyšehrad (1), Staroměstské (2) náměstí (1) nebo (8) ostrov (1) Kampu (1). Nemusíte (5) projíždět (5) Prahu (1) kočárem (1). Projděte (5) se (3) Karlovou (2) ulicí (1) přes (7) Karlův (2) most (1) a (8) Nerudovou (2) ulicí (1) vystoupejte (5) až (8) na (7) Pražský (2) hrad (1). Potom (6) možná (9) podlehnete (5) kouzlu (1) romantického (2) vrchu (1) Petřín (1), nebo (8) si (3) třeba (6) odpočnete (5) ve (7) známé (2) kavárně (1) Slávia (1).
- c) hlavní – 1. p., č. j., r. stř., jarní, měkké; město – 1. p., č. j., r. stř., vzor město; České – 2. p., č. j., r. ž., mladý, tvrdé; republiky – 2. p., č. j., r. ž., vzor žena; Evropy – 2. p., č. j., r. ž., vzor žena; světa – 2. p., č. j., r. m. než., vzor hrad; Hradčany – 4. p., č. mn., r. m. než., vzor hrad; Vyšehrad – 4. p., č. j., r. m. než., vzor hrad; Staroměstské – 4. p., č. j., r. stř., mladý, tvrdé; náměstí – 4. p., č. j., r. stř., vzor stavení; ostrov – 4. p., č. j., r. m. než., vzor hrad; Kampu – 4. p., č. j., r. ž., vzor žena; Prahu – 4. p., č. j., r. ž., vzor žena; Karlovou – 7. p., č. j., r. ž., otcův, přivlastňovací; Karlův – 4. p., č. j., r. m. než., otcův, přivlastňovací; most – 4. p., č. j., r. m. než., vzor hrad; Nerudovou – 7. p., č. j., r. ž., otcův, přivlastňovací; ulicí – 7. p., č. j., r. ž., vzor růže; Pražský – 4. p., č. j., r. m. než., mladý, tvrdý; hrad – 4. p., č. j., r. m. než., vzor hrad; Petřín – 1. p., č. j., r. m. než., hrad; kavárně – 6. p., č. j., r. ž., vzor žena; Slávia – 1. p., č. j., r. ž., vzor žena
8. a) Co přehlédl nepozorný redaktor? Kdysi obávanou hladomornu najdete v Daliborce na Pražském hradě. Ne všichni obyvatelé našeho hlavního města jsou rodilí Pražáci. Na oponě Národního divadla vždy upoutá nápis „Národ sobě“. Z rozhledny je vidět, jak se do sadů na Petříně zakrojila Hladová zed'. Představení Prodané nevěsty jsme zhlédli v Národním divadle.
- b) Daliborce, Pražském hradě, hlavního města, Pražáci, Národního divadla, Petříně, Hladová zed', Prodané nevěsty, Národním divadle

Procvičování tvarů podstatných jmen

1. a) Ve (7) třídě (1) je (5) nás (3) 13 (4) kluků (1) a (8) máme (5) tu (6) také (6) 14 (4) holek (1). Paní (1) učitelka (1) mluví (5) o (7) holčkách (1) jako (6) o (7) krásnější (2) polovině (1) třídy (1). Tak (6) to (3) nevím (5). I (8) když (8) něco (3) na (7) tom (3) asi (6) bude (5).
- b) A. NE; B. ANO; C. NE
- c) město: místo – 4. p., č. j., r. stř.; moře: smetiště – 4. p., č. j., r. stř.; pán: kluků – 2. p., č. mn., r. m. živ.; kluka – 2. p., č. j., r. m. živ.; šprt – 1. p., č. j., r. m. živ.; Martin – 1. p., č. j. r. m. živ.; psa – 4. p., č. j., r. m. živ.; Martinem – 7. p., č. j. r. m. živ.; hrad: florbal – 4. p., č. j., r. m. neživ.; nepořádek – 4. p., č. j., r. m. neživ.; papírky – 1. p., č. mn., r. m. neživ.; florbalu – 2. p., č. j., r. m. neživ.; příspěvky – 1. p., č. mn., r. m. neživ.; žena: třídě – 6. p., č. j. r. ž.; holek – 2. p., č. mn., r. ž.; učitelka – 1. p., č. j., r. ž.; holčkách – 6. p., č. mn., r. ž.; polovině – 6. p., č. j., r. ž.; třídy – 2. p., č. j., r. ž.; tužky – 1. p., č. j., r. ž.; růže: lavice – 2. p., č. j., r. ž.
- d) PO část, PS připomíná
- e) holke – dívek, volné – prázdné, fajn – prima, nadšení – rádi, trochu – částečně
- f) šprt

2. dům – hrad, klíč – stroj, postel – píseň, kolo – město, jahoda – žena, koště – poupě, holub – pán, král – muž, jitrnice – růže, jetel – stroj

Některé tvary odchýlené od vzorů

1. V hodině dějepisu jsme se učili o řeckých bozích. Téměř polovina obyvatel České republiky žije v rodinných domcích. V horských potocích žijí pstruzi. Co víš o českých básnících 19. století? V ořeších je obsaženo mnoho vitaminů. Četli jsme o českých archeolozích, kteří se proslavili nálezy v Egyptě. Na lesních paloučcích/paloučkách prý v noci tančí víly. Bylinky skladujeme v plátěných váčcích/váčkách. Korálky byly zabaleny v úhledných balíčcích/balíčkách. Zjevili se mi andělé pohupující se na mračcích/mráčkách.

2. Radikální **husité** byli poraženi umírněnými husity v bitvě u Lipan. **Ateisté** jsou lidé, kteří nevěří v žádného boha. **Teroristické** sdružení v tzv. Islámském státu jsou velkou hrozbou lidstva. V letošní extralize zvítězili **hokejisté** Sparty Praha. Naši **tenisté** postoupili do finále.
3. **6. p., č. mn.** – králícih, slaboších, dárečcích i dárečkách, dobrodruzích, zvonečcích i zvonečkách, měších, kardioložích, vláčcích i vláčkách, lenoších
1. p., č. mn. – fotbalisté, popletové, asketové, dentisté, policisté, starostové, basketbalisté, houslisté, traktoristé, jezuité

UČEBNICE

str. 61

4. a) Přemyslu Otakarovi II. se říkalo král železný a zlatý. O Františku Josefovi I. víme, že vládl po dobu 68 let. Po Václavu Havlovi se stal prezidentem Václav Klaus. O Karlu Hynku Máchovi mluvíme ve spojitosti s básní Máj. Prokopu Divišovi vděčíme za vynález bleskosvodu. O Josefu Kajetánu Tylovi víme, že napsal text naší státní hymny.
- b) Přemysl-**u** Otakar-**ovi** II.; Františk-**u** Josef-**ovi** I.; Václav-**u** Havl-**ovi**; Václav Klaus; Karl-**u** Hynk-**u** Mách-**ovi**; Prokop-**u** Diviš-**ovi**; Josef-**u** Kajetán-**u** Tyl-**ovi**; Viz žlutý rámeček Uč., str. 61.
5. Herci **Vlastovi Burianovi** se říká „král komiků“. Spisovateli a malíři **Josefu Ladovi** vděčíme za postavu kocoura Mikeše. Malíři **Alfonsi Muchovi** se podařilo vytvořit obdivuhodný soubor obrazů s názvem Slovenská epopěj. O **Janu Werichovi** víme, že s Jiřím Voskovcem působil v Osvobozeném divadle. Hokejistovi **Jaromírovi Jágrovi** se podařilo vyšplhat na 3. místo v tabulce nejlepších střelců NHL.
6. a) **soudce**: obhájce, strojuvůdce, tvůrce, ochránce; **muž**: otec, znalec, poslanec, tupec
b) **soudce**: obhájce, strojuvůdce, tvůrce, ochránce; **muž**: otče, znalče, poslanče, tupče
7. Králi náš, **vládce** (soudce) náš! Můj milý **rádce** (soudce), rád tě poslechnu. Milý **chlapče** (muž), přejeme ti vše nejlepší k narozeninám. Ved' nás, náš **vůdce** (soudce). Prozrad' mi, **ševče** (muž), co je verpánek. Pane **obhájce** (soudce), máte slovo. Prosim tě, **otče** (muž), stůj při nás!

UČEBNICE

str. 62

1. **žena**: zebra, květina, slonovina; **růže**: sklenice, koule, naděje, ulice; **píseň**: lahev, lázeň, koroptev, jabloň; **kost**: noc, drzost, pověst, radost

UČEBNICE

str. 63

2. a)

	2. pád č. j.	1. pád č. mn.	3. pád č. mn.	7. pád č. mn.
lež	lži	lži	lžím	lžemi
směs	směsi	směsi	směsím	směsmi
lest	lsti	lsti	lstím/lstem	lstmi
nemoc	nemoci	nemoci	nemocím/nemocem	nemocemi
pěst	pěsti	pěsti	pěstím/pěstem	pěstmi
sůl	solí	solí	solím	solemi

- b) Nevěřím tvým lžím. V chemii jsme se věnovali směsím. Beze lsti by se mu to podařilo jen stěží. Lékaři bojovali se zákeřnými nemocemi. Pěsti znamenají štěstí. Koupelové soli jsou mezi ženami oblíbené.
- c) **abstraktní**: lež, lest, nemoc; **konkrétní**: směs, pěst, sůl
3. a) Ve všech **částech** města se objevily cyklostezky. Řeku jsme sjížděl na historických **lodích**. Spokojil se s našimi **odpověďmi**. Tahle holka je všemi **mastmi** mazaná. Zbavuji tě výsadních **pravomocí**. Nemůžeme si poradit s přemnoženými **myšmi**. **Obětem** zemětřesení poskytneme humanitární pomoc. Dopisy děti opatřily pravými **pečetěmi**. Dohodu s oběma **velmocemi** podepsal ministr zahraničí. V pytláckých **pastech** skončí množství lesní zvěře. Ve svých **pamětech** se zmínil i o naší vsi. Trpím od dětství **závratěmi**. Za letních **nocí** sedáváme venku. Ve **vsích** v pohraničí žijí potomci poválečných přistěhovalců.
- b) **abstraktní**: část, odpovědi, pravomocí, velmocemi, noci; **konkrétní**: lodích, mastmi, myšmi, obětem, pečetěmi, pastech, pamětech, vsích
4. a) Ve **sklenicích** limonády plavaly vosy. V nové **obuvi** se cítím lépe. Pojedeme do **Bratislavy** a zastavíme se v **Břeclavi**. U **Ostravy** jsme zabloudili a dorazili jsme do **Opavy**. V **Příbrami** se daří sportu. Z **Jihlavy** je to k **Olomouci** ještě kus cesty. Zatím se nám zákeřné **nemoci** vyhýbaly. Děti na **plážích** stavěly hrady z písku. Pro poštu chodíme do **vsí**. Schovali jsme se za vysokou **zdí**. Dej si pozor na zbytečné **řeči**. Za zahradou vysadíme dvě **lípy**.

1. a) A. – moře; B. – město; C. – stavení; D. – kuře
2. kolečkách, městečkách, střediscích/střediskách, děťátkách, divadélkách, východiscích/východiskách, ukazovátkách, rizicích/rizikách
3. a) Pokoje v nemocnici byly po třech **lůžkách**. Pulci žijí v rybnících a **jezírkách**. Na **políčkách** na Vysočině pěstují lidé často brambory. Ve spadanych **jablkách/jablcích** často bývají červi. O četných **ložiskách/ložiscích** nafty víme, nejsou však bezedná. Při cestování se mi osvědčil kufr na **kolečkách**. Nevěděli jsme o těch nových **hříbátkách**.
b) Na mnoha **polích** v červenci dozrává obilí. Děti ve školce počítají na různých **počítadlech**. Řadu potřebných pouček najdeš v **Pravidlech** českého pravopisu. Vítr se proháněl po podzimních **strništích**. V tělocviku jsme si vyzkoušeli cvičení na **bradlech**. Naše babička navždy zůstane v našich **srdcích**.
4. Čapkovy divadelní hry se hrají na světových **jevištích**. Nadšeně vyprávěla o všech svých **zvířátkách**. Letošní ligu vyhráli **fotbalisté** Sparty. Učili jsme se o autorovi Rychlých šípů – spisovateli **Jaroslavu Foglarovi**. Kočky po **nocích** chytají myši. Nákladní **lod/lodě** dnes uvidíme jen na Labi. Mezi bílými **labutěmi** bylo i šedé mládě. Učili jsme se o slovních **druzích**. Pane **poslanče**, zkrátte prosím svoji řeč.

Psaní i/í, y/ý v koncovech podstatných jmen

1. a) se psy, nápisy, klouby, drahokamy, ochočení holubi, pro ochočené holuby, s kraby, se lvy, pyšní pávi, drahé kovy, lomy na kámen, úkoly, dva domy
b) o holi, do školy, na návsi, tolik krásy, v polesí, plné mísy, na pánvi, v konvi, množství lávy, sedět na židli, sbírat houby, na zemi, s kamarádkami
c) na poli, s kladivy, za křesly, podhoubí, rozsáhlé území, zamést střepy, ozdobit byt jmelím, mezi dvěma jídly, opravit podkroví, sklizeň obilí
2. a) motýly, pstruzi, perly, červi, čápy, žáby, Žížaly, včely, motýli, bezobratlí, Šimpanzi, gorily, lidoopy, výpravy, psy
b) Na polích, obilí, duby, topoly, břízy, bedly, houby, v jeteli, pokusy, krokusy, bledulí, lesy, na Zemi
c) směsi, s pytlí, nakladateli, vydavateli, s kostmi, kazy, na exkurzi, řemesly
d) zástupy, v okolí, Břeclavi, u Ostravy, uhlí, v Chrudimi, Boleslavi, automobily, do Vltavy, Otavy, Sázavy, po Labi, tunely, se Španěly, Francouzi, Rusy
3. Ve starověké Číně vznikly mnohé **vynálezy**, objevili zde i způsob výroby přírodního **hedvábí**. Významné postavení ve starověkém Egyptě patřilo nejvyššímu **knězi**. Římané vedli četné **bitvy** s ostatními **říšemi**. Kolumbus se v Americe setkal s původními **obyvateli**. Mezi českými **králi** vynikal Karel IV. Svatováclavská koruna je posázena **drahokamy**. Svatý Václav byl zavražděn v **Boleslavi**.

Test – podstatná jména

1. b); 2. c); 3. b); 4. b); 5. a); 6. c); 7. b); 8. c)

9. a); 10. b); 11. a); 12. b); 13. a); 14. b); 15. a) v pondělí – 6. p., č. j., r. stř., vzor stavení; **detektivu** – 3. p., č. j., r. m. živ., vzor pán; **Jirkovi** – 3. p., č. j., r. m. živ., vzor předseda; **balíčcích** – 6. p., č. mn., r. m. neživ, vzor hrad; **peřím** – 7. p., č. j., r. stř., vzor stavení; **vraty** – 7. p., č. mn., r. stř., vzor města; b) Řekli (5) jsme (5) v (7) pondělí (1) detektivu (1) Jirkovi (1) Hnízdovi (1) o (7) záhadných (2) balíčcích (1) s (7) peřím (1) za (7) našimi (3) vraty (1); c) záhadných – podivných; d) balit, zabalit, balárna, balírenský, obal; e) vrata; f) peří

2. PŘÍDAVNÁ JMÉNA

Druhy přídavných jmen

1. a) plnou (2, jakou krabičku?); svatebních (2, jakých koláčků?); pěkná (2, jaká otrava?); nový (2, jaký manžel?) mámin; (2, čím manžel?); plnou (2, jakou pusou?); celý (2, jaký týden?); svatebního; (2, z jakého stolu?)
b) Vypravěč příběhu neměl v pondělí ve škole svačinu. Martin mu nabídl svoji svačinu. Vdávala se Martinova máma.
c) B. Martin je lakomý.

- d) nevěřit svým očím – nevěřil tomu, co viděl; máma se vytáhla – máma udělala něco zvlášť dobrého; byla to otrava – nebavilo mě to.
- e) **svačinu** – 4. p., č. j., r. ž., vzor žena; **tašky** – 2. p., č. j., r. ž., vzor žena; **krabičku** – 4. p., č. j., r. ž., vzor žena
- f) víkend, svatba, chvíle, otrava, týden

UČEBNICE

str. 69

2. a) oblačný den, volské oko, ryzí zlato, paví pero, Achillova pata, Jidášova zrada, psí počasí, krajový zvyk, Kristova léta, lví smečka, hadí sykot, Libušino proroctví
- b) oblačný (**tvrdé**) den, volské (**tvrdé**) oko, ryzí (**měkké**) zlato, paví (**měkké**) pero, Achillova (**přivlastňovací**) pata, Jidášova (**přivlastňovací**) zrada, psí (**měkké**) počasí, krajový (**tvrdé**) zvyk, Kristova (**přivlastňovací**) léta, lví (**měkké**) smečka, hadí (**měkké**) sykot, Libušino (**přivlastňovací**) proroctví
- c) Ježíš Kristus – zakladatel křesťanství, biblická osoba; Jidáš – zradil Ježíše Krista a umožnil jeho zatčení
- d) Achillova pata – zranitelné místo; Kristova léta – 33 let, ve 33 letech byl Kristus ukřižován.
3. a) **Tátovy** – 4. p., č. mn., r. ž., přivlastňovací; **příští** – 4. p., č. j., r. stř., měkké; **na obložené** – 4. p., č. mn., r. m. než., tvrdé; **slané** – 4. p., č. mn., r. ž., tvrdé; **pomerančový** – 4. p., č. j., r. m. než., tvrdé; **tatarský** – 4. p., č. j., r. m. než., tvrdé; **maminčiny** – 4. p., č. mn., r. ž., přivlastňovací; **čokoládový** – 4. p., č. j., r. m. než., tvrdé; **marcipánový** – 4. p., č. j., r. m. než., tvrdé; **fotbalový** – 4. p., č. j., r. m. než., tvrdé; **ježčí** – 4. p., č. j., r. ž., měkké; **balicí** – 4. p., č. j., r. m. než., měkké; **Zahradníkův** – 1. p., č. j., r. m. živ., přivlastňovací

UČEBNICE

str. 70

Skloňování přídavných jmen

Přídavná jména tvrdá

1. a) Jde o přídavná jména tvrdá, která se skloňují podle vzoru mladý.
- b) A. ANO; B. NE; C. NE; D. ANO; E. ANO; F. NE
- c) Atlantida byla ostrovním kontinentem, na kterém vznikla jedna z prvních vyspělých civilizací. Podle Platona se celý ostrov zničeponic ponořil do moře a a tamější civilizace zanikla.
- d) 1. p. – celý svět, 2. p. – celého světa, 3. p. – celému světu, 4. p. – celý svět, 5. p. – celý světe, 6. p. – celém světě, 7. p. – celým světem; 1. p. – celá oblast, 2. p. – celé oblasti, 3. p. – celé oblasti, 4. p. – celou oblast, 5. p. – celá oblast, 6. p. – celé oblasti, 7. p. – celou obastí; 1. p. – celé moře, 2. p. – celého moře, 3. p. – celému moři, 4. p. – celé moře, 5. p. – celé moře, 6. p. – celém moři, 7. p. – celým mořem

UČEBNICE

str. 71

3. a) moudrý (tvrdá souhláska, vzor mladý) jako **sova**, rychlý (vzor mladý) jako **gopard**, chytrý (tvrdá souhláska, vzor mladý) jako **liška**, zdravý (vzor mladý) jako **řípa**, bledý (tvrdá souhláska, vzor mladý) jako **stěna**, pomalý (vzor mladý) jako **šnek**, hloupý (vzor mladý) jako **osel**, bílý (vzor mladý) jako **sníh**
- b) pilný jako včela, hloupý jako osel...

UČEBNICE

str. 72

4. s nakažlivými nemocemi, opravdoví přátelé, za pomalým autem, důvěřiví lidé, zapomětliví žáci, zdvořilý úředník, s oranžovými puntíky, se známým spisovatelem, hlávkový salát, úzkými stezkami, slabí protivníci, s veselými filmy, na rozkvetlých loukách, sedmihlavý drak, o malých dětech, čilý ruch, různými pestrými barvami, s bosými kluky
5. krotcí papoušci, nazí muži, bystří žáci, těžcí sloni, maličcí ptáčci, plaší sousedé, strozí učitelé, moudří starci, droboučcí křečci, velcí kamarádi, tiší hoši, drazí přátelé, blízcí příbuzní, chytří soutěžící, ubozí žebráci, hezoučcí motýli, vysocí závodníci, vědečtí pracovníci
6. Zavolejte pana **hajného**. V hotelu pracují čtyři **pokojské**. Četli jste nějaký román Josefa **Škvoreckého**? Králi sloužili jeho **poddaní**. Navštívil jsi někdy **Slané** u Prahy? V neděli jsme hráli **kopanou**. Na **vstupném** jsme vydělali jen málo.
7. a) Lidové pohádky jsou pravým kulturním dědictvím našeho národa.
- b) Lidové (2) pohádky (1) jsou (5) pravým (2) kulturním (2) dědictvím (1) našeho (3) národa (1).
lidové – 1. p., č. mn., r. ž., vzor mladý, druh tvrdé; **pravým** – 7. p., č. j., r. stř., vzor mladý, druh tvrdé;
kulturním – 7. p., č. j., r. stř., vzor jarní, druh měkké
- c) Pravý roh v místnosti je úhel.

Přídavná jména měkká

1. a) Jde o přídavná jména měkká, která se skloňují podle vzoru jarní.
 b) A. NE; B. NE; C. ANO; D. ANO; E. NE
 c) Je (5) to (3) noční (2) živočich (1). To (3) znamená (5), že (8) je (5) aktivní (2) v (7) noci (1), kdy (6) je (5) často (6) slyšet (5) jeho (3) funění (1) a (8) dupání (1). V (7) denní (2) době (1) odpočívá (5) ve (7) svém (3) hnízdě (1) vystlaném (2) trávou (1).
 d) západní – jarní, měkké; velký – mladý, tvrdé; východním – jarní, měkké; jediný – mladý, tvrdé; ježkovitých – mladý, tvrdé; České – mladý, tvrdé; lesních – jarní, měkké; světlé – mladé, tvrdé; táhnoucí – jarní, měkké; břišní – jarní, měkké; šedohnědá – mladá, tvrdý; noční – jarní, měkké; aktivní – jarní, měkké; denní – jarní, měkké; vystlaném – mladý, tvrdé; živočišné – mladý, tvrdé; bezobratlým – mladý, tvrdé; jiný – mladý, tvrdé; ptačí – jarní, měkké; chladné – mladý, tvrdé; zimním – jarní, měkké; podzemních – jarní, měkké
 e) jednotné číslo: 1. p. – lesní vzduch, rostlina, obydlí; 2. p. – lesního vzduchu, rostliny, obydlí; 3. p. – lesnímu vzduchu, bylině, obydlí; 4. p. – lesní vzduch, bylinu, obydlí; 5. p. – lesní vzduchu, bylino, lesní obydlí; 6. p. – lesním vzduchu, rostlině, obydlí; 7. p. – lesním vzduchem, bylinami, obydlí;
 množné číslo: 1. p. – lesní skřítkci, víly, strašidla; 2. p. – lesních skřítků, víl, strašidel; 3. p. – lesním skřítkům, vílám, strašidlům; 4. p. – lesní stkřítky, víly, strašidla; 5. p. – lesní skřítkci, víly, strašidla, 6. p. – lesních skřítkcích, vílách, strašidlech; 7. p. – lesními skřítky, vílami, strašidly
MeDo V množném čísle skloňte s podstatnými jmény mužik, víla, doupe.
 3. moderní rychlík, sysel polní, jarní motýl, lední medvěd, jeskynní netopýr, luční včela, poslední čáp, jízdní kolo

5. měkká – cizí (jarní), vosí (jarní), čapí (jarní), ryzí (jarní)
 tvrdá – ctižádostiví (mladí poslanci), drzí (mladí chlapani), obětaví (mladí rodiče), maličcí (mladí králíci), bílí (mladí holubi), nepřijemní (mladí útočníci), šikovní (mladí brankaři)
 6. ranní rozcvička, sloní kly, okenní rám, rodinný výlet, jelení říje, plamenná řeč, kamenné schody, vraní krákání, cenný šperk, klokaní mládě, týdenní plán

7.	<i>pád</i>	<i>číslo</i>	<i>rod</i>	<i>vzor</i>	<i>druh</i>
v koroptvím hnízdě	6.	jednotné	střední	jarní	měkká
s hladovým psem	7.	jednotné	mužský životný	mladý	tvrdý
cizími jazyky	7.	množné	mužský neživotný	jarní	měkká
z ryzího zlata	2.	jednotné	střední	jarní	měkká
v dubovém lese	6.	jednotné	mužský neživotný	mladý	tvrdá
cizí návštěvník	1.	jednotné	mužský životný	jarní	měkká
malí lvi	1.	množné	mužský životný	mladý	tvrdá

8.	<i>pád</i>	<i>číslo</i>	<i>rod</i>	
krokodýlí	2.	jedn.	muž.	krokodýlího
malý	3.	množ.	stř.	malým
psí	4.	jedn.	muž.	psí
ryzí	7.	jedn.	stř.	ryzím
večerní	6.	jedn.	muž.	večerním
obtížný	3.	jedn.	žen.	obtížné

9. pomalí (mladí) hoši, zmrzlinový (mladý) vanilkový (mladý) pohár, psí (jarní) počasí, deštivý (mladý) podzim, v průmyslových (mladých) centrech, babí (jarní) léto, z vosího (jarního) žihadla, za lískovým (mladým) keřem, o snaživých (mladých) cizích (jarních) chlapečích, rychlý (mladý) orlí (jarní) let nad převislými (mladými) útesy, v nových (mladých) domech, jásavý (mladý) kosí (jarní) zpěv, s psími (jarními)

spřeženími, živý (mladý) plot, leklí (mladí) kapři, holubí (jarní) vrkání, malinový (mladý) sirup, pravý (mladý) kozí (jarní) sýr, laskavý (mladý) učitel, děravý (mladý) koš, poutavý (mladý) příběh, s ocelovými (mladými) pilíři, zapomenutí (mladí) lidé, s bílými (mladými) motýly, v léčivých (mladých) rostlinách, bezobratlí (mladí) živočichové, včelí (jarní) úly

10. Bratr se stal **vedoucím** obchodu. Dej to těm dvěma **paním**. Jízdenku ukaž panu **průvodčímu**. Řekla mi to sousedka z **prvního** poschodí. Tatínek pracuje s panem **Krejčím**. Nezapomeň pozvat i pana **Dolejšího**. Znáš toho hokejového **rozhodčího**?

UČEBNICE

str. 76

Přídavná jména přivlastňovací

- a) Všechna z výrazněná slova jsou přídavná jména přivlastňovací.

b) 1. p. – Mikulášův hlas, Mikulášova bota, 2. p. – Mikulášova hlasu, Mikulášovy boty, 3. p. – Mikulášovu hlasu, Mikulášově botě, 4. p. – Mikulášův hlas, Mikulášovu botu, 6. p. – Mikulášovu hlasu, Mikulášově botě, 7. p. – Mikulášovým hlasem, Mikulášovou botou

c) Jde o složeninu troj + úhelník.

d) fenomén – pozoruhodný a mimořádný jev či úkaz; analyzovat – rozebírat; trik – lest
- Mikulášovy** – r. ž., otcův; **Mikulášův** – r. m. neživ., otcův; **Mikulášové** – r. ž., otcův; **sousedově** – r. ž., otcův; **vousáčovu** – r. stř., otcův; **Čapkově** – r. ž., otcův; **pejskovy** – r. ž., otcův; **kočiččiny** – r. ž., matčin
- sousedova slepice – r. ž.; sestřino pero – r. stř.; babočin recept – r. m. neživ.; Erbenova balada – r. ž.; Čapkova novela – r. ž.; Alíkva kost – r. ž.

UČEBNICE

str. 78

4. Rod mužský životný:	1. p., č. mn. otcovi psi Janovi kamarádi Eviní sourozenci	4. p., č. mn. pro otcovy psy pro Janovy kamarády pro Eviní sourozence	7. p., č. mn. s otcovými psy s Janovými kamarády s Evinými sourozenci
Rod mužský neživotný:	1. p., č. mn. otcovy obrazy Janovy stoly Eviní hrnečky	4. p., č. mn. pro otcovy obrazy na Janovy stoly na Eviní hrnečky	7. p., č. mn. s otcovými obrazy s Janovými stoly s Evinými hrnečky
Rod ženský a střední:	1. p., č. mn. otcovy sestry Petrovy hračky Eviní slova	4. p., č. mn. pro otcovy sestry pro Petrovy hračky pro Eviní slova	6. p., č. mn. o otcových sestřích o Petrových hračkách o Eviných slovech

UČEBNICE

str. 79

- Karasovi psi, **babiččiny** kočky, **truhlářovy** hoblíky, **Hanina** kořata, **sousedčiny** králíci, **strýcova** slova, **Sněhurčiny** trpaslíci, **králové** rádčové, **královniny** róby, **Emilovy** boty
- Smetanovy opery, Micčina kořata, Žižkova vojska, sestřiny nápadníci, Čapkovy povídky, Astina štěňata, Foglarovi hoši z Rychlých šípů, dědečkovy dýmky, králíkovy dlouhé uši, spisovatelovi hrdinové, Ferdovi kamarádi z louky, malířova plátna
- a) Janovy příklady, Jirkovi zaměstnanci, Karlovy rybičky, Janovi kamarádi, Ivanovy pomůcky, Kamilovy papuče, Honzíkovi přátelé, Jarkovi kolegové, Martinovi zedníci, sousedovi holubi, Romanovy stavebnice, Zdeňkovy knížky, Pavlovi bratři, Michalovy míče, Vítkovy věci, Patrikovy kamarádky, pozorují sousedovy pávy, dědečkovi vnuci, Václavovi soupeři, Hynkovy míče, Lukášovy přednosti, Vlastíkovi sourozenci, pro sousedovy psy, Filipovi pomocníci

b) žaloval dědečkovým sestřím, seznámil se s Karlovými kamarády, mluvil o Janových synech, promluvil si s Ivanovými dětmi, přišel na návštěvu k Petrovým příbuzným, odešel od Janových zákazníků, vyprávěl o Kamilových králíčcích, přimluvil se za Honzovy bratrance, koupil to u Milanových kamarádů, lyžoval s tatínkovými spolupracovníky, Jirkovi kamarádi, maminka klubíčka, sešel se s Mirkovými rodiči

c) vymluvil se na Františkovy rodiče, neznal Janovy spolužáky, stěžoval si na Luďkovy nadřizené, mluvil s Jardovými fanoušky, uviděl Janovy syny, Karlovi zaměstnanci, Zdeňkovy seznamy, navštívil dědečkovy kamarády, neznal Jirkovy učitele, zaplatil pobyt za Františkovy sourozence, Robertovi instruktoři, Jindrovi zákazníci, Emilovy kočky, Pavlovi sousedé, Petrovi hadi, pro Romanovy leguány

8. Navštívili jsme **Petrovy** (matčiny, ty příbuzné) příbuzné. **Petrovi** (matčini, ti bratři) bratři jsou příjemní. **Petrovi** (pánovi) se zápas líbil. **Ředitelovy** (matčiny, ty projevy) projevy sledujeme pozorně. **Pavlovy** (matčiny, ty sešity) sešity leží na stole. **Milanovy** (matčiny, ty děti) děti jsou u nás vždy vítány. Dělalí **Milanovi** (pánovi) radost. Toto jsou **Milanovi** (matčini, ti spoluhráči) spoluhráči. **Husovi** (matčini, ti následovníci) následovníci přijímali z kalicha. **Husovy** (matčiny, ty myšlenky) myšlenky jsou živé dodnes. Císař Zikmund vydal **Husovi** (pánovi) glejt. **Vítovi** (pánovi) se daří dobře. Napsali mi **Vítovi** (matčini, ti spolužáci) spolužáci. Některé **Vítovy** (matčiny, ty návštěvy) návštěvy jsou hlučné. Maminka mi četla **Karafiátovy** (matčiny, ty Broučky) Broučky. **Karafiátovi** (matčini, ti Broučci) Broučci byli mojí nejmilejší knížkou.
9. a) Janovy (2) názory, mluvil o Janovi (1), pozval Janovy (2) bratry, čekal na Petrovy (2) rodiče, vyříd' to Františkovi (1) , četl Werichovy (2) pohádky, Drdovi (2) čerti, Petiškoví (2) hrdinové, Petiškovy (2) pověsti, beseda o Petiškoví (1) a Petiškových (2) dílech, pověst o Krokovi (1), Krokovy (2) dcery, četli jsme o Krokovi (1), Krokovi (2) rádci, poznal Krokovy (2) rádce, pohádka o Bajajovi (1), Bajajovy (2) vlastnosti
- b) Jiráskovy (2) Staré pověsti české, něco o Jiráskovi (1), Jiráskovi (2) hrdinové, učil se o Jiráskovi (1), Erbenovy (2) pohádky, četl o Erbenovi (1), Erbenovi (2) princové, psali o Erbenových (2) hrdinech, Janovi (2) kamarádi, potkal Janovy (2) kamarády, přišel k Janovi (1), o Janovi (1) se nebavili, princovi (2) sloužící, úkol pro princovy (2) sloužící, Nerudovy (2) básně, Nerudovi (2) Pražané, hodina věnovaná Nerudovi (1)
- c) Jiráskovi (2) Psohlavci, četl Jiráskovy (2) Psohlavce, pohádka O Otesánkovi (1), Otesánkovy (2) oběti, Jiráskovi (2) hrdinové, Čapkovy (2) povídky, referát o Drdovi (1), měl rád Drdovy (2) čerty, Karlovi (2) psi, kosti pro Karlovy (2) psy, zajdi ke Karlovi (1), vyprávěl o Karlových (2) psech, strýčkovi (2) holubi vrkají na sousedovy (2) husy, Hynkovy (2) sestry to řekly dědečkovi (1), zajdi ke Kamilovi (1), Kamilovi (2) kamarádi, čekal na Kamilovy (2) kamarády, omluvil se Kamilovi (1)

11. **egyptské** (tvrdé) pyramidy, na **Karlově** (přivlastňovací) mostě, **velikonoční** (měkké) tradice, **Mikešovy** (přivlastňovací) příhody, **Micčino** (přivlastňovací) mňoukání, **brněnské** (tvrdé) trhy, **řecké** (tvrdé) báje, **Žižkovi** (přivlastňovací) bojovníci, **Tylovy** (přivlastňovací) divadelní hry, **jihlavské** (tvrdé) podzemí, **vánoční** (měkké) cukroví, **Rekovy** (přivlastňovací) granule, **Mánesovi** (přivlastňovací) následovníci, **olomoucké** (tvrdé) tvarůžky, **Čapkovi** (přivlastňovací) sourozenci, **karlovarské** (tvrdé) oplatky
12. Cizinci z celého světa obdivují **pražské** (tvrdé) památky. Rodiče četli **Jiráskovy** (přivlastňovací) Zapadlé vlastence. I ve světě je známa **Smetanova** (přivlastňovací) Má vlast. **Ladovi** (přivlastňovací) Bubáci a hastrmani jsou dodnes čtené dílo. Všichni Češi znají **Karafiátovy** (přivlastňovací) Broučky. Čteme z **Těsnohlídkovy** (přivlastňovací) Lišky Bystroušky. Ve **Čtvrtkově** (přivlastňovací) Rumcajsovi vítězí dobro nad zlem. **Foglarovi** (přivlastňovací) Hoši od Bobří řeky už mají osmdesát let. **Poláčkovi** (přivlastňovací) Muži v ofsajdu vyprávějí o mužích zaujatých fotbalem. O prázdninách jsme si udělali výlet k **třeboňským** (tvrdé) rybníkům.
13. Profesorovy, Dvořákoví, Smetanovy, Čtvrtkovi, Čtvrtkovy, strýcovými, strýcovy, Davidovy, houslistovy, Sekorovy, Ferdovi

Pravopis přídavných jmen – procvičování

1. a) s pštrosími (jarními) vejci, v rozlehlých (mladých) dubových (mladých) lesích, toulaví (mladí) psi, vosí (jarní) žihadlo, koroptví (jarní) hnízdo, malí (mladí) učenliví (mladí) chlapi, známý (mladý) houslový (mladý) koncert, pomalý (mladý) šnek, zrakový (mladý) nerv, cizí (jarní) osoby, zralý (mladý) pomeranč, růžový (mladý) ubrus, zapomnětliví (mladí) lidé, trpělivý (mladý) tatínek, lenivý (mladý) princ, škodliví (mladí) bílí (mladí) motýli, pronikavý (mladý) orlí (jarní) zrak, přímý (mladý) let, pravý (mladý) smrkový (mladý) hřib, černovlasí (mladí) hoši, holubí (jarní) vrkání, nový (mladý) květinový (mladý) stánek, poutavý (mladý) příběh, čapí (jarní) hnízdo, lakomí (mladí) kupci, ospalý (mladý) dědeček, filmoví (mladí) diváci
- b) manželé Novákoví (matčini, ti manželé), žákovy (matčiny, ty znalosti) znalosti, nový (mladý) kozí (jarní) chlívek, ztrouchnivělý (mladý) pařez, Janovy (matčiny, ty sestry) sestry, malý (mladý) lví (jarní) výběh, mezi rychlými (mladými) a vytrvalými (mladými) běžci, z Nerudovy (matčiny) ulice, s umělým (mladým) kloubem, babiččina (matčina, ta štěňata) štěňata, zdravý (mladý) jitrocelový (mladý) sirup, Jitčini (matčini, ti synové) synové, s bramborovými (mladými) knedlíky, snaživí (mladí) studenti, na zvadlých (mladých) květech, s motýlými (jarními) křídly, Pavlovýma (matčinýma) očima, Husovi (matčini, ti stoupecni) stoupecni, Husovy (matčiny, ty spisy) spisy, za Žižkovy (matčiny, za ty bojovníky) bojovníky, sousedovy (matčiny, ty děti) děti
2. a) území, zakladatelé, Sámovi, doby, Sámovy
- b) První (4) a (8) nejstarší (2) státní (2) útvar (1) na (7) našem (3) území (1) nese (5) název (1) po (7) svém (3) zakladateli (1) Sámovi (1). České (2) dějiny (1) začaly (5) od (7) doby (1) Sámovy (2) říše (1).

- c) 1. věta: podmět – útvar, přísudek – nese, 2. věta: podmět – dějiny, přísudek – začaly
 d) **nejstarší** – tvrdé, mladý; **státní** – měkké, jarní; **české** – tvrdé, mladý; **Sámovy** – přivlasňovací, otcův
 e) **zakladateli** – 6. p., č. j., r. m. živ., vzor muž; **říše** – 2. p., č. j., r. ž., vzor růže
 f) začaly – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas m.
 g) Sámovy – 2. p., č. j., r. ž.
 h) **nejstarší** – starý, starší

UČEBNICE

str. 83

Stupňování přídavných jmen

1. a) Druhý a třetí stupeň přídavných jmen.
 2. a) **nejjedovatější** (3.) houba, **klidné** (1.) prostředí, **umělý** (1.) zub, **chladnější** (2.) podnebí, **jižní** (1.) vítr, **nejtvrdší** (3.) nerost, **roztomilé** (1.) miminko, **nejteplejší** (3.) svetr, **veselý** (1.) člověk, **tmavší** (2.) odstíny, **nejvyšší** (3.) hora, **nejhlubší** (3.) propast, **nejrychlejší** (3.) zvíře, **pohodlnější** (2.) cestování, **zdravější** (2.) potraviny, **veselý** (1.) člověk
 b) **klidné prostředí**, **chladnější podnebí**, **roztomilé miminko**, **nejrychlejší zvíře**, **pohodlnější cestování**

UČEBNICE

str. 84

3.	<i>pád</i>	<i>číslo</i>	<i>rod</i>	<i>druh</i>	<i>vzor</i>
s nejrychlejší dívkou	7.	jednotné	ženský	tvrdý	mladý
k zdravějším pokrmům	3.	množné	mužský neživotný	tvrdý	mladý
v přátelštější atmosféře	6.	jednotné	ženský	tvrdý	mladý
z nejtvrdší oceli	2.	množné	ženský	tvrdý	mladý

4. Eva byla **unavenější** než Iveta. Jindra byl stále **zelenější** a **zelenější**. **Krásnější** obraz nenajdete. Použili **silnější** trámy. Chceme si koupit **modernější** auto. Nemáš nějaké **příhodnější** oblečení? Hledáme **levnější** nabídku. Očekával jsem, že ten pořad bude **zajímavější**. Můj bratr je **menší** než já. Na brambory používáme **hrubší** pytle. Druhý den byl chléb o hodně **tvrdší**. Maminka tentokrát udělala na dort **hustší/hustější** krém. Použij **jemnější** sítko. Snažme se být **lidštější**.
 5. Náš soused má **prudší** povahu. Sestra je už **vyšší** než tatínek. Vysoko v horách je **řidší** vzduch. Koupil jí ten **nejdražší** prsten. Dnešní úkol je **lehčí** než ten minulý. Vzala si boty s těmi **nejvyššími** podpatky. Ty kalhoty jsou po vyprání **kratší**. Letošní léto bylo **nejsušší** za posledních sto let. Vybrala si ten **nejsladší** zákusek z celé cukrárny. Zápas měl **hladší** průběh, než předpokládali. Moje sestra má poněkud **břitčí** jazyk.

UČEBNICE

str. 85

6. a) **těžší** závaží, **sušší** mez, **hlubší** příkop, **nižší** ořešák, **měkčí** polštářek, **dražší** prstýnek, **vyšší** jako jedle, **užší** pěšina, **sladší** zákusek, **plašší** živočich, **lehčí** příklad, **hladší** povrch, **prudší** svah, **vlhčí** sklep, **snazší** úkol, **tužší** kořínek, **řidší** kaše, **hezčí** výkres, **tišší** člověk, **kratší** příběh, **břitčí** rozhovor, **tenčí** kmen, **blíží** vesnice, **křehčí** porcelán
 b) Má dobré zdraví.
 c) vysoký jako jedle
 7. Zebra má dlouhé nohy, velbloud je má **delší** a žirafa je má **nejdelší**. Dostal jsem dobrý nápad, tvůj je **lepší** a ten Petrův je **nejlepší**. Lego je pro malé děti, plyšové hračky pro **menší** a chrástítka pro ty **nejmenší**. Počasí je dnes **horší** než včera a v neděli má být **nejhorší** v tomto týdnu. U cesty jsem našel **větší** hřib a za smrkem jsem objevil ten **největší**. V běhu na sto metrů jsem zaběhl špatný čas, Ota **horší** a Eda **nejhorší**.

8.	<i>2. stupeň</i>	<i>3. stupeň</i>
dobrý pokus	lepší pokus	nejlepší pokus
zlý sen	horší sen	nejhorší sen
drahý kožich	dražší kožich	nejdražší kožich
velký muž	větší muž	největší muž
tenký pas	tenčí pas	nejtenčí pas
měkký povrch	měkčí povrch	nejměkčí povrch
malé děvče	menší děvče	nejmenší děvče
dlouhé lano	delší lano	nejdelší lano
blízký soused	blíží soused	nejblíží soused

9. známější houslista, příjemnější rozhovor, jemnější samet, rozumnější nápad, skromnější lékař, střídmejší člověk, dojemnější příběh, krkolomnější postup, strmější svah, temnější kout, lakomější stařík, upřímnější chlapec, sebevědomější hokejista
10. a) nejjíznější místo, nejakostní zboží, nejdle houby, nejjíznivější poznámky, nejistý výsledek, nejedoucí auta, nejjednotvárnější práce, nejjasnější hvězdy, nejednotný postup, nejasné zadání, nejjemnější hedvábí, nejednohlasná podpora, nejjiskřivější diamant, nejjílovitější vrstva zeminy, nejjednodušší příklad, nejjistější cesta k výsledku, nejjedovatější houba
- b) Jatka jsou místo, kde se zabíjí zvířata a zpracovává maso. Jde o pomnožné podstatné jméno.
11. a) velmi + hezký, krásný, užitečný, příjemný, schopný, červený, opálený, tupý, chladný
b) málo + hezký, krásný, užitečný, příjemný, schopný, červený, opálený, tupý, chladný
12. a) Který nerost je nejtvrdší? Která naše hora je nejvyšší? Které místo v oceánu je nejhlubší? Která hvězda je nejbližší Zemi? Která řeka je nejdelší na světě? Které je nejsevernější a nejjíznější místo na Zemi? Co je tenčí než nit? Kdy u nás bývá nejsušší počasí? Který den je u nás nejdelší a který nejkratší?
- b) Který nerost je nejtvrdší? **Diamant**. Která naše hora je nejvyšší? **Sněžka**. Které místo v oceánu je nejhlubší? **Mariánský příkop**. Která hvězda je nejbližší Zemi? **Slunce**. Která řeka je nejdelší na světě? **Amazonka**. Které je nejsevernější a nejjíznější místo na Zemi? **Severní a jižní pól**. Co je tenčí než nit? **Vlas**. Kdy u nás bývá nejsušší počasí? **V zimě**. Který den je u nás nejdelší a který nejkratší? **Nejdelší den u nás je obvykle 21. 6. a nejkratší den u nás je obvykle 21. 12.**

Test – přídavná jména

1. b); 2. a); 3. b); 4. d); 5. b); 6. c); 7. d); 8. a); 9. c); 10. a) větší, b) vyšší, c) nehorší, d) hladší, e) snazší, f) nejtišší, e) neznámější

3. ZÁJMENA

Druhy zájmen

1. a) kterém (vztažné), nic (záporné), to (ukazovací), jeho (přivlastňovací), taková (ukazovací), všichni (neurčitá), si (osobní), je (osobní), ty (ukazovací), všechny (neurčitá), nějaké (neurčitá), se (osobní)
- b) A. NE; B. NE; C. ANO; D. ANO; E. ANO
- c) být celý bez sebe – být v bezvědomí; pustit z hlavy – zapomenout; zajímavý koníček – zajímavý zájem
- d) Maminka byla celá bez sebe, když našla na koberci skvrnu od barvy. Koupi nového telefonu raději pusť z hlavy. Mým koníčkem je hra na kytaru.
- e) pěstovat
- f) prima – perfektní, nač – na co
- g) ohromně – vzniklo ze slova ohromný
- h) Slovo je může být zájmenem i slovesem. Např. Venku je zima. – (sloveso) Já, to je nádhera. – (citoslovce)

2. a) Včera na večírku Karolíně copánky moc slušely. – něco; Eva kupuje jízdenky na vlak pro celou třídu. – její; Jirka domů jít nemohl, zapomněl klíče. – můj; Včera odpoledne Kája kýchal a kýchal. – jaký; Za zlatý prsten Tomáš utratil skoro celou výplatu. – ten, tento; Tatínek tvrdil, že Zdeněk do lesa odešel už ráo. – někdo; Jirku baví kopaná, šachy ale umí taky dobře. – náš; Tvrdila, že loni citrony prodávali za polovinu. – oni, nic; Jirka si v létě kupuje hodně zmrzliny. – jeho; Spálil včera Ota topinky, nebo nespálil? – tato
- b) něco (neurčitá), její (přivlastňovací), můj (přivlastňovací), jaký (vztažná, tázací), ten (ukazovací), tento (ukazovací), někdo (neurčitá), náš (přivlastňovací), oni (osobní), nic (záporné), jeho (přivlastňovací), tato (ukazovací)

1. Osobní zájmena

2. Se (7) sestrou se často smějeme. Umyj se (3) pořádně. Obleč se (3) do čistého. Chutnají mi knedlíky se (7) zelím. Seznámili se (3) s mojí rodinou. Kam se (3) poděla? Mluvila se (7) mnou otevřeně. Pomohl spolužákům se (7) zpracováním projektu. Na některé příbuzné se (3) těším. Se (7) kterým úkolem chceš poradit? Pozdravil se (3) se (7) všemi.

2. Přivlastňovací zájmena

2. Jeho (osobní) bych se neptala. Jeho (přivlastňovací) názory jsou zvláštní. Jeho (přivlastňovací) výmluvy jsou okaté. Jeho (osobní) se bát nemusíš. Jeho (přivlastňovací) úkoly byly plné chyb. Jeho (přivlastňovací) bratra neznám. Jeho (osobní) to asi mrzet nebude. Jeho (přivlastňovací) čtení je příliš pomalé. Jeho (osobní) bych poslal domů. Jeho (přivlastňovací) pořady zbožňuji. Jeho (přivlastňovací) přednášky byly oblíbené. Jeho (osobní) to vůbec nezajímalo.

3. Ukazovací zájmena

2. Zajdi za maminkou, ať ti (osobní) dá peníze na vlak. Ti (ukazovací) psi na sousedově zahradě nahánějí hrůzu. Ty (osobní) ještě neumíš násobilku, Petře? Ty (ukazovací) dva příklady mi nevyšly, ostatní bych ti (osobní) mohl dát opsat. Koupím ti (osobní) ve městě něco na zub a taky něco pro ty (ukazovací) tvoje křečky. Ty (osobní) by ses mu neměl smát, vždycky ti (osobní) pomáhal. Ty (osobní) doma hada nikdy mít nebudeš, ale ty (ukazovací) rybičky si pořídit smíš, třeba ti (osobní) udělají radost.

UČEBNICE

str. 91

4. Tázací zájmena

2. a) Jakou pohádku jí vyprávěl? Vyprávěl jí pohádku o pejskovi a kočičce. Čí je to sešit? To je můj sešit. Jakým vtipům se smála? Smála jsem se jeho vtipům. Co jste se učili? Učili jsme se o Jižní Americe. Co máš nejraději? Nejraději mám řízky. Co bych si vybral? Vybral bych si ten modrý hrníček. Jaký nerost je nejtvrďší? Nejtvrďší nerost je diamant.

5. Vztažná zájmena

2. Líbí se mi spolužák, který (vztažné) sedí v první lavici. Spolužák, který (vztažné) sedí v první lavici, se mi líbí. Který (tázací) spolužák se jí líbí? Zajímá mě, co (vztažné) po něm chtěl. Co (tázací) po něm chtěl? Co (vztažné) po něm chtěl, mi připadalo zbytečné. Kdo (tázací) přišel pozdě? Kdo (vztažné) přišel pozdě, bude mít omluvenku. Ten, kdo (vztažné) přišel pozdě, bude mít omluvenku. Chtěla vědět, jaké (vztažné) bude zítra počasí. Jaké (tázací) bude zítra počasí? Nevím, čím (vztažné) je ten pes. Čí (tázací) je ten pes? Čí (vztažné) je ten pes, jsem nevěděl.

UČEBNICE

str. 92

6. Neurčitá zájmena

1. a) Každý (neurčitá) chvílku... Šijí s tebou všichni (neurčitá)... Všechna (neurčitá) sláva...
Všechno (neurčitá) zlé... Není každý (neurčitá) den... Někdo (neurčitá) má rád holky...
b) Každý chvílku tahá pilku. Šijí s tebou všichni čerti. Všechna sláva polní tráva.
Všechno zlé je k něčemu dobré. Není každý den posvícení. Někdo má rád holky, jiný zase vdolky.
2. někdo, něco, nějaký, některý, něčí; leckdo, lecco, lecjaký, leckterý, lecčí; málokdo, máloco, málokterý; ledakdo, ledaco, ledajaký, ledačí; kdekdo, kdeco, kdejaký, kdečí, kdokoli, cokoli, jakýkoli, kterýkoli; kdosi, cosí, čísi, jakýsi, kterýsi
3. Objednal bych si nějaký zákusek a kávu. Někdo tomu rozuměl, jiný s tím měl problémy. Diktát bez chyb napsal jen někdo, i když to měli zvládnout všichni. Všichni se snažili, ale vyhrát mohl jen někdo. V hodinách něco rachotilo. Všem se podařilo vypočítat všechny příklady. Ze stavení se ozývaly nějaké divné zvuky.
4. a) kamkoli (není zájmeno, ale příslovce); b) kdysi (není zájmeno, ale příslovce); c) nijak (není zájmeno, ale příslovce); d) nikdy (není zájmeno, ale příslovce); e) kdesi (není zájmeno, ale příslovce)

UČEBNICE

str. 93

5. Zájmena: málokdo, nějaký, nijaké, jaký, cosi, kdosi, někdo, něčí, někomu, sám, lecjaký, leckdo, všechen, nic, taková, tenhle, nikdo, ničí, jaká, jakékoli, jenž, cokoli, každý, kdo
Příslovce: málokde, dokdy, nějak, jak, nijak, jako, kdesi, kamsi, někam, lecjak, leckde, leckam, tak, takhle, jaksi, nikdy, jakkoli, tady, taky, kamkoli, kam
6. Všichni jsme přišli včas. Už jsme všechno odevzdali. Něco jsme vypočítali dobře. Na závěrečné zkoušení se učil každý. Ty pastelky jsou všech. Přines nějaký šroubovák. Jakákoli pomoc je vítána.

7. Záporná zájmena

2. a) Nic (záporné) není tak horké, jak se (osobní) to (ukazovací) uvaří. Žádný (záporné) učený z nebe nespádl. Nikomu (záporné) nelétají pečení holubi do úst. Nikdo (záporné) není dokonalý. Žádná (záporné) píseň není tak dlouhá, aby konec neměla. Ničeho (záporné) nelituj.
b) Nic není tak horké, jak se to uvaří. – Nic není tak strašné, jak to zprvu vypadá. Žádný učený z nebe nespádl. – Člověk se nenarodí s tím, že vše umí. Nikomu nelétají pečení holubi do úst. – Každý musí

něco udělat, aby se najedl. Nikdo není dokonalý. – Každý máme nějakou chybu. Žádná píseň není tak dlouhá, aby konec neměla. – Všechno má svůj začátek i konec. Ničeho nelituj. – Všechno zlé je k něčemu dobré. Každý má svou dobrou stránku.

SKOLOŇOVÁNÍ ZÁJMEN

Skloňování bezrodých zájmen

Zájmeno já

- a)** Potkal mě (4. p.) u školy. Přišla ke mně (3. p.) na návštěvu. Vrať mně (3. p.) tu bundu. Podrazil mně (3. p.) nohy. Dej mně (3. p.) víc času. Pro mě (4. p.) za mě (4. p.), ať nechodí. Viděl mě (4. p.) v kině. Bavili se o mně (6. p.) na poradě. Dej mně (3. p.) s sebou víc jídla. Omluvil mě (4. p.) ve škole. Objednal mně (3. p.) lístky do divadla. Bral mě (4. p.) na výlety. Přimluv se za mě (4. p.). Zdržoval mě (4. p.). Pořád mě (4. p.) obtěžoval. Neslyšel mě (4. p.). Objednal mně (3. p.) zmrzlinu. Věnoval mně (3. p.) knihu. Zastal se mě (2. p.) před ostatními. Usmál se na mě (4. p.). Ze mě (2. p.) si legraci dělat nebude. Připravil pro mě (4. p.) občerstvení.
- b)** Pojď ke mně (3. p.). Kup mně (3. p.) koláč. Nekřič na mě (4. p.)! Postavil pro mě (4. p.) nový domek. Oprav mně (3. p.) chyby v úkolu. Dej mně (3. p.) pokoj! Pomlouval mě (4. p.) před kamarády. Čekal na mě (4. p.) u divadla. Pozval mě (4. p.) na tu oslavu. Opustil mě (4. p.) bez rozloučení. Mě (2. p.) se to netýká. Přinesl pro mě (4. p.) něco na zub. Sehnal mně (3. p.) lístky do kina. Neboj se o mě (4. p.). Zastavil se u mě (2. p.). Viděl mě (4. p.) na té výstavě.

Zájmeno ty

- a)** Rád bych tě s ním seznámil. Tebe (důraz) se mé výtky netýkají, na tebe (po předložce) se můžu vždy spolehnout. Potkal jsem tě u školy. Bez tebe (po předložce) by nám tady bylo smutno. Už se tě nemohli dočkat. Mám ti s tím pomoci? K tobě (po předložce) bych si nedovolil být drzý. Přišel jsem k tobě (po předložce), abych tě požádal o pomoc. Slyšela jsem tě recitovat tu básničku. Už tě nechci ani vidět. Pro tebe (po předložce) to bude hračka.
- b)** To je pro mě jednoduché. To je hračka určená pro mě.

Zájmena my, vy

- a)** My s nimi nemáme moc společného, ale s vámi si báječně rozumíme. Dej mi čas na rozmyšlenou. Vy jste příliš zamlklí, není s vámi žádná zábava, zato s nimi jsme se smáli od rána do večera. My s vámi nemluvíme. Vy mi určitě poradíte, co mám s nimi dělat. My víme, kdo tam s nimi šel. S nimi chodíme plavat a s vámi zase tančovat. Vy mi s tím musíte pomoci. Kupte mi ten čokoládový řez. My nemáme peníze.
- b)** My s nimi chodíme fandit hokejistům Komety a s vámi zase chodíme na volejbal. Dejte mi pokoj, nechci se s vámi bavit. Vy mi k tomu asi nic neřeknete. S nimi už se znám, ale s vámi bych se rád seznámil. My ani vy se s takovými lidmi nestýkáme. Vy mi zřejmě s výběrem střední školy moc nepomůžete. S nimi jsem nepočítal, ale s vámi ano. Vy jste mi nepodali ruku na rozloučenou. Vy si s nimi tykáte a s námi si vykáte? My se s nimi známe už od školky.

Zájmeno se

- a)** Vzal nás s sebou do kina. Kapr sebou házel. Mrskni sebou, ať stihneš autobus. Nabal mu s sebou na výlet dva řízky. Brával si s sebou víc peněz. Trhnula sebou, když začal zkoušet. Nemocný sebou na lůžku házel. Vezmi mě s sebou do Prahy. U holiče sebou vrtěl, takže za chvíli dostal pohlavek. Na dovolenou jsme s sebou brali nový člun. Přinesl si s sebou nový slovník. Je spokojen sám se sebou. Pořídí si s sebou kapesní nožík.
- b)** Nevrt sebou a vypočítej ten příklad! Hod sebou, ať nezmeškáš odjezd. Vezmi nás s sebou. Chycená myška sebou házela. Mrskni sebou, ať přijdeš včas. Nabal mně s sebou dost jídla. Házel sebou v horečkách. Dej mi s sebou nějaké starší tepláky. Brával mě s sebou do Prahy. Koupil mi s sebou bundu. Odvezl nás s sebou na letiště. Vzal s sebou i sestru. To se rozumí samo sebou.
- 3. a)** Strýc pro mě jednoho slunného dne přijel k nám do Břeclavi a vzal mě s sebou na venkov.
b) mě (osobní), nám (osobní), mě (osobní), sebou (osobní)
c) mě (4. p.), nám (3. p.), mě (4. p.), sebou (7. p.)
d) přísudky: přijel, vzal. Je to souvětí.
e) netýká se těla – s sebou

- f) kořen -slun-, přípona -n, koncovka -ého
g) slunný den × zamračený den

UČEBNICE

str. 97

4. a) D, B, A, E, C
b) A. NE; B. ANO; C. ANO; D. NE
c) **ho** (osobní), **sám** (ukazovací), **jí** (osobní), **se** (osobní), **ním** (osobní), **ti** (osobní), **si** (osobní), **to** (ukazovací), **každému** (vztažné), **jeho** (přivlastňovací), **takový** (ukazovací)
d) Jakpak by běhali, chudáčci, takoví maličci.
e) podstatné jméno; Adamovi (přídavné jméno přivlastňovací) synové jsou výborní v matemaice.
g) Bible je posvátná kniha křesťanů. Starý zákon je posvátný i pro Židy.
h) Adam a Eva byli první lidé, které bůh stvořil.
5. někdo – neurčité, můj – přivlastňovací, mně – osobní, ten – ukazovací, ničí – záporné, co? – tázací, jenž – vztažné, sobě – osobní, jeho – přivlastňovací

UČEBNICE

str. 98

Skloňování rodových zájmen

Zájmena *ten, náš, váš*

1. V té naší (6. p.) zahrádce, rostou tam dvě růže...	Na těch (6. p.) panských lukách...
Pod našimi (7. p.) okny teče vodička...	Ivátku náš (1. p.), copak děláš...
Pod tou naší (7. p.) starou lípou stávala malá lavička...	

UČEBNICE

str. 99

2. a) Podívej se na **naši** (tu) zahradu. S **vaší** (tou) dcerou jsem byla v Římě. Pomozte mi s **naším** (tím) projektem. Bez **vašich** (těch) vědomostí se dál nedostaneme. Zapomněl jsem **vaši** (tu) adresu. Jsme pyšní na **naši** (tu) práci. K **naším** (těm) rodičům přijeli přátelé. Jsme si jisti **naším** (tím) řešením. O **vašich** (těch) plánech bych nikdy nemluvil. Za **vaším** (tím) plotem leží hromada odpadků. Za **naší** (tou) chatou teče potok. Za **naší** (tu) chatu bychom vysázeli topoly. Před **vaší** (tou) hodinou matematiky se sejdem v učebně. Před **vaší** (tu) prodejnou nainstalují kamerový systém.
b) vědomostí – znalostí, hromada – kupa, prodejnou – obchod, nainstalují – namontují
3. s **naší** Věrou, pro **vaši** Karolínu, před **naší** školou, u **vaší** sestřenice, na **naší** Evu, před **vaší** Janou, před **vaším** domem, u **našich** vrat, za **vaší** zahradou, při **naší** prověrce, za **vaši** Katku, proti **naší** Heleně, s **vaší** Hankou, od **vašich** dcer, od **naší** babičky, přimluv se za **naši** Ěriku, nad **vaší** nástěnkou, pod **vaší** ulicí, za **vaším** statkem, k **naší** Jarce
4. b) **si** (osobní), **sebou** (osobní), **tebe** (osobní), **nějaké** (neurčité), **to** (ukazovací), **mě** (osobní), **ti** (osobní), **ho** (osobní), **mě** (osobní), **mně** (osobní), **svoje** (přivlastňovací)

UČEBNICE

str. 100

Skloňování zájmen *on, ona, ono*

1. a) Viděl jsem **ji** u školy. **Ona** čekala na **ni**. Potom šla s **ní** do houslí. **Jí** se nelíbilo, jak **ona** hrála. Po houslích **jí** řekla, že hrála špatně. Ale **ona** si z toho nic nedělala. **Ona** o **ní** věděla, že doma na housle necvičí. To **ji** mrzelo. Druhý den proto přišla **ona** k **ní**, aby na **ni** dohlédla.
b) Opakují se slova babička a vnučka.
c) Text působí nepřehledně a nesrozumitelně.
d) housle
e) trénovat hru na housle

UČEBNICE

str. 101

2. a) Viděl jsem **ji** (tu) s **naší** (tou) Jitkou před **vaší** (tou) vilou. Nedal jsem **jí** (té) nic k svátku. Dal **jí** (té) lístky do divadla pro **vaši** (tu) Janu. Od **naší** (té) Katky radu nečekej. Seznámil jsem **ji** (tu) s **naší** (tou) Katkou. Dovolil **jí** (té), aby se kamarádila s **naší** (tou) Věrou. Nabal **jí** (té) pár buchet pro **naši** (tu) babičku. Omluvil **ji** (tu) u **naší** (té) učitelky. Představ nám **ji** (tu). Pomlouval **ji** (tu). Přišel k **ní** (té) na večírek a rovnou **ji** (tu) požádal o ruku. Na **naši** (tu) babičku se musí křičet, už **jí** (té) neslouží sluch.
b) Pozdravil **ji** (tu) a popřál **jí** (té) vše nejlepší k narozeninám. **Naši** (ti) přátelé **ji** (tu) pozdravují. **Vaším** (těm) rodičům jsem **ji** (tu) zatím nepředstavil. Koupili jsme **jí** (té) květiny. Na **naší** (té) zahradě **bys ji** (tu) hledal těžko. U **vaší** (té) tety jsem **ji** (tu) viděl poprvé a hned jsem se do **ní** (té) zamiloval. **Naši** (ti)

kamarádi o ní (té) vždy hezky mluvili. Před naší (tou) babičkou ji (tu) nepomlouvej, ona ji (tu) má moc ráda. U naší (té) Evy ji (tu) potkali včera. Pod vaší (tou) třešní jsem ji (tu) poprvé políbil.

3. a) Jím rozumíme člověka bez práv. Bez nich a jejich práce si nelze přestavit fungování starověkých států. Jak jste si ho mohli pořídit? Mohli jste si ho koupit na trhu. Nejčastěji jimi byli váleční zajatci. Jím se člověk mohl stát i pro dluhy. Oni nebyli vždy levní. Pán za něj mohl zaplatit různou cenu. Když on nic neuměl, pořídil ho za polovinu ceny krávy. Ale za lékaře, kuchaře, malíře, za ně zaplatil jejich pán stejně jako za dům. Někteří páni se k nim chovali slušně, dávali jim najíst, slušně je oblékali. Jiní s nimi zacházeli krutě, mohli je dokonce i zabít.

b) A. NE; B. ANO; C. NE; D. ANO

UČEBNICE

str. 102

Skloňování zájmen můj, tvůj, svůj

1. mí (mladí) spolužáci, k mým (mladým) kamarádům, se svými (mladými) dětmi, k tvým (mladým) známým, tví (mladí) sousedé, o mých (mladých) snech, do tvých (mladých) bot, s tvými (mladými) bratry, od tvých (mladých) synů, na mých (mladých) slovech, při mých (mladých) zásadách, od tvých (mladých) sester, se svými (mladými) učiteli, od svých (mladých) rodičů, tví (mladí) učitelé, ze svých (mladých) úspor, s tvými (mladými) psy

UČEBNICE

str. 103

2. u tvé/tvojí babičky, k tvému dědečkovi, potkal jsem tvého bratra s mou/mojí sestrou, v mém bytě, s tvými věcmi, s mým sousedem, k tvým známým, za tvými rodiči, bez mých znalostí, k tvému domku, bez tvého šarmu, na mém křesle, s tvojí/tvou matkou, nad tvým úkolem
3. Řekla jsem to mým spolužákům. K mým povinnostem patří vynášení koše. Mým kamarádům se to nelíbilo. O svých problémech nemluvila. Zmínila se o svých žácích jen okrajově, protože je učila krátce. Hleď si svých problémů, o mé se nestarej. Jirka utratil celé své/svoje kapesné. Naštěstí to nebyly mé/moje peníze. Každý můj kamarád by mi pomohl. Má rád své/svoje kamarády, protože mi vždy pomůžou. Pracoval jsem na svém referátu. Nepomohl mi s mým úkolem. Opravil jsem si své/svoje chyby. Eda mi opravil chyby mém úkolu.
4. a) Iva jí (3) poradila s domácím úkolem. Karel jí (5) rád zeleninové saláty. Koza dělá mé, mé (10). To je mé (3) auto. Eva je (5) veselá. Potkal je (3) u školy. Potkal jsem ho tu (6). Tu (3) kytku jí koupil k svátku. Petr stále něco ničí (5). To pouzdro není ničí (3). Má (3) sestra má (5) nové lyže. Nebav se s ní (3). Pořád sní (5) o dovolené u moře. Má sestra si mne (5) ruce. Mne (3) se to netýká. S (7) tou (3) dívkou se nebav. Právě dopsal stou (4) báseň. Před dvaceti lety se (3) tu (6) poprvé potkal se (7) svou manželkou.
5. a) S některými spolužáky jsme se od základní školy neviděli. Kohosi zahlédl na konci ulice. Mluvili jsme o jejich úspěších, je vynikající houslistka. V restauraci nabízejí pštroší speciality. Slib mi, že se u mě zítra zastavíš. Poslové přinášejí králi samé špatné zprávy. Z čeho jsou ty sloupy, z oceli, nebo z betonu? Vzpomněl sis někdy během svého výletu na mě?
- b) některými – 7. p., neurčité; se – 1. p., osobní zvrtné; kohosi – 4. p., neurčité; jejich – 6. p., přivlastňovací; mi – 3. p., osobní; se – 1. p., osobní zvrtné; mě – 2. p., osobní; samé – 4. p., ukazovací; čeho – 2. p., tázací; ty – 1. p., ukazovací; svého – 2. p., přivlastňovací; mě – 4. p., osobní
- c) základní – měkké; vynikající – měkké; pštroší – měkké; špatné – tvrdé

UČEBNICE

str. 104

Skloňování zájmena její

1. Karolínu bych poznal nejen podle jejího hlasu, ale i podle jejich jizev na ruce. Bavili jsme se o spolužačkách a jejich známkách. Viděl jsem Evu a z jejího pohledu jsem poznal, že je našťvaná. Potkal jsem Evu a požádal jsem ji o její čtenářský deník. Přečetl jsem si knihu o houbách a z jejich stránek jsem se hodně dozvěděl.
2. Podle jeho svalů jsem naznal, že je kulturistou. Z jejich výsledků se dalo vyčíst, že se nepřipravovali. Znal jsem ho, a proto jsem toleroval jeho nálady. Zeptal se svých kamarádů na jejich názor. Řekl jsem mu, že jsem z jeho/jejich výkonů rozpačitý. Navštěvoval jsem Karlovy přednášky a jeho názory se mi líbily. Líbili se mi jeho bratři a jejich modré oči. Staral se o jejich papoušky, protože byli na dovolené.

UČEBNICE

TEST

str. 105

TEST

Test – zájmena

1. a) čtyři, b) čtyři, c) pět; 2. a); 3. c); 4. b); 5. c); 6. b); 7. b); 8. b); 9. d); 10. b); 11. a); 12. a); 13. d)

4. ČÍSLOVKY

Druhy číslovek

1. a) III. (4); 6. (4); 1289 (4); jedno (4); trojí (4); šestnáct (4); málo (6); několikrát (4); sedmnácti (4)
MeDo Vysvětlit, že málo není číslovka, protože není spojena s počítatelným předmětem.
 b) určité: III., II., 6., 1289, jedno, trojí, 1305, šestnáct, 4., sedmnácti,
 neurčité: několikrát
 c) A. NE; B. NE; C. NE; D. NE; E. ANO
 d) Rod neměl mužského potomka.

2. Já jsem nikdy toto likvidovat nechtěl. – **tolik**; Ivo s Martine jsou dobří kamarádi. – **osm**; Pozdrav "dobré jitro" je dnes neobvyklý. – **troje**; Karla příliš zajímá lodní doprava. – **málo**; Řekni mi, Lio, něco o savcích. – **milion**; Jezdci se při tréninku **bili o** nejlepší místo na startu. – **bilion**; Sokoli krkavce nežerou, udržují od sebe odstup. – **kolik**; Honzo, natři **krátké** tyčky na plotu zelenou barvou. – **tři, třikrát**; Eva si s týmiž větami neporadila. – **stý**; V zimě je **den kratší** než noc. – **jeden, jedenkrát**; Já mám, no, **hodně** práce. – **mnoho**; Petr stoupá **týmiž** pěšinami jako já. – **pátý**
 tolik (základní, neurčitá), osm (základní, určitá), troje (druhá, určitá), málo (základní, neurčitá), milion (základní, určitá), bilion (základní, určitá), kolik (základní, neurčitá), tři (základní, určitá), třikrát (násobná, určitá), stý (řadová, určitá), jeden (základní, určitá), jedenkrát (násobná, určitá), mnoho (základní, neurčitá), pátý (řadová, určitá)
3. a) Doma máme málo brambor. Na výzdobu Národního divadla bylo potřeba mnoho ryzího zlata. Z továren se vypouští do ovzduší jen málo kouře. Petrova žákovská knížka obsahuje mnoho výborných známek a jen málo poznámek. Na naučení slovíček mám málo času, nezvládnou se je naučit všechna. Petr svým rodičům mnoho radosti nedělá. Mnoho dětí se ve volném čase zabývá sportem.
 b) Doma máme **málo (4)** brambor. Na výzdobu Národního divadla bylo potřeba **mnoho (6)** ryzího zlata. Z továren se vypouští do ovzduší jen **málo (6)** kouře. Petrova žákovská knížka obsahuje **mnoho (4)** výborných známek a jen **málo (4)** poznámek. Na naučení slovíček mám **málo (6)** času, nezvládnou se je naučit všechna. Petr svým rodičům **mnoho (6)** radosti nedělá. **Mnoho (4)** dětí se ve volném čase zabývá sportem.
 c) **národního** (měkké), **ryzího** (měkké), **Petrova** (přivlastňovací), **žákovská** (tvrdé), **výborných** (tvrdé), **volném** (tvrdé)
4. desetiletý (2), mnoho (4/6), osmina (1), dvojitě (6), několik (4), všechno (3), desátý (2), osmimetrový (2), málokdo (3), málo (4/6), žádný (3), moc (1/6), poslední (2), hodně (6), nic (3), dvojitý (2), máloco (3), dvouměsíční (2), devatero (4), nikdo (3), trojmo (6), málokterý (3), kopa (1), dvacátý (4), tolik (4), dvoulitrový (2), dvoje (4), třetí (4), každý (3), desítka (1), velmi (6), třikilový (2), dvojka (1), podruhé (6)

Číslovky základní

1.	běžně	na poštovní poukázce
1939	tisíc devět set třicet devět	Tisícdevětsetřicetdevět
1348	tisíc tři sta čtyřicet osm	Tisíctřistačtyřicetosm
1492	tisíc čtyři sta devadesát dva	Tisícčtyřistadevadesátdva
1526	tisíc pět set dvacet šest	Tisícpětsetdvacetšest

2. a) aktovka – 998,-; chleba – 26,-; kšiltovka – 197,-; mobil – 3 589,-; auto – 560 000,-
 b) 998,- devět set devadesát osm, 26,- dvacet šest, 197,- sto devadesát sedm, 3 589,- tři tisíce pět set osmdesát devět, 560 000,- pět set šedesát tisíc
3. a) čtyři; b) tři; c) čtyři; d) dvě
4. Měl bys alespoň **jednou (6)** myslet na druhé. Kamarádil se s **jednou (4)** spolužačkou. Je-li ti zima, **tři (5)** si ruce, aby se zahrály. **Pět (5)** lidové písně není nic trapného. Všichni **tři (4)** bratři se vrátili až v **pět (4)** hodin ráno.

Číslovky řadové

- a) Všech 8 (základní) chlapců z 1. (řadová) oddílu opsalo všech 5 (základní) písniček ze strany 15 (základní) dole. To představení končí v úterý 10. (řadová) února po 22. (řadová) hodině. 1 (základní) žačka z 9. (řadová) třídy vyhrála 2. (řadová) rozběh na 1500 (základní) metrů. Kup mi 3 (základní) kg pomerančů u 2 (základní) stánků na náměstí. U pokladny 3 (základní) jsem zaplatila 300 (základní) korun za 2 (základní) trička. Přemysl Otakar I. (řadová) získal roku 1212 (základní) Zlatou bulu sicilskou, vládl ve 13. (řadová) století. V roce 1939 (základní) začala okupace českých zemí Německem. Na 2 (základní) týdny pojede na tábor do Jeseníků 8 (základní) chlapců z oddílu 2 (základní) a 10 (základní) děvčat z 6. (řadová) oddílu se 4 (základní) vedoucími a 1 (základní) zdravotníkem.

b) Na 3. (řadová) kilometru mě začaly bolet nohy, ale do cíle zbývalo 5 (základní) kilometrů. Během 2. (řadová) třetiny padlo 6 (základní) branek, na 3 (základní) z nich nahrával hráč číslo 17 (základní) ze Sparty. Víme, že 2 (základní) chlapci ze 3. (řadová) třídy doplávali ve 2. (řadová) rozplavbě na 500 (základní) metrů mezi 5 (základní) nejlepšími a postoupili do 3. (řadová) kola. Josef II. (řadová) zrušil v roce 1781 (základní), tedy v 18. (řadová) století, nevolnictví. Dne 10. (řadová) 5. (řadová) 2017 (základní) odjedeme v 7 (základní) hodin z nástupiště číslo 5 (základní) do Prahy a vrátíme se po 8. (řadová) hodině na 3. (řadová) nástupiště. Syn váží 25 (základní) kg a je 2. (řadová) nejtěžší žák v 1. (řadová) ročníku.
- v 5. příkladu na této straně, u 3. pokladny čekal pět minut, před 5. místností v přízemí, na 150. kilometru dálnice směr Brno, před 1. třetinou hokejového zápasu
- paragraf 2 trestního zákona, odstavec 3 básně, ročník 3, oddíl 7, řada 5

Číslovky druhové

- K Vánocům jsem dostala **tři/troje** nová trička a **dvoje** kalhoty. Katka používá **dvoje** nůžky a **čtyři/čtvery** pravítka. Tatínek nám půjčil do školy **dvoje** kleště a **tři/troje** šroubováky. Člověk má **jedna** játra a **dvě** plíce, rozeznáváme **dvoje** plíce, a to plíce zdravé a plíce nemocné. V obchodě jsem si koupil **troje** boty. V dílně máme **patery** různé nůžky a **šest** pilek. Maminka má v botníku **osmery** boty.
- a) a) dvě učebnice (přesně 2) – dvoje učebnice (2 druhů); b) tři ponožky (přesně 3) – troje ponožky (3 druhů); c) pět rukavic (přesně 5) – patery rukavice (pět druhů); d) dvě hodiny (přesně 2 hodiny) – dvoje hodiny (dva druhy hodin); několik pastelek (základní) – několikately pastelky (několik druhů pastelek, druhová); kolik bot (základní) – kolikately boty (kolik druhů bot, druhová)

b) tři ponožky, pět rukavic

Číslovky násobné

- kolikrát, tolikrát; tolikrát; stokrát; dvakrát
- Byl **jedenkrát** jeden král. Petrovi se poprvé nezadařilo, takže dělal tu zkoušku **dvakrát**. Pohádku Z pekla štěstí jsem viděla už nejmíň **desetkrát**. Slíbil mi to už **stokrát**, ale bohužel svůj slib nesplnil. Už jsem ti to říkal asi **pětkrát**.

Skloňování číslovek**A. Skloňování číslovek dva, dvě; oba, obě**

- Třicet bez **dvou** je dvacet osm. Sudá čísla jsou dělitelná **dvěma**. Šest děleno **dvěma** jsou tři. Dobrý fotbalista umí vykopnout míč **oběma** nohama. Ve **dvou** se to lépe táhne. Moje sestra se bez svých **dvou** oblíbených plyšáků neobejde. S **dvěma** jeho sestrami jsem chodil do skautu.
- Z tábora se Pepík vrátil bez **dvou** triček, ale s **jedním** cizím ručníkem. K **oběma** mým rodičům se chovej slušně. Mluvili jsme o **obou dvou** možnostech. Krabička je ozdobena **dvěma** kolečky. Odjel do Brna s **oběma dvěma** syny. Šel na horskou túru se **dvěma** lahvemi pití. U **obou dvou** skříněk chybí madla. **Jednomu** z žáků se mu to nepodařilo vysvětlit. **Oběma** andělům někdo urazil křídla.
- Neuvěřitelný příběh. **Jednoho** (základní, určitá) květnového dne jsme jeli na výlet a cestou jsme se zastavili v muzeu. Provázel nás obětavý průvodce, který si vzpomněl na pověst o **jednom** (základní, určitá) obraze. Bylo na něm namalováno **několik** (základní, neurčitá) výjevů z přírody a vypadal velmi tajemně. Pověst vyprávěl už **mnohokrát** (násobná, určitá), ale tentokrát se stalo něco zvláštního. Obraz se otevřel a my jsme do něj vstoupili. Objevila se před námi louka plná pomněnek. Po ní poskakoval chlapeček, který dojemně zpíval.

B. Skloňování číslovek tři, čtyři

1. Dám si kornout se **třemi** kopečky zmrzliny. K **třem** růžím přidala gerbery. Byli jsme rozděleni po **třech**. Na výlet jedeme bez **tří/třech** spolužáků. Na přípravu **čtyř/čtyřech** porcí potřebuješ kilo brambor. Vyprávěl mi o svých **třech** kočkách. Od **tří/třech** hodin do **čtyř/čtyřech** mám balet. Vyrobita dort se **třemi** srdíčky a **čtyřmi** růžemi.

C. Skloňování číslovek pět až devadesát devět

2. Od **osmi** do **devíti** hodin máme zeměpis, od **devíti** do **desíti** hodin dějepis. Petr měl na táboře hlídku od **jedenácti** do **dvanácti** hodin, Ondra byl na stráži od **tří/třech** do **čtyř/čtyřech** hodin. **Dvacet pět** oken našeho domu je vyzdobeno květinami. Poprvé jsem navštívil Prahu v **deseti** letech. Moučník se upeče za **čtyřicet pět** minut. Spolužáci ze základní školy se sešli po **dvaceti** letech. Máme sad s **třiceti dvěma** stromy. Často se scházím se **sedmi** kamarády. Jde to s tebou od **desíti** k **pěti**.

Test – číslovky

1. a); 2. b); 3. c); 4. d); 5. b); 6. c); 7. d); 8. d); 9. d); 10. a) Karel IV. odložil, on (nevyjádřený podmět) by nahradil, on (nevyjádřený podmět) čekal; b) předchází – měkké; vhodnou – tvrdé; IV. – řadová, určitá; několi-krát – násobná, neurčitá; 12. – řadová, určitá; c) Juditin (4. p., č. j., r. m., vzor matčin, druh přivlastňovací); hvězd (2. p., č. mn., r. ž., vzor žena); 11. c); 12. b)

5. SLOVESA**Mluvnické kategorie sloves**

1. a) věřili, takoví, neměl, nimi, zesměšnit, peřinami, vysvitne, světlo, svítit
b) A. ANO; B. ANO; C. NE; D. Z textu to nevyplývá, ale je to pravda.
MeDo Připomenout co je pranostika.
c) A. c), B. c), C. b)
d) nechyběli – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas přít.; varoval – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; lehni – 2. os., č. j., zp. rozk., čas neurčujeme; nachytej – 2. os., č. j., zp. rozk., čas neurčujeme
e) zesměšnit, ohřát, svítit; Infinitiv je zakončen písmenem -t, vyjímecně na -ci (např. téci).
f) Pranostika je lidová moudrost týkající se počasí. Např. na sv. Jiří vylézají hadi a štíři.
g) ranhojič = lékař – 2 slova/skládání

Slovesné tvary**Tvary určité a neurčité**

1. a) Babička musela **upéct** koláč. Chtěl bych ti něco **říct**. Co budeš **potřebovat**? Po prázdninách se začnu **učit**. Musím ti **poslat** pohled. Měl bys jí **pomocť**. Budu si to **muset promyslet**. Měl bys jí **přijít** naproti. Mohu to **vysvětlit**? Nechci **koupit** zajíce v pytli. Chtěl **vzít** nohy na ramena. Začni **sekat** latinu.
b) Nechci koupit zajíce v pytli. – **Nechci koupit něco neznámého**. Chtěl vzít nohy na ramena. – **Chtěl utéct**. Začni sekat latinu. – **Začni se chovat slušně a dodržovat pravidla**.

Tvary jednoduché a složené

2. a) Přišli jsme (složený), bude pracovat (složený), nemluv (jednoduchý), projednáme (jednoduchý), opakuje (jednoduchý), by přeložil (složený), chtěla bych říct (složený), nevolal (složený), sejdeme se (jednoduchý); zavřel (složený), vrátil se (složený), odjel (složený), zacpi si (jednoduchý), neumí napočítat (složený), nosil se (složený)
b) pracovat, říct, napočítat
c) Zacpi si uši! – **Neposlouchej!**; Neumí do pěti napočítat. – **Je hloupý.**; Nosil se jako páv. – **Byl pyšný.**

Slovesný způsob**A. Oznamovací způsob**

1. a) Tátovi pomáhám rád. Ve škole se učíme také o ochraně přírody. Ondra hraje fotbal. Ty mi dlužíš

radu. Vy nám to odpustíte? Lidé se na děti často usmívají. Ty někoho hledáš? Tyto květiny se zalévají každý týden. Cesty se opravují hlavně v létě.

- b) Tátovi **pomáhám** (1. os., č. j., zp. ozn.) rád. Ve škole **se učíme** (1. os., č. mn., zp. ozn.) také o ochraně přírody. Ondra **hraje** (3. os., č. j., zp. ozn.) fotbal. Ty mi **dlužíš** (2. os., č. j., zp. ozn.) radu. Vy nám to **odpustíte** (2. os., č. mn., zp. ozn.)? Lidé **se** na děti často **usmívají** (3. os., č. mn., zp. ozn.). Ty někoho **hledáš** (2. os., č. j., zp. ozn.)? Tyto květiny **se zalévají** (3. os., č. mn., zp. ozn.) každý týden. Cesty **se opravují** (3. os., č. mn., zp. ozn.) hlavně v létě.
- c) usmívat × **mračit**, hledat × **ztrácet**, opravovat × **rozbíjet**
2. a) Lesy v okolí učarovaly mnoha malířům. Budete pořádat sbírku plyšových hraček? Rodiče se nemýlili, když dětem nechtěli koupit vše, co si děti usmylely. Vázy postavíme na vyzdobené stoly. Záznamy z jednání se ztratily. Slíbil jsem babičce, že se usmíříme. K cíli se přibližovala pomalu. Myslíte si, že jsem pyšný? Viděli jste ty výhodné slevy? V televizi vysílají málo pořadů pro děti. Zíval jsem únavou, ale všechnu práci jsem vykonal.
- b) **učarovaly** – 3. os., č. mn., zp. ozn., složený; **budete pořádat** – 2. os., č. mn., zp. ozn., složený; **se nemýlili** – 3. os., č. mn., zp. ozn., složený; **nechtěli koupit** – 3. os., č. mn., zp. ozn., složený; **si usmyleli** – 3. os., č. mn., zp. ozn., složený; **postavím** – 1. os., č. mn., zp. ozn., jednoduchý; **se ztratily** – 3. os., č. mn., zp. ozn., složený; **slíbil jsem** – 1. os., č. j., zp. ozn., složený; **se usmíříme** – 1. os., č. mn., zp. ozn., jednoduchý; **se přibližovala** – 3. os., č. j., zp. ozn., složený; **myslíte si** – 2. os., č. mn., zp. ozn., jednoduchý; **jsem** – 1. os., č. j., zp. ozn., jednoduchý; **viděli jste** – 2. os., č. mn., zp. ozn., složený; **vysílají** – 3. os., č. mn., zp. ozn., jednoduchý; **zíval jsem** – 1. os., č. j., zp. ozn., složený; **vykonal jsem** – 1. os., č. j., zp. ozn., složený
- c) postavím, jsem, vysílají

UČEBNICE

str. 117

B. Rozkazovací způsob

- 1.
<i>infinitiv</i>	<i>2. osoba, číslo j.</i>	<i>1. osoba, číslo mn.</i>	<i>2. osoba, číslo mn.</i>
psát	piš	pišme	píšte
sedět	sed'	sed'me	sed'te
zpívat	zpívej	zpívejme	zpívejte
vzít	vezmi	vezměme	vezměte
2. Přihlas se na opravu známky. Jez více ovoce. Rozvaž ten uzel. Uhas ten plamínek. Vyřeš ten příklad. Pověz mu, jak se to stalo. Pověz ten kabát na věšák. Popros ho o radu. Neumaž se od bláta. Honzo, nepokaz to auto na dálkové ovládání. Evo, zvaž ty ořechy.
3. b) 2. os., č. j., zp. rozk.
- c) čas – u rozkazovacího způsobu se čas neurčuje
- d) nechodme, nechod'te; nelámejme, nelámejte; nekopejme, nekopejte; nestavme, nestavte
- e) Také nechod' do lesa **bez (7)** stromů! **A (8)** v rašeliništi kámen nelam! **Uprostřed (7)** rybníka sklep nekopej! A dům střechou **dolů (6)** nestav!
Sbírala černý **bez (1)**. **A (9)** to snad ne! Seděla **uprostřed (6)**. Na Ostravsku je hodně **dolů (1)**.
- f) kamení, stromoví
- g) také, dolů

UČEBNICE

str. 118

C. Podmiňovací způsob

1. Zavolali byste – **přítomný**, byla by si přála – **minulý**, by byla – **přítomný**, usmála by ses – **přítomný**, zeptala by ses – **přítomný**, byli bychom se vydali – **minulý**, půjčil bys – **přítomný**, dali bychom si – **přítomný**, byl bych se svěřil – **minulý**

UČEBNICE

str. 119

2. a) Kdybych byl prezidentem České republiky, přesídlil bych na Pražský hrad.
b) Kdybychom měli vlastního sluhu, nemuseli bychom nic dělat.
c) Kdybych se ráno probudil dospělým, užíval bych si to.
d) Kdybych mohl být zvířetem, byl bych nejraději slonem.
e) Kdybych vyhrál milion, podnikl bych cestu kolem světa.
f) Kdybychom přistáli na pustém ostrově, asi bychom se zbláznili.

3. a) My **bychom** mu poradili, **kdybychom** znali řešení. Vy **byste** nám to vysvětlili, **kdybyste** byli ve škole. Ty **bys** přišel včas, **kdybys** věděl, že obdržíš ocenění. Petr **by** na Jirku nečekal. Ty **by ses** jí nesmál, **kdybys** věděl o jejích problémech. My **bychom** se omluvili, **kdybychom** provedli něco špatného. Ty **by sis** také neprozpěvoval, **kdybys** dostal dvě poznámky.
- b) My bychom mu byli poradili, kdybychom byli znali řešení. Vy byste nám to byli vysvětlili, kdybyste bývali byli ve škole. Ty **bys** byl přišel včas, **kdybys** byl věděl, že obdržíš ocenění. Petr **by** byl na Jirku nečekal. Ty **by ses** jí byl nesmál, **kdybys** byl věděl o jejích problémech. My bychom se byli omluvili, kdybychom byli provedli něco špatného. Ty **by sis** byl také neprozpěvoval, **kdybys** byl dostal dvě poznámky.

4.

<i>slovesný tvar</i>	psát	smát se	hrát si
1. os., č. mn., zp. podm., čas přít.	bychom psali	bychom se smáli	bychom si hráli
2. os., č. j., zp. rozk.	piš	směj se	hraj si / hrej si
3. os. č. mn., zp. ozn., čas min.	psali	se smáli	si hráli
2. os., č. j., zp., ozn., čas min.	jsi psal	ses smál	sis hrál
2. os., č. mn., zp. rozk.	pište	smějte se	hrajte si / hrejte si
3. os., č. mn., zp. podm., č. přít.	by psali	by se smáli	by si hráli
2. os., č. mn., zp. podm., č. min.	byli byste psali	byli byste se smáli	byli byste si hráli

5. a) **Kdyby** jsem **Kdybych** měl čas, poradil **by** jsem **bych** ti. Jak **jsi se ses** vyspal? Kdy **jeses ses** vrátil? Abychom tomu rozuměli, museli **bysme** **bychom** znát vzorečky. Smál **by jsi se ses**, **kdyby jsi kdybys** o tom věděl. Koupil **bys by** sis ty kalhoty, **kdybys** znal jejich cenu? Co **jsi si sis** přál k Vánocům? Vy **by jste byste** se jí určitě omluvili.
- b) **Kdybych** měl (podmiňovací) čas, **poradil bych** (podmiňovací) ti. Jak **ses vyspal** (oznamovací)? Kdy **ses vrátil** (oznamovací)? **Abychom** tomu **rozuměli** (podmiňovací), **museli bychom** (podmiňovací) znát vzorečky. **Smál by ses** (podmiňovací), **kdybys** o tom **věděl** (podmiňovací). **Koupil by sis** (podmiňovací) ty kalhoty, **kdybys** znal (podmiňovací) jejich cenu? Co **sis přál** (oznamovací) k Vánocům? Vy **byste se** jí určitě **omluvili** (podmiňovací).

UČEBNICE

str. 120

Slovesný čas

1. Většina ptáků **krmí** svá mláďata. Já ještě **nevím**, kde se tady **nachází** centrum. Malé děti **spí** až dvanáct hodin denně. Ty tak hezky **prosiš**. Dědeček **trpí** silnými bolestmi. Kdo dnes ve škole **chybí**? Lvi **loví** převážně v noci. Všichni už teď **rozumí** řešení rovnic o dvou neznámých.

UČEBNICE

str. 121

2. a) **Opaloval ses** u moře? Co **sis koupil** k svátku? Kdy **sis čistil** zuby? Kde **ses toulal**?
- b) **Byl by ses opaloval** u moře? Co **by sis byl koupil** k svátku? Kdy **by sis byl čistil** zuby? Kde **by ses byl toulal**?
3. a) Fakturu za elektřinu **zaplatím (budoucnost)** obratem. Všechny faktury **platím (přítomnost)** vždy včas. Nerad **mluvím (přítomnost)** na veřejnosti. **Promluvíme (budoucnost)** si o tom mezi čtyřma očima. Ondra **poběží (budoucnost)** svůj první závod. Adéla **běží (přítomnost)** jako gazela. Jízdenky **koupíme (budoucnost)** na hlavním nádraží. Jízdenky na autobus **kupuji (přítomnost)** den předem. Na jaře **kvetou (přítomnost)** jako první sněženky a bledule. Tulipány a narcisy **rozkvetou (budoucnost)** až v dubnu.
- b) mezi čtyřma očima – promluvíme si o tom bez svědků, jen my dva
- c) běží jako gazela – běží ladně

UČEBNICE

str. 122

4. a) Jirka **jezdí**, jezdil, bude jezdit na kole; Jirká **běží**, běhal, bude běhat do školy; Maminka **vaří**, vařila, bude vařit guláš; Maminka **válí**, válela, bude válet těsto na cukroví; Otec **kreslí**, nakreslil, nakreslí naši chalupu; Zedníci **staví**, stavěli, budou stavět zeď.

5.	slovesný tvar	osoba	číslo	způsob	čas
	přáli bychom si	1.	množné	podmiňovací	přítomný
	utíkají	3.	množné	oznamovací	přítomný
	budete cvičit	2.	množné	oznamovací	budoucí
	poslouchejte	2.	množné	rozkazovací	—
	umyl by ses	2.	jednotné	podmiňovací	přítomný
	byl bys přišel	2.	jednotné	podmiňovací	minulý
	zapišeme	1.	množné	oznamovací	budoucí

6. a) V pátek jsem byla (ozn. – O) ve škole tři hodiny. V neděli budu hrát (ozn. – H) dva zápasy. Ještě jsem s ním nemluvila (ozn. – Í). Už se ho neptej (rozk. – C)! Mluv (rozk. – A) nahlas! Zastavila bych se (podm. – V) v neděli. Přečtu si (ozn. – O) tu zprávu ještě jednou. Potřeboval bych (podm. – Z) vysvětlit postup řešení rovnic. Nezdržuj (rozk. – A) nás! Slep (rozk. – K) to pořádně! Petr bude dnes posilovat (ozn. – Z). Jan by se chtěl nechat (podm. – O) vyzkoušet. Pavel hrál (ozn. – R) závodně tenis.
- b) Čas neurčujeme u způsobu ROZKAZOVACÍHO.
- c) jsem byla – čas min., budu hrát – čas bud., jsem nemluvila – čas min., neptej – čas neurčujeme, mluv – čas neurčujeme, zastavila bych se – čas přít., přečtu si – čas bud., potreboval bych – čas přít., nezdržuj – čas neurčujeme, slep – čas neurčujeme, bude posilovat – čas bud., by se chtěl nechat – čas přít., hrál – čas min.
7. a) Časem na zlé zapomeneme. Skutečný přítel člověku pomůže, když je mu nejhůř. Spravedlnost někdy přichází pomalu, ale přijde. Je-li skutečně trpělivý, dojde k úspěchu. Vše, co člověk udělá, se mu stejným způsobem vrátí. Dary nemohou být přísně posuzovány.
- b) zahojí – 3. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; poznáš – 2. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; melou – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas přít.; přináší – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; zaseješ – 2. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; sklidiš – 2. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; nehleď – 2. os., č. j., zp. rozk., čas neurčujeme

UČEBNICE

str. 123

8. a) učenlivý, vysvětlil, tlapami, tropit, chalupy, Aby, svíčku, vyjekl, zoufalý, abych, lidé, Abych
b) D, A, C, B
c) A. NE; B. ANO; C. ANO; D. ANO; E. NE
d) abych ochladil – 1. os., č. j., zp. podm., čas přít.; aby zafoukal – 3. os., č. j., zp. podm., čas přít.; aby se rozhořel – 3. os., č. j., zp. podm., čas přít.; abych zhasil – 1. os., č. j., zp. podm., čas přít.; abych si zahřál – 1. os., č. j., zp. podm., čas přít.
e) přestaň
f) abych ochladil – 1. os., č. j., zp. podm., čas přít.
g) dveře
h) všechno – neurčité zájmeno
i) jednou – příslovce; Vratil se jen s jednou botou (4).
j) tropit si z někoho šašky – dělat si z někoho legraci

UČEBNICE

TEST

str. 124

TEST

Test – slovesa

1. a) snažit se, b) projít, c) pomoci, d) nepolevit; 2. d); 3. a); 4. d); 5. a) přilož, b) zameť, c) pověz, d) posad, e) pověz; 6. b); 7. c)

UČEBNICE

TEST

str. 125

TEST

8. a) rozkazovací, b) podmiňovací, c) oznamovací, d) oznamovací, e) podmiňovací
9. a) složený, b) jednoduchý, c) složený, d) jednoduchý

10.	slovesný tvar	osoba	číslo	způsob	čas
	odjeli byste	2.	množné	podmiňovací	přítomný
	bude zpívat	3.	jednotné	oznamovací	budoucí
	přišel jsi	2.	jednotné	oznamovací	minulý
	mřím	1.	jednotné	oznamovací	přítomný
	nekřičte	2.	množné	rozkazovací	—

11. infinitiv	1. os., č. mn., zp. ozn., čas min.	2. os., č. mn. zp. rozk.	2. os., č. j., zp. podm., čas přít.	1. os., č. mn., zp. podm., čas min.
obout se	obuli jsme se	obujte se	obul by ses	byli bychom se obuli
hrát si	hráli jsme si	hrajte si / hrejte si	hrál by sis	byli bychom si hráli

12. a) Když jsem byl ještě malý kluk, často jsem od svých rodičů slýchal, abych sbíral jen houby, které bezpečně znám.
Když jsme byli ještě malí kluci, často jsme od svých rodičů slýchávali, abychom sbírali jen houby, které bezpečně známe.
- b) Když (8) jsme (5) byli (5) malí (2) kluci (1), často (6) jsme (5) od (7) svých (3) rodičů (1) slýchávali (5), abychom (8) sbírali (5) houby (1), které (3) bezpečně (6) známe (5).
- c) Když 1V, 2V, abych 3V, které 4V.
- d) způsob podmiňovací
- e) **jsem slýchávali** – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; **abychom sbírali** – 1. os., č. mn., zp. podm., čas přít.; **známe** – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas přít.
- f) **malý** – 1. p., č. j., r. m. živ., vzor mladý, druh tvrdý; **rodičů** – 2. p., č. mn., r. m. živ., vzor muž
- g) **svých** – přivlastňovací, kterých – vztažné; Který z vás to udělal? – tázací
- f) Mezi naše nejjedovatější houby patří **mochomůrka zelená**.

Uč., str. 126–149; PS, str. 65–74 | VII. SKLADBA

- Očekávaný výstup:
- rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí
 - v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí
 - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace

UČEBNICE

str. 126

1. ZÁKLADNÍ VĚTNÉ ČLENY

Přísudek

1. a) Maminka to snad ani **nezaregistrovala** a hned mi **nařídila**, **abych si uklidil** pokoj. Rodičovskou důvěru ve své výjimečné schopnosti **jsem** zatím **nezískal**. Pavel **skočí** o pár centů dál, ale ten **bude házet** kriketákem a sprinty **má** lepší jenom Hanka, jenže ta **bude závodit** za holky. Ani ve třídě se ode mě žádné velké výsledky **neočekávají**.
- b) A. ANO; B. NE; C. NE; D. ANO
- c) výkon + nost
- d) olympiáda, důvěra, schopnost, skok, dálka, šedesátka, stupeň, výkonnost, úšklebek, sprint, výsledek
- e) nejlepší
- f) **naši** – přivlastňovací, **to** – ukazovací, **mi** – osobní, **si** – osobní, **čem** – tázací, **své** – přivlastňovací, **mě** – osobní, **mé** – přivlastňovací, **tom** – přivlastňovací, **se** – osobní, **ten** – ukazovací, **ta** – ukazovací, **našim** – přivlastňovací, **žádné** – záporné, **já** – osobní, **vám** – osobní, **všem** – neurčitě

UČEBNICE

str. 127

2. U stánku **stála** dlouhá fronta. Pokoj **natřel** na růžovo. **Umyla** po večeři nádobí. Obloha se náhle **zatáhla** černými mraky. Listí ze stromů **opadalo**. Paní učitelka **napsala** na tabuli hlavní body. Za obzorem právě **zapadá** slunce. Po dešti **rostly** v lese houby. Ráno **vstával** s myšlenkou na blízké prázdniny. Dovolenu **strávili** v Orlických horách. Za dnešek **přečetla** celou knížku.
3. Šimpanz je blízce **příbuzný** člověku. Netopýři jsou jediní **savci**, kteří dokážou létat. Pes se stal nejoblíbenějším domácím **zvířetem**. Domovem některých subtropických zvířat se staly **oblasti** mírného pásu. S příchodem člověka se divoká zvěř v lesích stávala čím dál **zranitelnější**.
4. Ta knížka **je už vrácená**. Orel **je dravec**. Na jaře **bývám** často **nemocný**. Náš dědeček **se stává zapomenutlivým**. Pavel **bývá tvrdohlavý**. Tyto šelmy **jsou nebezpečné**. Příště **budeme moudřejší**. Honza **se stal králem**. Počasí **se stává nepříznivým**.
5. a) Roztomilý psíček **běhal** kolem zahrady. Ten psíček **je roztomilý**. Za zahradou **roste** neprostupné křoví. Křoví za zahradou **se stává neprostupným**. Pracovní schůzka **proběhla** velmi rychle. To oblečení **je jen pracovní**. Zabalené dárky **zaneseme** pod stromeček. Dárky **už jsou zabalené**.

Podmět

- závodníci zvítězí, zpěváci zpívají, Jakub se směje, Hanka spadla, vlk vyje, maminka si oddechla, Anička naříká, meluzína kvílí, Adam se vrátil
- a) Staří Řekové (vyjádřený) věřili v několik bohů. Ti (vyjádřený) sídlili na hoře Olymp. Řečtí bohové (vyjádřený) nebyli bez chyb. Vypadali (nevyjádřený – oni) jako lidé. Každý (vyjádřený) měl dobré i špatné vlastnosti. Řečtí bohové (vyjádřený) měli „rozdělenou“ svoji působnost. Každý (vyjádřený) zodpovídal za určitou oblast. Jejich nejvyšší vládce (vyjádřený) se jmenoval Zeus. Jeho manželka (vyjádřený) Héra vládla nebesům a byla (nevyjádřený – ona) ochránkyní manželství.
b) Řekové (1), Ti (3), bohové (1), Každý (3), bohové (1), Každý (3), vládce (1), manželka (1)

- a) Kolem cesty kvetou lípy. Plň své sliby. Staleté duby poskytují příjemný stín. Klouby nás po tom výšlapu pobolívají. Vyjádřil to vlastními slovy. Uvařila mi hrnek kávy. Zítra vyrazím na výlet. S brýlemi vypadala lépe. Trápí ho různé nemoci. V lesích na Vysočině trávil každou neděli.
b) Kolem cesty kvetou lípy. Plň své sliby (nevyjádřený podmět – ty). Staleté duby poskytují příjemný stín. Klouby nás po tom výšlapu pobolívají. Vyjádřil to vlastními slovy (nevyjádřený podmět – on). Uvařila mi hrnek kávy (nevyjádřený podmět – ona). Zítra vyrazím na výlet (nevyjádřený podmět). S brýlemi vypadala lépe (nevyjádřený podmět – ona). Trápí ho různé nemoci. V lesích na Vysočině trávil každou neděli (nevyjádřený podmět – on).
- a) Dostala (nevyjádřený – já) jsem právě teď chuť na jahody. Hrách, proso a čočka (vyjádřený, několikanásobný) ležely na zemi. Sešli se (nevyjádřený – oni) na famfrpálovém hřišti. Klukovská parta (vyjádřený) vyluštila záhadu. Holčička i babička (vyjádřený, několikanásobný) vyskočily z vlkova břicha. Říkali (nevyjádřený – oni) mu Vládnoucí prsten.
b) Dostala jsem právě teď chuť na jahody. – O dvanácti měsíci; Hrách, proso a čočka ležely na zemi. – Popelka; Sešli se na famfrpálovém hřišti. – Harry Potter; Klukovská parta vyluštila záhadu. – Záhada hlavolamu; Holčička i babička vyskočily z vlkova břicha. – Červená karkulka; Říkali mu Vládnoucí prsten. – Pán Prstenů
- a) Rozsah a nádhera (několikanásobný podmět) mínojských paláců jsou dokladem (přísudek) velkých schopností Mínojců.
b) schopnost || zdatnost, jsou dokladem || ukazují
c) Rozsah, nádhera, dokladem, schopností
d) Žili na ostrově Kréta, jejich civilizace byla starší a vyspělejší než na pevninském Řecku.

Shoda podmětu s přísudkem

- b) Lidé se tlačili přeplněnými ulicemi. Psi štěkali na slepice. Lesy byly pokáceny. Opice jedly banány. Letadla se vznášela po nebi. Kuřata běhala po dvorku.
- Pod stolem leželi unavení psi. Přišlo jaro a přiletěli tažní ptáci. Na obloze se kupily bouřkové mraky. Při práci na zahradě se mi zlámaly nohy. Děti běhaly na hřišti. Na stole na mě čekaly zajímavé pokrmky. V truhlících za oknem uvadaly květiny. Výčitky svědomí mu nedaly spát. Všichni se těšili na konec války. Kůzlata se pásala na louce.
- Pravěcí lidé vyráběli nástroje z kamene. Dostihoví koně se splašili. Rodiče odjeli na chalupu. Na ulici postávaly hloučky lidí. Rodiče se zlobili na děti, protože děti přišly pozdě k večeři. Lidičky se zastavovaly na ulicích. Ulice byly plné lidí. V minulosti žili v přírodě stáda divokých koní.

- V básni čteme: „Přiletěli sněhuláci v hejnech jako tažní ptáci.“ Děti postavily z tajícího sněhu sněhuláky. Bubáci z dýně ozdobily náš dům. Nejhezčí bubáky vyrobily dívky z 6. B. Mezi hračky kdysi patřili hadroví panáci. Bubáci z pohádky Josefa Lady žili ve vesnici Syslov. Babičky dříve strašily děti vyprávěním o bubácích. Sněhuláci se stali v poslední době vzácností.
- Oči mu přes noc otekly. Města se v posledních letech hodně rozšiřovala. Děti si hrály na honěnou. Děcka si hrála na honěnou. Mourkovi svítily oči jako dva smaragdy. Děti pouštěly draky. Draci létali do výšky. Při angíně mě hodně bolely uši.
- Chlapecký sbor se rozezpíval. Chlapec zpíval krásně čistě. Na ulici postával hlouček lidí. Člověk živě diskutoval. Zástup diváků stál u vchodu. Divák se nemohl dočkat koncertu slavného zpěváka. Skupinka

výletníků zamířila k restauraci. Výletník si objednal smažený sýr. Dvojice skautů stála na stráži. Skaut hlídal prázdninové tábořiště. Naše třída jela na výlet. Žák si užil krásný týden v jižních Čechách. Smečka lvů líně polehávala. Před stádem slonů se lev dal na útěk.

Chlapecké sbory se rozezpívaly. Chlapci zpívali krásně čistě. Na ulici postávaly hloučky lidí. Lidé živě diskutovali. Zástupy diváků stály u vchodu. Diváci se nemohli dočkat koncertu slavného zpěváka. Skupinky výletníků zamířily k restauraci. Výletníci si objednali smažený sýr. Dvojice skautů stály na stráži. Skauti hlídali prázdninové tábořiště. Naše třídy jely na výlet. Žáci si užili krásný týden v jižních Čechách. Smečky lvů líně polehávaly. Před stádem slonů se lvi dali na útěk.

UČEBNICE

str. 132

7. Davy fanoušků uvítaly oblíbenou skupinu. Všichni lidé nadšeně tleskali. Po koncertu se zástupy lidí prodíraly k východu. Skupiny rodičů postávaly na chodbách. Vojáci za první světové války vedli zákopovou válku. Za první světové války bojovaly národy Rakousko-Uherska v jedné armádě. Dvě skupiny slonů se ubíraly ke zdroji vody. Sloni kropili slůňata svými choboty. Družstva žáků závodila ve šplhu.
8. Naučili nás to ve Skautu (nevyjádřený, oni). Sjíždění řeky se zúčastnily i skautky (vyjádřený). Po túře mě bolely nohy (vyjádřený). Řekli nám o své bolesti (nevyjádřený, oni). Z dárků měli obrovskou radost (nevyjádřený, oni). Dárky (vyjádřený) se líbily i mému bratrovi. Dorazili s malým zpožděním (nevyjádřený, oni). Objednané knihy (vyjádřený) k nám dorazily včas. Pronajali jim ten byt velmi levně (nevyjádřený, oni). Bratrův byt si pronajaly moje kamarádky (vyjádřený). Zamysleli jsme se nad tím a vymysleli jsme vhodné řešení (nevyjádřený, my).
9. Zapomněli si vzít deštník. Naší konference se zúčastnili i novináři. Medvídáta se proháněla v ohradě. Domluvili nám schůzku s lékařkou. Na parkovišti zbyla poslední dvě místa. Byli jsme z té zprávy smutní. Dědečkově kočce se narodila kočata. Na svahu stáli sněhuláci/stály sněhuláky. Na pole se slétly houfy havranů. Slíbili, že dětem pomůžou.
10. a) Záhadná láhev. V zeměpisu se promítaly filmy. Upoutaly mě záběry na moře. Náhle se mi vybavily příběhy z pobytu v Itálii. Vzpomněl jsem si, jak jsme se mi kluci jednoho rána vydali na pláž. Šli jsme po pláži, cítili jemný vlhký písek a byli jsme zvědaví, jestli se s přílivem nedostaly na břeh nějaké poklady. Z vln blízko břehu na mě najednou jakoby zamrkala láhev s tajemně zavinutým smotkem papíru. V první chvíli jsem myslel, že mě jen mámily oči. Ale byla to skutečnost. Rychle jsem láhev vytáhl a roztříštil hrdlo o blízký útes...
 - b) ceník, cenovka, cenina
 - c) vzpomínka, upomínka, vzpomínkový

UČEBNICE

str. 133

11. Gorily, šimpanzi i orangutani se předváděli v pavilonu primátů. Vlaštovky i jiříčky odletěly na jih. Rozkvetlé květy opilovali motýli a včely. Lvi a lvice společně ulovili buvola. Jehňata a kůzlata se pásla v ohradě. Štěňata a kotě ležely v jednom pelíšku.
12. a) Děti a rodiče přicházeli ke škole. Poníci a oslíci vozili děti na pouti. Kolotoče, houpačky a střelnice přijížděly na návěs. Pod okapy stály barely a sudy. Zajíci a koroptve utíkali před traktory a kombajny. Vyrazené židle a stoly stály vzadu. Pouzdra a pravítka ležela na stole. Za správnost ručili mistři a učitelé. Vodníci a čerti v pohádkách pomáhali lidem. Lamy, zebry a velbloudi snášeli dobře naši zimu.
 - b) Děti a rodiče přicházeli ke škole. Poníci a oslíci vozili děti na pouti. Kolotoče, houpačky a střelnice přijížděly na návěs. Pod okapy stály barely a sudy. Zajíci a koroptve utíkali před traktory a kombajny. Vyrazené židle a stoly stály vzadu. Pouzdra a pravítka ležela na stole. Za správnost ručili mistři a učitelé. Vodníci a čerti v pohádkách pomáhali lidem. Lamy, zebry a velbloudi snášeli dobře naši zimu.
13. a) Kachňata a housata se batolila. Holubice a holoubata vrkaly. Sýkorky a kosi přiletěli ke krmítku. Slepice, kuřata a kohout zobali zrní. Kotě a štěně si spolu často hrály. Alík a Voříšek často pronásledovali Micku. V trávě ležli sluněčka sedmítečná a další brouci. Kola i jiná vozidla zmizela z ulic.
 - b) Itálie a Česko se dohodly na spolupráci. Hrad a celé město byly dědičným lénem knížete Spytihněva. Zdravotní sestry a muž z čekárny pomohli zraněnému. Po celé zahradě voněly mečíky a karafiáty. Španělsko a Portugalsko spolu soupeřily o kolonie. Voda, oheň a vítr se spikly proti lidem. V letním vedru spěchali na koupaliště děti, ženy i muži. Garáž i auto byly zničeny povodní. Hvězdy a sněhuláci zdobili okno.

UČEBNICE

str. 134

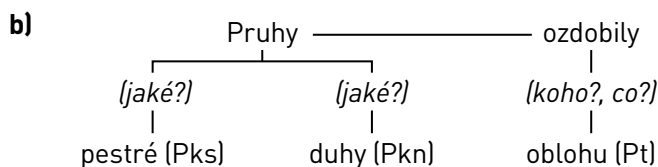
2. ROZVÍJEJÍCÍ VĚTNÉ ČLENY

Přívlastek

1. hodná holčička, Emilův pes, náramkové hodinky, pyšný páv, nové boty, zelený dům, bílý hrnek

3. hovězí vývar, důležitá pravidla, troje dveře, rezavý klíč, první místo, drazí rodiče, moje maminka, známý básník
4. Maminčino přání přišlo včas. Máchova báseň Máj vyšla poprvé v roce 1836. Mám rád Čapkovy povídky. Zítřa pojedeme na babiččinu chalupu. Bratrovy hračky jsou uklizené. Přijely k nám na návštěvu Petrovy sestry. Jardovy góly rozhodly zápas. Moc se mi líbí sousedovy stromy. Ohromily nás kouzelníkovy triky.
– Jedná se o přívlastky.
5. a) Moje sestra ovládá cizí jazyky. Čtvrté místo obsadili neznámí šermíři. Kolem našeho plotu vede úzká pěšinka. Pod děravý okap jsme postavili starý kbelík (nevyjádřený podmět). Tenhle příběh mi vyprávěl můj strýc. Oba bratři se shodli na rekonstrukci rodného domu. Na babiččinu chaloupku mám jen voňavé vzpomínky (nevyjádřený podmět).
- b) Moje (Pks – 3) sestra ovládá cizí (Pks – 2) jazyky. Čtvrté (Pks – 4) místo obsadili neznámí (Pks – 2) šermíři. Kolem našeho (Pks – 3) plotu vede úzká (Pks – 2) pěšinka. Pod děravý (Pks – 2) okap jsme postavili starý (Pks – 2) kbelík. Tenhle (Pks – 3) příběh mi vyprávěl můj (Pks – 3) strýc. Oba (Pks – 4) bratři se shodli na rekonstrukci rodného (Pks – 2) domu. Na babiččinu (Pks – 2) chaloupku mám jen voňavé (Pks – 2) vzpomínky.
- c) Moje (3) sestra (1) ovládá (5) cizí (2) jazyky (1). Čtvrté (4) místo (1) obsadili (5) neznámí (2) šermíři (1). Kolem (7) našeho (3) plotu (1) vede (5) úzká (2) pěšinka (1). Pod (7) děravý (2) okap (1) jsme (5) postavili (5) starý (2) kbelík (1). Tenhle (3) příběh (1) mi (3) vyprávěl (5) můj (3) strýc (1). Oba (4) bratři (1) se (3) shodli (5) na (7) rekonstrukci (1) rodného (2) domu (1). Na (7) babiččinu (2) chaloupku (1) mám (5) jen (6) voňavé (2) vzpomínky (1).
6. Tenhle (Pks) nápad byl nerozumný. Rád bych si poslechl rozumné (Pks) nápady (nevyjádřený podmět – já). Krátké (Pks) procházky prospívají zdraví. Procházka kolem rybníků (Pkn) je poměrně krátká. Těžkému (Pks) úkolu musíš věnovat více (Pks) času (nevyjádřený podmět – ty). Každý (Pks) úkol bude těžký, když ho hned vzdáš (nevyjádřený podmět – ty). Ten (Pks) nový (Pks) kabát ti bude slušet. Dědečkův (Pks) kabát už není nový. Vyslechli jsme si zajímavou (Pks) přednášku (nevyjádřený podmět – my). Přednáška o hlodavcích (Pkn) byla velmi zajímavá.

7. a) buchtý s mákem, oblečení na doma, cesta lesem, záhon rajčat, veterán z války, budova školy, nápad génie, nábytek ze dřeva
- b) buchtý s mákem – makové buchtý, oblečení na doma – domácí oblečení, cesta lesem – lesní cesta, záhon rajčat – rajčatový záhon, veterán z války – válečný veterán, budova školy – školní budova, nápad génie – geniální nápad, nábytek ze dřeva – dřevěný nábytek
8. a) kolečkové brusle (Pks) – brusle na kolečkách, kázání faráře (Pkn) – farářovo kázání, otcova rada (Pks) – rada otce, kabelka z kůže (Pkn) – kožená kabelka, pomerančová šťáva (Pks) – šťáva z pomeranče, příklad z matematiky (Pkn) – matematický příklad, úbor na cvičení (Pkn) – cvičební úbor, zlatý prstýnek (Pks) – prstýnek ze zlata, pozdrav od kamaráda (Pkn) – kamarádův pozdrav
- b) Např. Koupil jsem si nové kolečkové brusle.
9. a) Vezmu si teplou (Pks) šálu od babičky (Pkn). Všechny nás pobavily vtipné (Pks) články v časopise (Pkn). Dědeček vyprávěl různé (Pks) historky z mládí (Pkn) celý (Pks) večer. Objednám si talíř polévky (Pkn) a hrnek čaje (Pkn). Odpovězte postupně na všechny (Pks) otázky. Ne protestuj zbytečně proti nutným (Pks) nařízením z ředitelství (Pkn). Napodoboval tiché (Pks) houkání sovy (Pkn). Letní (Pks) prázdniny prožijeme v klidném (Pks) koutě Šumavy (Pkn). Umyj také to malé (Pks) okénko do dvora (Pkn). Krátký (Pks) úsek silnice (Pkn) byl nesjízdný. Oblouhu ozdobil pestré (Pks) pruhy (Pkn).

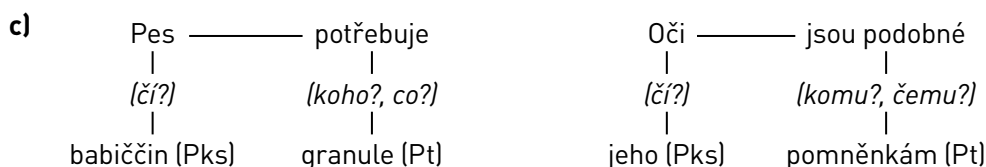

Předmět

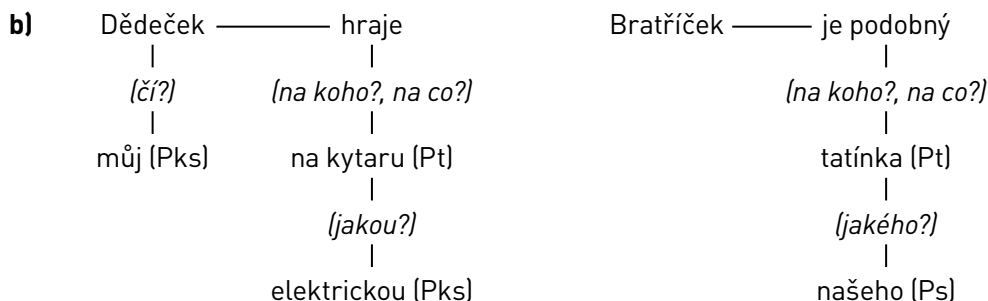
1. b) Mráz kopřivu nespálí. Na chudáka se nevytahuj, na boháče nespoléhej. Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá. Hlídá ho jako oko v hlavě.

- c) kopřivu – 4. p.; chudáka – 4. p.; boháče – 4. p.; jinému – 3. p.; jámu – 4. p.; ho – 4. p.
 d) koho nespálí? – kopřivu; na koho se nevytahuj? – chudáka; na koho nespolehej? – boháče; komu kopá? – jinému; co kopá? – jámu; koho hlídá? – ho
2. a) kreslím portrét, psali jsme diktát, bál se těžkostí, všímáš si detailů, byl okouzlený krajinou, svěřil se s problémy, zapamatoval si slovíčka, prostřela stůl, odpovídal na dotaz
 b) Kreslím černobílý portrét. Psali jsme těžký diktát. Bál se některých těžkostí. Svěřil se se svými problémy. Zapamatoval si nová slovíčka. Prostřela jídelní stůl. Odpovídal na Janovy dotazy.

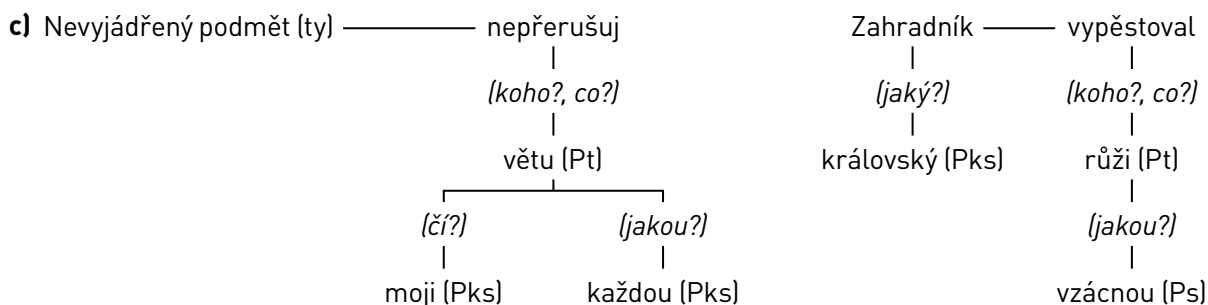
3. a) Do tohoto akvária jsme vypustili **rybičky**. Od první třídy hraji závodně **fotbal**. Zahlédla jsem před naším domem **poštáka**. Do stínu na konci zahrady umístíme **houpačku**. Babiččin pes potřebuje **granule**. Každý den se raduji z **úspěchu**. Moji přátelé se zajímají o **biologii**. Na konci kurzu jsme dostávali **osvědčení**. Od určité doby se bojím **pavouků**. Jeho oči jsou podobné **pomněnkám**. Babička vždycky vzpomínala na své **mládí**.
- b) Do **tohoto (Pks)** akvária jsme vypustili rybičky. Od **první (Pks)** třídy hraji závodně fotbal. Zahlédla jsem před **naším (Pks)** domem poštáka. Do stínu na konci **zahrady (Pkn)** umístíme houpačku. **Babiččin (Pks)** pes potřebuje granule. **Každý (Pks)** den se raduji z úspěchu. **Moji (Pks)** přátelé se zajímají o biologii. Na konci **kurzu (Pkn)** jsme dostávali osvědčení. Od **určité (Pks)** doby se bojím pavouků. **Jeho (Pks)** oči jsou podobné pomněnkám. Babička vždycky vzpomínala na **své (Pks)** mládí.

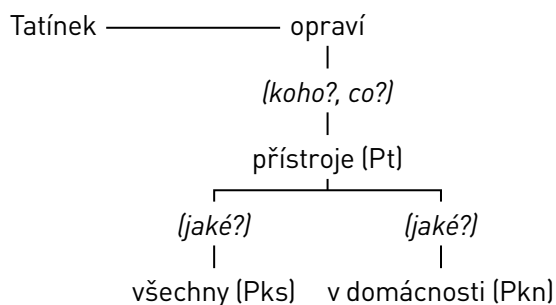

4. a) K obědu nám přinesli **pečené kuře**. Časem budu vzpomínat na **své dětství**. Můj dědeček hraje na **elektrickou kytaru**. Do dětského pokoje si moje sestra pořídila **novou lampičku**. Bratříček je podomný **mému tátovi**. Maminka dostala **krásný dárek**.

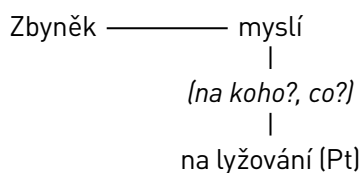
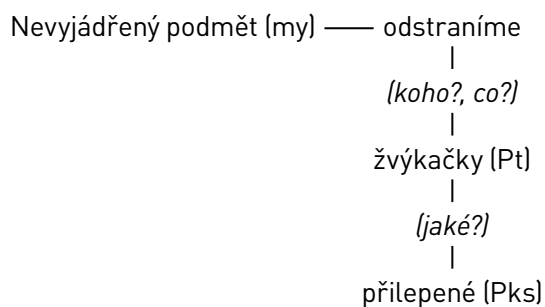
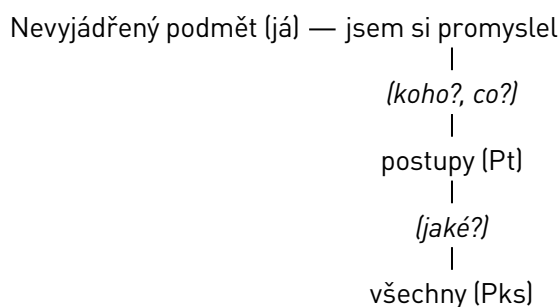
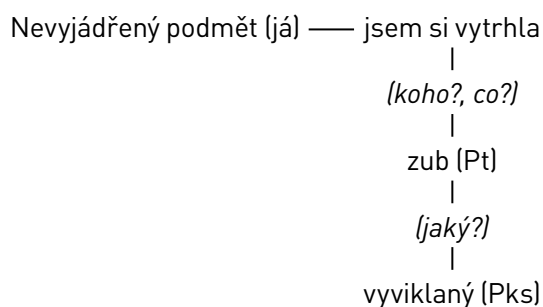
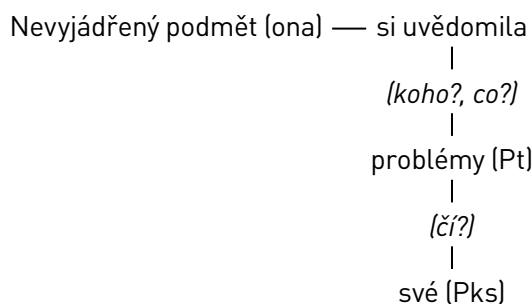
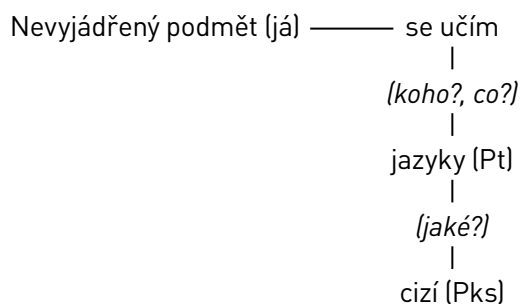
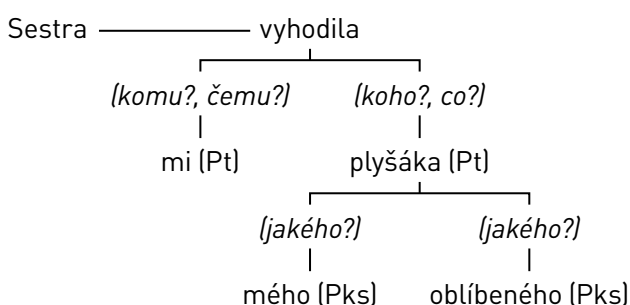
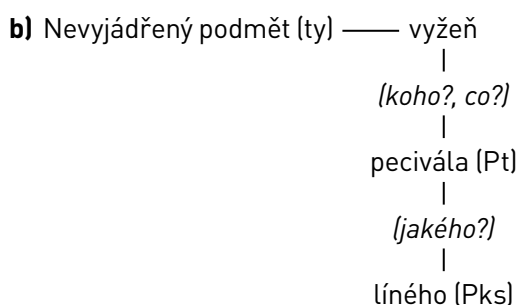

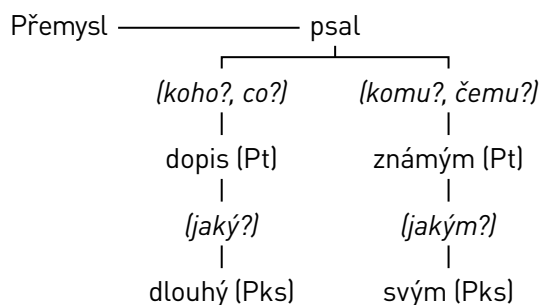
5. a) Každý večer sledujeme **televizi (1)**. O prázdninách vytapetujeme náš **pokoj (1)**. Poprvé jsem ochutnal **kaviár (1)**. Na venkově dřívě všichni chovali domácí **králíky (1)**. Odpaloval mistrovsky všechny **míčky (1)**. Nepřerušuj každou **moji větu (1)**. Královský zahradník vypěstoval vzácnou **růži (1)**. Tatínek opraví všechny **přístroje (1)** v domácnosti.
- b) Každý večer sledujeme **televizi (rozvítý)**. O prázdninách vytapetujeme **naš pokoj (rozvítý)**. Poprvé jsem ochutnal **kaviár (rozvítý)**. Na venkově dřívě všichni chovali **domácí králíky (rozvítý)**. Odpaloval mistrovsky **všechny míčky (rozvítý)**. Nepřerušuj **každou moji větu (rozvítý)**. Královský zahradník vypěstoval **vzácnou růži (rozvítý)**. Tatínek opraví **všechny přístroje (rozvítý)** v domácnosti.

6. a) Vyžeň toho líného pecivála. Sestra mi vyhodila mého oblíbeného plyšáka. Odstraníme přilepené žvýkačky. Zbyněk myslí na lyžování. Uvědomila si své omyly. Vytrhla jsem si vyviklaný zub. Promyslel jsem si všechny postupy. Učím se cizí jazyky. Přemysl psal dlouhý dopis svým známým.

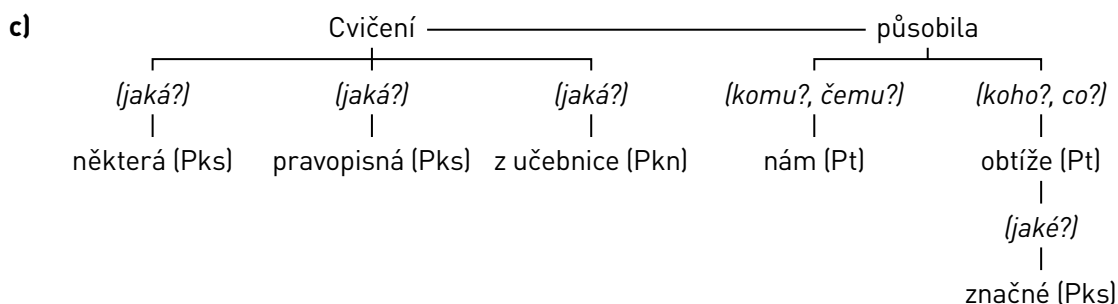

7. a) Lenka se podobá **mamince (Pt)**. Tatínek na chalupě štípal **dříví (Pt)**. Pradědeček často vzpomínal **na válku (Pt)**. Demonstranti se odmítli **rozejít (Pt)**. Děti byly zaujaté **ohňostrojem (Pt)**. Bratr je náchylný **k nemocem (Pt)**. Sestra vyprávěla **o výletě (Pt)**. Čas všechny rány **(Pt)** zhojí. Sytý **hladovému (Pt)** nevěří. Každé proč má své **proto (Pt)**.

b) ohňostrojem, k nemocem

c) Čas všechny rány shojí. – Časem na špatné zapomeneme. Sytý hladovému nevěří. – Kdo nepoznal neví, jaké je to být hlavový. Každé pro má své proti. – Každá věc má dvě strany, na každou věc se můžeme dívat ze dvou úhlů.

8. b) Některá (3) pravopisná (2) cvičení (1) z (7) učebnice (1) nám (3) působila (5) značné (2) obtíže (1).

d) cvičení – 1. p., č. j., r. stř., vzor stavení; působila – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; značné – 4. p., č. j., r. ž., mladý, tvrdé

e) obtíže

f) učebna, učební, učit

g) působila || dělala

Přísluvečná určení

1. a) ... protože jsem se snažil tvářit **skromně**. (*Jak jsem se snažil tvářit? Skromně.*)

... a za druhé Zuzka nebyla **ve škole**. (*Kde nebyla Zuzka? Ve škole.*)

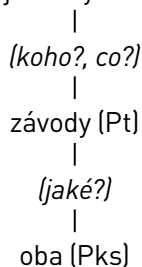
... a **po výstřelu** vyrazil. (*Kdy jsem vyrazil? Po výstřelu.*)

b) Vypravěč příběhu vyhrál oba **závody**. Druhou vadou bylo, že to neviděla **Zuzka**. Jáchym skočil 3,28 metru až **4. pokusem**.

c) vyhrál jsem oba závody; nechci se chlubit...

d) byl to úspěch, bylo napínavější

e) Nevyjádřený podmět (já) — jsem vyhrál

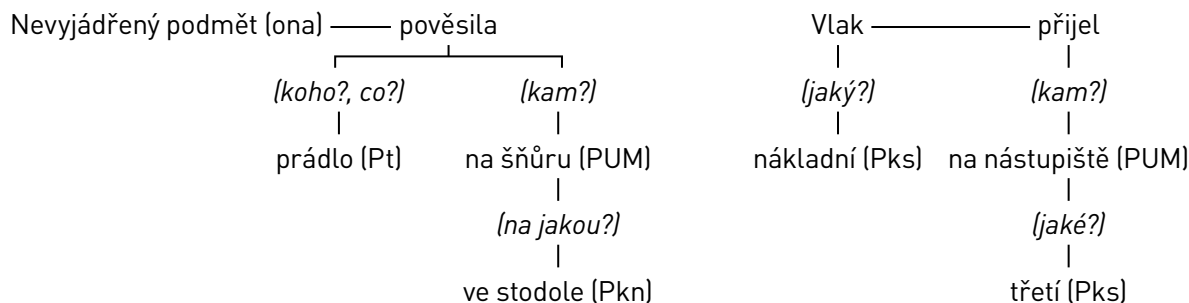
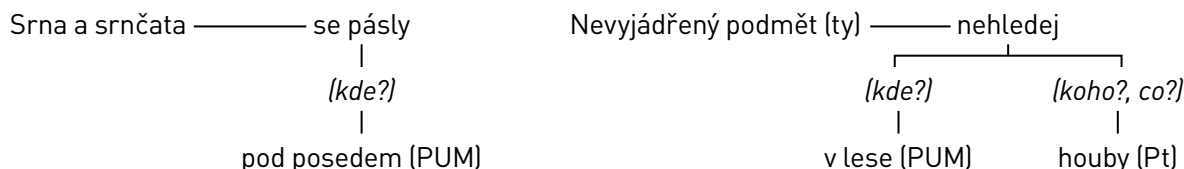
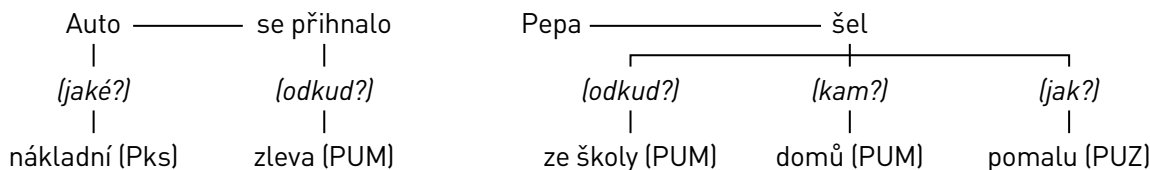
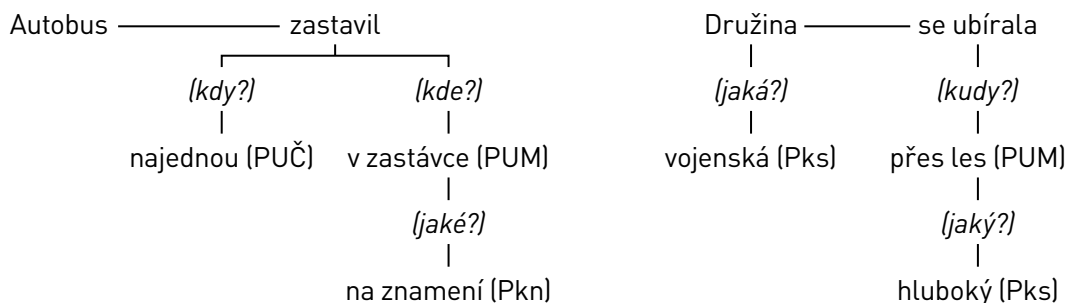
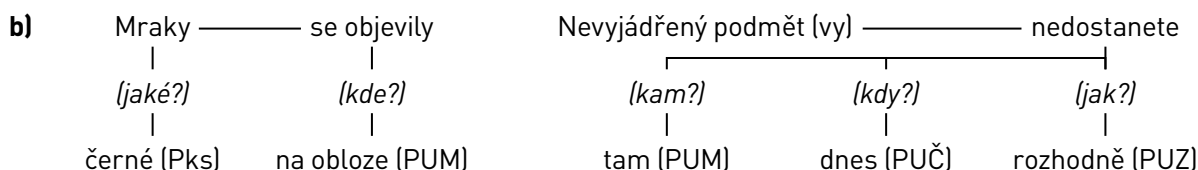
f) favorit – adept na vítězství, gratulovat – blahopřát

g) favorit × outsider

Přísllovečné určení místa

1. Na okně (PUM – kde?, 1) seděla kočka ... a koukala se ven (PUM – kam?, 6), byl horký letní den ... na okně seděla kočka, venku (PUM – kde?, 6) zpíval kos. ... a mně veselý sen se pod jabloní (PUM – kde?, 1) zdál ... na okně seděla kočka a venku (PUM – kde?, 6) štěkal pes...
2. a) V pravěku žili lidé převážně v jeskyních (1). Na stěnách (1) některých jeskyní se z pravěku dochovaly malby zvířat. V době železné k nám ze západu (1) přišli Keltové. Kelty u nás (3) později vystřídali Germáni. První státní útvar na našem území vznikl na Moravě (1). Rod Přemyslovců pocházel z Čech (1).
b) lidé = žili, malby = se dochovaly, Keltové = přišli, Germáni = vystřídali
3. v Brně, v brouzdališti, v boudě, v blátě, na brázdě...

4. a) Na obloze se objevily černé mraky. Tam už se dnes rozhodně nedostanete. Autobus najednou zastavil v zastávce na znamení. Vojenská družina se ubírala přes hluboký les. Zleva se přihnal nákladní auto. Ze školy šel Pepa pomalu domů. Vlak z Ostravy přijel na třetí nástupiště. Pod posedem se pásly srnky a srnčata. Nehleďte v lese houby, je sucho. Prádlo pověsila na šňůru ve stodole.

Příslovečné určení času

1. Dokud (dokdy? – PUČ); Z Těšína (odkud? – PUM); Včera (kdy? – PUČ); dnes (kdy? – PUČ); na čelo (kam? – PUM); Ve stánku (kde? – PUM); Ze školy (odkud? – PUM)
2. a) O půlnoci začaly padat na Vysočině kroupy. Večer seděl na lavičce. Zůstaneš se mnou až do konce představení? Učí se od časného rána. Náš soused hraje denně na housle. Za bouřky jsme se schovali do blízkého podchodu. Vídám ho zřídka. Nikdy na tebe nezapomenu. Při přemýšlení svařil čelo.
b) O půlnoci začaly padat na Vysočině (PUM) kroupy. Večer seděl na lavičce (PUM). Zůstaneš se mnou (Pt) až do konce představení? Učí se od časného rána. Náš soused hraje denně na housle (Pt). Za bouřky jsme se schovali do blízkého podchodu (PUM). Vídám ho zřídka. Nikdy na tebe nezapomenu. Při přemýšlení svařil čelo (Pt).

UČEBNICE

str. 143

Příslovečné určení způsobu

1. Jedno vývojové stadium žáby se nazývá pulec (1). Špatně (6) jsme si rozuměli. Ondra mluvil srozumitelně (6). Máma rychle (6) ukončila rozhovor. Balíček je zalepený lepidlem (1). Petr jezdí do školy na kole (1). Naše babička vypadá velmi mladě (6). Některá zvířata žijí zvláštním způsobem (6). Bronz se vyrábí slitím (1) mědi a cínu.
2. Vše jsem pořádně promyslel. Auto se k nám rychle blížilo. Tatínek se na mě mile podíval. Po týdnu vypadal nemocný lépe. Ondra se pomalu loudal domů. Petr se pořádně rozhlížel kolem sebe. Příjemně se na mě usmál.
3. a) Jmenoval se Špaček. Zpíval jako slavík (PUZ). Občas kradl jako straka (PUZ). Když ho chytili, byl červený jako rak (PUZ). Ve škole byl pyšný jako páv (PUZ). Už od malička byl líný jako veš (PUZ). A pomalý jako želva (PUZ)...

UČEBNICE

str. 144

Větné členy – procvičování

1. a) Ve starověkém Řecku. Zpočátku byli staří Řekové pastýři. Nejprve chovali hlavně ovce a kozy. Později pěstovali na svých políčkách obilí, olivy a vinnou révu na vinicích. Řekové opravdu milovali. Někteří se věnovali hrnčířství, jiní vyráběli doma plátno. Řekové uctívali několik bohů. Jejich nejvyšší vládce byl Zeus. Obývali Olymp. Řekové přísně dbali na tělesnou výchovu. I dospělí muži utužovali své tělo na veřejných cvičištích. Dívky pomáhaly v domácnosti. Připravovaly se na úlohu manželky. V Řecku vznikly všechny druhy umění. Řecká vzdělanost se rozšířila po celém světě.
b) Ve starověkém (Pks) Řecku (PUM). Zpočátku (PUČ) byli staří (Pks) Řekové pastýři. Nejprve (PUČ) chovali hlavně (PUZ) ovce (Pt) a kozy (Pt). Později (PUČ) pěstovali na svých (Pks) políčkách (PUM) obilí (Pt), olivy (Pt) a vinnou (Pks) révu (Pt) na vinicích (PUM). Řekové víno (Pt) opravdu (PUZ) milovali. Někteří se věnovali hrnčířství (Pt), jiní vyráběli doma (PUM) plátno (Pt). Řekové uctívali několik (Pks) bohů (Pt). Jejich (Pks) nejvyšší (Pks) vládce byl Zeus. Obývali Olymp (Pt). Řekové přísně (PUZ) dbali na tělesnou (Pks) výchovu (Pt). I dospělí (Pks) muži utužovali své (Pks) tělo (Pt) na veřejných (Pks) cvičištích (PUM). Dívky pomáhaly v domácnosti (PUM). Připravovaly se na úlohu (Pt) manželky (Pkn). V Řecku (PUM) vznikly všechny (Pks) druhy umění (Pkn). Řecká (Pks) vzdělanost se rozšířila po celém (Pks) světě (PUM).
2. a) Lež má krátké (Pks) nohy. S úsměvem jde všechno (PO). Co tě (Pt) nezabije, to tě posílí. Žádný učený z nebe (PUM) nespádl. Čas všechny (Pks) rány zahojí. Odvážnému (Pt) štěstí přeje. Sytý (PO) hladovému nevěří. Všechno zlé je pro něco (Pt) dobré. Dobré slovo i železná vrata (Pt) otvírá. Boží mlýny melou pomalu (PUZ), ale jistě. Co se v mládí (PUM) naučíš, k stáru jak když najdeš.
b) Lež má krátké (2) nohy. S úsměvem jde všechno (3). Co tě (3) nezabije, to tě posílí. Žádný učený z (7) nebe (1) nespádl. Čas všechny (3) rány zahojí. Odvážnému (2) štěstí přeje. Sytý (2) hladovému nevěří. Všechno zlé je pro něco (3) dobré. Dobré slovo i železná vrata (1) otvírá. Boží mlýny melou pomalu (6), ale jistě. Co se v (7) mládí (1) naučíš, k stáru jak když najdeš.
3. Na polích (PUM) pomalu (PUZ) končili zemědělci se sklizní (Pt) úrody (Pkn). Brzy (PUČ) se přihlásily podzimní (Pkn) mlhy. Stěhovaní (Pks) ptáci se chystali k odletu (Pt) do teplých (Pks) krajin (Pkn). Stromy zežloutly a listy ve větru (PUM) slétaly na zem (PUM). Zajícům (Pt) a koroptvím (Pt) nastaly v lesích (PUM) zlé (Pks) časy. Myslivci procházeli lesy (PUM) s nabitými (Pks) puškami (PUZ). Zvířata rychle (PUZ) prchala před lovci (Pt) do houštin (PUM) a schovávala se v křoví (PUM).
4. Malé (Pks) děti si odpoledne (PUČ) nadšeně (PUZ) stavěly na pískovišti (PUM) hrady (Pt) z písku (Pkn).

UČEBNICE

TEST

str. 145

TEST

Test – větné členy

1. b); 2. d); 3. c); 4. a); 5. d); 6. a); 7. c); 8. d); 9. a); 10. d); 11. c)

3. VĚTA JEDNODUCHÁ A SOUVĚTÍ

- Vodník si poskládal prázdné hrníčky na poličku. Na zápraží odpočívala černá kočka. Pozorovala lidi. Drak se ubytoval daleko od lidí. Potřeboval klid.
- Kdy začaly dějiny letectví? Touha lidí létat se projevila už v 6. století v Číně, kde jsou zaznamenány první pokusy létat na dracích. Dějiny letectví však obvykle začínají prvními balony a pokračují vzducholoděmi. V 19. století se objevili první průkopníci letectví, jejich letouny však spíš skákaly, než aby létaly. První let motorovým letadlem uskutečnili roku 1903 bratři Wrightové [raitové] v Anglii. Od té doby se konstruktéři letadel neustále pokoušejí o větší rychlost, vyšší výšku a lepší kontrolovatelnost letů.
 - Touha lidí létat se projevila už v 6. století v Číně, kde jsou zaznamenány první pokusy létat na dracích. – **souvětí, 2 věty**; Dějiny letectví však obvykle začínají prvními balony a pokračují vzducholoděmi. – **souvětí, 2 věty**; V 19. století se objevili první průkopníci letectví, jejich letouny však spíš skákaly, než aby létaly. – **souvětí, 3 věty**
- O prázdninách jsme jezdili k babičce. – **VJ**; Brzičko ráno nás budili kohouti pronikavým kokrháním. – **VJ**; Hlásili, že přichází nový den. – **S, 2 věty**; Když jsme vstali, museli jsme nasypat zrní hladovým slepicím. – **S, 2 věty**; Za plotem natahovaly krky husy a zlověstně syčely. – **S, 2 věty**; Čekaly na kopřivy, které jsme jim přinesli. – **S, 2 věty**; Dědečkovým bílým králíkům jsme hodili hrst trávy. – **VJ**; Prasata už chrochtala, těm jsme dali vařené brambory. – **S, 2 věty**; Pro psy jsme měli kosti, co zbyly od večere. – **S, 2 věty**; Když jsme skončili, běželi jsme za dětmi ze vsi. – **S, 2 věty**

- Konečně napadl první letošní sníh, takže si postavíme sněhuláka. Nemohli jsme se koupat, protože se prudce ochladilo. Zabloudili jsme v mlze, ale zachránilo nás světlo z ubytovny. Letadlo s pasažéry přistálo hladce a pilot byl odměněn potleskem. Po suchém červenci začalo v srpnu pršet, a tak jsme mohli chodit na houhy.
- Ve sklárně znovu vyrábějí skleničky, které si může každý koupit. Telefon několikrát zazvonil, ale nikdo zvonění neslyšel. Musel si pořídit brýle proti slunci, aby si chránil zrak. Polévka na stole vystydla, a proto jsme si ji ohřáli. Traktory svážely z polí úrodu obilí, aby nezmokla. Obdivovali jsme auta a motorky, které stály na parkovišti. O prázdninách jsme ochutnávali různé druhy zmrzliny, abychom se ochladili.
 - Ve sklárně znovu (oni – podmět nevyjádřený) vyrábějí skleničky, které si může každý koupit. Telefon několikrát zazvonil, ale nikdo zvonění neslyšel. (on – podmět nevyjádřený) Musel si pořídit brýle proti slunci, aby si chránil (on – podmět nevyjádřený) nezničil zrak. Polévka na stole vystydla, a proto jsme si ji ohřáli (my – podmět nevyjádřený). Traktory svážely z polí úrodu obilí, aby nezmokla (ona – podmět nevyjádřený). Obdivovali jsme (my – podmět nevyjádřený) auta a motorky, které stály (ony – podmět nevyjádřený) na parkovišti. O prázdninách jsme ochutnávali (my – podmět nevyjádřený) různé druhy zmrzliny, abychom se ochladili (my – podmět nevyjádřený).
- Na zastávce čekali na jediný autobus do Nivnice promočení lidé, ale toho dne se někde zdržel (on – podmět nevyjádřený). – **2 věty**
 - Na (7) zastávce (1) čekali (5) na (7) jediný (2) autobus (1) do (7) Nivnice (1) promočení (2) lidé (1), ale (8) toho (3) dne (1) se (3) někde (6) zdržel (5).
 - dne
 - jediný** – shodný, **do Nivnice** – neshodný, **promočení** – shodný, **toho** – shodný
 - čekárna, očekávání, čekatel
 - předpona za-, kořen -stav-, přípona -c, koncovka -e

4. PŘÍMÁ ŘEČ

- Ota se ptá: „Byl jsi včera v knihovně, Edo?“ „Jasně. A proč se ptáš?“ **diví se Eda. Ota na to:** „Kvůli té knížce na referát.“ „Když já na to zapomněl,“ **omlouvá se Eda.** „Nevadí. Zajdeš pro ni zítra!“ **navrhne Ota.** „Kde jsi byl?“ ptá se maminka. Jirka odpoví: „**Ve škole přece.**“ „**Nelži!**“ zlobí se maminka. „**Ale já nelžu,**“ zlobí se Jirka. Máma křičí: „**A na hřišti byl tvůj dvojník?**“
- A. Maminka říká: „Sáňky si musíte půjčovat.“ Starší synek jí odpoví: „**Neboj, vždyť my to děláme, já jezdím dolů a bráška tahá sáňky nahoru.**“

- B. Evička se ptá tatínka: „Můžu se dívat na televizi?“ Otec odpoví: „Můžeš se dívat celé odpoledne, ale nesmíš si ji pustit.“
- C. Malý Honzík se ptá tatínka: „Je mrkev zdravá na oči?“ Tatínek se zamyslí, a pak se Honzíka zeptá: „Už jsi někdy viděl králíka s brýlemi?“

UČEBNICE

str. 149

3. Eva při odchodu oznamuje, že jde do lesa na jahody. Maminka namítá, že je zima. Eva vysvětluje, že má čepici i rukavice. Milánek se ptá dědečka, jestli má ještě všechny zuby. Dědeček si postěžuje, že nemá. Miláka jeho dopověď potěší a poprosí dědečka, aby mu na chvíli podržel čokoládu.
4. a) A. Potkala želva zajíce a začali se bavit. **Želva ukázala na vzdálený strom a zeptala se: „Kdo z nás tam bude první?“** „Já,“ řekl zajíc. „Kdepak! Já to budu!“ **tvrdí želva. „Zbláznila ses?“ podivil se zajíc. „Jak můžeš něco takového tvrdit? Chceš se vsadit?“** „Chci,“ **odpověděla ževa.**
- B. Vsadili se, odstartovali a vyběhli. Zajíc vyrazil jako šíp a smál se. Když vběhl na louku, zastavil se a udělal tři kotrmelce. **„To je krásná tráva!“ zaradoval se a začal se hned cpát. „Trošku si zdřímnu,“ napadlo ho.** Když se probudil, vzpomněl si na závod. Rozhlédl se. Želva má jen pár kroků k cíli. Zajíc vyrazil, jak nejrychleji uměl, ale nestihl to. Skončil druhý. **Želva mu řekla: „Důstojná vytrvalost je rychlejší než zbrklá potřebnost.“**
- b) A. Potkala želva zajíce a začali se bavit. Želva ukázala na vzdálený strom a zeptala se: „Kdo z nás tam bude první?“ „Já,“ řekl zajíc. „Kdepak! Já to budu!“ tvrdí želva. „Zbláznila ses?“ podivil se zajíc, „Jak můžeš něco takového tvrdit? Chceš se vsadit?“ „Chci,“ odpověděla ževa.
- d) vyrazil jako šíp
- e) A. Potkala želva zajíce a začali se bavit. Želva (1) ukázala (5) na (7) vzdálený (2) strom (1) a (8) zeptala (5) se (3): „Kdo (3) z (7) nás (3) tam (6) bude (5) první?“ (4)
- f) druhý – mladý
- g) a) bajka

Uč., str. 150–151 | VIII. ZÁVĚREČNÝ TEST – GRAMATICKÁ ČÁST

UČEBNICE

TEST

str. 150

TEST

1. a) OHRADA; b) PRALES; c) LÉKÁRNA; d) LEDOVEC
2. a) prázdniny – P; b) housle – P; c) uhlí – H; d) jahodí – H; e) lidstvo – H; f) ústa – P
3. a) dres – K; b) láska – A; c) běh – A; d) názor – A
4. b) mouka; d) železo
5. d) České Budějovice, České řeky – správně české řeky
6. a) na kole – 6. p.; b) pod lavicemi – 7. p.; c) ke stolu – 3. p.; d) ze zlata – 2. p.
7. a) modrý – mladý, tvrdý; b) Evin – matčin, měkký; c) svěží – jarní, měkký
8. a) prudký – prudší; b) tichý – tišší; c) dobrý – lepší; d) známý – známější; e) lehký – lehčí; f) těžký – těžší;
g) krátký – kratší; h) jemný – jemnější
9. a) pražští stavitelé

UČEBNICE

TEST

str. 151

TEST

10. 1. b) s rybími jikrami; 2. d) pro Janovi psy – správně rybími, Janovy
11. a) Uk.; b) Př.; c) Ne.; d) Zá.; e) Os.; f) Vz.
12. a) před 15. hodinou
13. b) Stovky lidí spěchali na stadion. – správně spěchaly
14. a) Pokoj je nově vymalovaný. – JSS; b) Od září se budu víc učit. – S; c) Vrátil se domů pozdě. – S; d) Jirka byl pět let průvodcem. – JSS
15. c) Zaujal nás dřevěný domek u cesty.
16. a) Včera jsme viděli u lesa lišku.
17. b) Včera (PUČ) jsme si doma (PUM) pěkně (PUZ) hráli.
18. a) K babičce jeli nejen bratranec a sestřenice, ale i strýc s tetou. – VJ; b) V pátek přijel k babičce bratranec, sestřenice zůstala doma. – S; c) Karolíně, ale také Petře se líbili chlapi věnující se aktivně sportu. – VJ; d) Líbili se jim kluci, kteří sportovali. – S

- Očekávaný výstup:**
- odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji
 - rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru
 - rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj
 - dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci
 - odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru
 - v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, non-verbálních i paralingválních prostředků řeči
 - zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu
 - využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát
 - uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování
 - využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů
 - využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace

UČEBNICE

str. 152

1. ÚVOD K VÝUCE SLOHU

A. Komunikační situace

1. a) I. Druhá osoba by vždy měla nejprve odpovědět a teprve potom klast otázku.
II. Odpověď hmm není jednoznačná.
III. Nezdořilost.

UČEBNICE

str. 153

2. b) I. – B. řešení problému; II. – A. výklad nové látky; III. – C. žádost o uvolnění; IV. – D. komentování fotbalového utkání
c) I. – B. řešení problému; II. – A. výklad nové látky; III. – C. žádost o uvolnění; IV. – B. reportér
d) IV. Hostující hráči...
e) I. Filip: „Běž...“
3. a) představování

UČEBNICE

str. 154

B. Výpisky

1. c) těžkooděnci – vojáci s těžkou zbrojí; smělý – odvážný
d) Čím výš je člověk v politice, tím víc ztrácí, pokud prohraje např. volby.
e) V bitvě na Moravském poli.

UČEBNICE

str. 155

2. b) motorová vozidla, Mladá Boleslav, opravná a výrobní jízdních kol, Václav Klement – organizační a obchodní stránka, Václav Laurin – konstrukční a technická stránka, motor, motocykl, automobily, válka, požár, prodej, oddělení od Škodovky

UČEBNICE

str. 157

C. Výtah

1. d) A. NE; B. ANO; C. ANO; D. ANO; E. ANO
e) lingvista – jazykovědec, etnolog – člověk zabývající se studiem jednotlivých kultur

- f) dochované || b) zachované
 - g) Ve větě není žádný chybný tvar slova.
 - h) Ve 3. odstavci.
 - i) nesrozumitelným, nejrozšířenější
 - j) pátrání, datum, měst
 - k) b) záznamy – data
2. a) Výpisky mohou být heslovité, jsou kratší než ucelený výtah.
b) výtah

UČEBNICE

str. 158

2. VYPLŇOVÁNÍ JEDNODUCHÝCH TISKOPISŮ

A. Obálka

1. b) chybí poštovní směrovací číslo u příjemce
c) paní Zuzaně Tiché
d) pan Zdeněk Ošmera

B. Podací lístek

1. a) adresát: Zlatnictví, odesílatel: Marek Odložil
b) Teplická 272, Libouchec
c) např. řetízek na opravu

UČEBNICE

str. 159

C. Poštovní poukázka

1. a) Petr Novotný; b) Severské společnosti sídlící v Praze; c) 300 korun; d) jde o členský příspěvek;
e) na ulici Hornoměřolská 2 v Praze; f) 478944633/030

UČEBNICE

str. 160

3. JEDNODUCHÉ KOMUNIKAČNÍ ŽÁNRY

1. a) **objednávka** – Dle vaší nabídky bych si ráda zakoupila...
pozvánka – Přijďte s námi v pátek 1. června oslavit...
inzerát – Věnuji téměř nové kolečkové brusle velikosti...
vzkaz – Přijdu až kolem půl sedmé, posunuli...
zpráva – Ve středu 14. dubna se v městském...
b) Dle vaší nabídky bych si ráda zakoupila... – **chybí množství**
Přijďte s námi v pátek 1. června oslavit... – **chybí místo a čas**
Věnuji téměř nové kolečkové brusle velikosti... – **chybí kontakt**
Ve středu 14. dubna se v městském... – **chybí přesné určení, kde se akce konala**

A. Vzkaz

3. Zítra brzy ráno bude v zasedací místnosti schůze o mimořádných odměnách.

UČEBNICE

str. 161

B. Inzerát

1. b) Studio S.
c) Všechny kromě posledního, ten hledá zboží ke koupi.
d) První inzerát není ze současnosti. Poznat se to dá podle telefonního čísla.
e) seriózní nabídka – **dobrá nabídka**

UČEBNICE

str. 163

D. Oznámení, zpráva

1. b) Text A. je oznámení, text B. je zpráva.
c) burza – místo k směně nebo prodeji zboží
4. b) ... a ženu potom spojila s **vedoucí** dotyčné pobočky. Pak už zbývalo domluvit předání **peněz**, které byly původně určeny k uložení v bance. Poctivost se Avalosové vyplatila, od **vedoucí** bude dostávat...
c) v novinách

4. DOPIS, E-MAIL

1. a) C, A, D, B, E
b) babička a vnučka spolu dobře vychází

2. a) V 1. dopisu chybí datum. V 2. dopisu chybí adresy a věc.
b) 2. dopis; Harry Potter

3. a) adresát: Zuzka, odesílatel: Jana
b) A. ANO; B. NE; C. NE; D. NE

5. POPIS

1. a) zámecká brána, dřevěný plot, zimní zahrada, ovocné stromy, řezané květiny, úzké cestičky, vzácné sochy, skalní jezírko, rodinný dům, nová veranda, úzké dveře, došková střecha, plastová okna, měděné okapy a římsy, bílé stěny, psací stůl, výkladní skříň, plastová polička, drahý koberec, vyprané záclony, manželská postel, kancelářská židle, čalouněné křeslo
2. a) veselá || legrační, vtipná; nízká || nevysoká, malá; čerstvé || nepasterizované, nové; jasné || zářivé; kulatý || oválný; čistá || pramenitá; studený || chladný; pohledná || hezká; dobré || chutné; pravidelné || rovnoměrné; ostrý || pálivý; výborný || skvělý, dobrý, ; pevný || pořádný
b) veselá × smutná; nízká × vysoká; čerstvé × staré; jasné × tlumené; kulatá × hranatá; čistá × špinavá; studený × teplý; pohledná × škaredá; dobré × odolné; pravidelné × nepravidelné; ostrý × sladký; výborný × špatný; pevný × slabý
3. Vzadu za domem nám tatínek vytvořil malé království. Skládá se ze dřevěné věže, která je zakončena cimbuřím. Vedle věže se nachází jezírko, u něho se povalují velké balvany, které mohou posloužit jako židle. Za kameny je plno písku, který je výborným stavebním materiálem. Na věž můžeme vylézt po žebříku nebo se vyšplhat po laně. Dolů se můžeme spustit po skluzavce nebo skočit do písku. Často si tu hrajeme s kamarády a vymýšlíme, o co ještě tatínka poprosíme.
4. Naše teta teď bydlí v Plzni. Pracuje zde jako soudkyně, protože na krajském soudě měli volné místo. Žije tu i se strýcem a jejich dvěma kluky. Strýc opravuje pračky, ledničky a myčky. Kluci hrají výborně fotbal. Jejich dům zatím úplně nezařídili, protože se sem nastěhovali teprve nedávno. Nachází se v klidné čtvrti, kde najdeme i plno zahrad a parků. Plzeň se stala jejich domovem a všichni se tu cítí spokojeně.

A. Popis místosti

1. c) Ze 4 odstavců.
d) 1. Přivítání a pravidla; 2. Strop a podlaha; 3. Jednotlivé rostliny; 4. Starobylý ušák

2. a) pestobarevný koberec, dřevěný stůl, průsvitný závěs, starobylý nábytek, moderní seděčka, praktický stůl, pohodlné křeslo, ručně malovaný porcelán, kožená taška, papírový pytlík, matné sklo, skleněná váza, čistý ubrus, popraskaný beton, zamaskovaná skvrna, tajný deník, dětský pokoj, psací stůl, otáčecí židle, vysouvací zásuvka, korková zátka, čalouněný nábytek
4. b) Rozházené hračky v pokoji.

B. Popis osoby

1. b) Vlasy, oči ani obličej nejsou pro charakteristiku skrčka podstatné.
c) rezavé vlasy
d) postava

- e) tři postavy
 f) postavou a bohatstvím
 g) Člověk ušlechtilého vzhledu je člověk hezkého vzhledu s dobrým srdcem.
2. pomalá, rychlá, klopýtavá chůze; vysoká, štíhlá, zavalitá postava; kulatý, rozesmátý, smutný obličej; modré, velké, uplakané oči; červené, plné, popraskané rty; malý, drobný, velký nos; široká, statná, svalnatá ramena; špinavé, šikovní, pracovitě ruce; dlouhé, ploché, křivé nohy; sportovní, moderní, společenské oblečení

C. Popis pracovního postupu

1. a) D, C, F, B, G, A, E
 b) A. NE; B. NE; C. ANO
 c) když || až, vyjmeme || vytáhneme, zatlučeme || zaklepeme, nakreslíme || namalujeme, vhodným || dobrým, blízké || příbuzné

4. b) Do misky připravíme dva tvarohy, přisypeme 7 lžic krupice a vmícháme dva žloutky a špetku soli. Všechno smícháme a tvarujeme malé knedlíčky. Postupně je vkládáme do vřelé vody a vaříme 7 minut. Nezapomeňte knedlíčky zamíchat, aby se vám nepřilepily k hrnci. Mezitím rozmačkejte jahody, zakapejte citronovou šťávou, dochuťte cukrem a rozmíchejte. Po uvaření servírujeme knedlíčky na talíř, dozdobíme jahodovým přelivem a cukrem.
 c) Do misky připravte dva tvarohy, přisypte 7 lžic krupice a vmíchejte dva žloutky a špetku soli. Všechno smíchejte a tvarujte malé knedlíčky. Postupně je vkládejte do vřelé vody a vařte 7 minut. Nezapomeňte knedlíčky zamíchat, aby se vám nepřilepily k hrnci. Mezitím rozmačkejte jahody, zakapejte citronovou šťávou, dochuťte cukrem a rozmíchejte. Po uvaření servírujte knedlíčky na talíř, dozdobte jahodovým přelivem a cukrem.
5. b) V prvním receptu chybí suroviny na přípravu. V druhém receptu chybí vlastní popis přípravy.
 c) ingredience
 d) masožravce

6. VYPRAVOVÁNÍ

1. a) 1. úvod do vyprávění. 2. špehování Olina. 3. nošení brýlí. 4. rozhovor s Nadou.
 d) vyprávět || povídat, špehoval || sledoval, zmizel || ztratil se, promluvil si || popovídal si

3. a) „Tak co, líbí se ti? Ta je, co?“
 b) se čtenářem
 c) c) trháte
 d) dovedete || umíte, pozoruje || sleduje, nenadchne || nedojme, nejhorší || nejstrašnější, nepodstatná || zanedbatelná, soutěžíte || závodíte, všelijak || bůhvíjak, chvíli || minutku
 e) Vánoční dárky
 f) Je to „úžasná“ autodráha, kterou jste si ale nepřáli...
 i) přítomný čas

4. a) A. – chybou je opakování zájmena mít.
 Jednou jsme dostali chuť na houby, a tak jsme hned ráno vyrazili. Brzy jsme nějaké našli. Udělalo nám to radost. K obědu jsme si uvařili houbovou polévku. Odpoledne jsme dostali průjem. Možná bylo lepší ty houby vyhodit.
 B. – chybou je opakování slovesa být a jezdit.
 Na začátku prázdnin jsme pobýli na chalupě, pak jsme jezdili několik dní na Šumavě na kole, následoval výlet do pražské zoo spojený s návštěvou babičky. Nejvíce se nám líbilo u moře, kde nás sice

otravovaly medúzy, ale jinak jsme byli spokojeni. Vyšlo nám i počasí. Konec prázdnin jsme strávili doma. Podnikali jsme výlety do okolí.

C. – **chybou je opakování slova vítězství.**

Všichni jsme letos věřili ve vítězství našeho týmu v nejvyšší soutěži. K tomu bylo ale potřeba pár důležitých kroků. Nestačilo nám vyhrát jen zbylá utkání, ale i někteří soupeři museli prohrát. Nic tedy nebylo jisté, ale my jsme po něm toužili ze všech nejvíc.

UČEBNICE

str. 177

5. b) Za dobrotu na žebrotu

1. čekání na Zuzanku; 2. blížící se hluk; 3. žádost o růži; 4. vrčící pes; 5. kousnutí zloděje do lýtky; 6. příchod Zuzanky; 7. zklamání

d) A. pes; B. byl zklamaný; C. rád se vytahoval; D. Zuzanka

6. a) E, B, C, A, D

UČEBNICE

str. 178

7. SOUHRÉ POUČENÍ O SLOHU

1. a) b) nauka o stylu (slohu)

b) Zpráva nás informuje, o tom co bylo, zatímco oznámení o tom, co bude.

c) c) dotaz, jak se adresátovi daří

d) úřední a osobní dopis

e) c) pozorování

f) a) děj

2. b) bílá vrána – něco ojedinělého v kladném smyslu, černá ovce – něco ojedinělého ve špatném smyslu, orlí zrak – dobrý zrak, havraní vlasy – černé vlasy, volské oko – usmažené vejce, psí počasí – špatné počasí, husí kůže – napřímení chlupů, zpravidla v reakci na chlad anebo silné emoce, kočičí zlato – nepravé zlato, kuří oko – zbytnělá kůže, psí víno – plané víno, ječné zrno – infekce v kořeni mazových žláz očních řas